

Ändrade mediegrundlagar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar. Regeringen föreslår ändringar i tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen och lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

I betänkandet behandlas även två följdmotioner med anledning av propositionen och motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18 som rör frågor som behandlas i propositionen. Därutöver behandlas motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18 som rör vissa andra tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor.

I propositionen föreslås bl.a. att ska bli möjligt att i lag föreskriva om förbud mot offentliggörande av vissa särskilt integritetskänsliga personuppgifter om de är tillgängliga på ett sätt som innebär särskilda risker för intrång i enskildas personliga integritet. Regeringen föreslår vidare att om en utgivare inom två veckor efter att han eller hon har tagit emot en underrättelse av JK eller målsäganden om att viss information i databasen kan anses utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen, om det kan antas att informationen började tillhandahållas mer än ett år innan underrättelsen. I propositionen föreslås även språkliga och redaktionella ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen i syfte att underlätta förståelsen och tillämpningen av dessa grundlagar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Utskottet föreslår att riksdagen upphäver det i betänkande 2017/18:KU13 framlagda och av riksdagen som vilande antagna förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 4 och regeringens förslag till ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 1 kap. 20 § första stycket 4. Utskottet föreslår att riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i övrigt med vissa ändringar. Ändringarna görs för att uppnå en lagteknisk samordning med regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i propositionerna 2016/17:222 och

2017/18:59. Utskottet föreslår även att riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att en utredning bör få i uppdrag att på nytt utreda frågan om att begränsa grundlagsskyddet för söktjänster som innehåller personuppgifter om att enskilda har begått lagöverträdelser, förekommer i fällande domar eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet föreslår att riksdagen beslutar att skjuta upp behandlingen av regeringens förslag till lag om ändring i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden till riksmötet 2018/19.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns sju reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar.

Proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner.

Sju yrkanden i följdmotioner.

Elva yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Samordning av grundlagsförslag.....	9
Betänkandets disposition.....	9
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Kompletterande upplysningar.....	10
Utskottets överväganden.....	12
Grundlagsförslagen m.m.	12
Språk och struktur	12
Grundlagsskydd för print on demand, e-böcker och ljudböcker	14
Externa informationsleverantörer och användarkommentarer	18
Preskriptionsregler och ansvar	20
Personlig integritet och grundlagsskydd	23
Internationellt rättsligt bistånd	30
Tillgänglighet och främjande av europeiska produktioner	32
En delegationsbestämmelse om produktinformation m.m.	35
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	39
Utskottets ställningstagande.....	39
Lagförslaget i övrigt	43
Utskottets ställningstagande.....	43
Övriga frågor med anledning av motioner väckta under allmänna	
motionstiden	45
Meddelarskydd	45
Avbildning av skyddsobjekt	49
Motverka hybridkrigföring i form av propaganda	53
Pornografi.....	57
Reservationer	60
1. Personlig integritet och grundlagsskydd, punkt 2 (SD)	60
2. Grundlagsförslagen i övrigt, punkt 3 (SD)	61
3. Grundlagsförslagen i övrigt, punkt 3 (V).....	62
4. Grundlagsförslagen i övrigt, punkt 3 (L).....	64
5. Meddelarskydd i offentligt finansierad verksamhet, punkt 5 (V)	65
6. Meddelarfrihet vid förundersökningar, punkt 6 (KD)	66
7. Motverka hybridkrigföring i form av propaganda, punkt 8 (M, C, KD).....	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	68
Proposition 2017/18:49	68
Följdmotionerna	68
Proposition 2017/18:59	68
Följdmotionerna	69
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	69
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	70
Förslag vars behandling föreslås skjutas upp till nästa riksmöte	71
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	72

<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	164
<i>Bilaga 4</i>	
Reservantens lagförslag	165

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Upphävande av vilande grundlagsförslag

Riksdagen upphäver det i betänkande 2017/18:KU13 framlagda och av riksdagen som vilande antagna förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen.

2. Personlig integritet och grundlagsskydd

Riksdagen

- a) avslår regeringens förslag till
 - lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 4,
 - lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 1 kap. 20 § första stycket 4,
- b) antar som vilande regeringens förslag till
 - lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 1–3 och andra stycket,
 - lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 1 kap. 20 § första stycket 1–3 och andra stycket,
- c) ställer sig bakom det som utskottet anför om att en utredning bör få i uppdrag att på nytt utreda frågan om att begränsa grundlagsskyddet för söktjänster som innehåller personuppgifter om att enskilda har begått lagöverträdelse, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2017/18:49 punkterna 1 och 2, båda i denna del, och avslår motion 2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (SD)

3. Grundlagsförslagen i övrigt

Riksdagen antar som vilande regeringens förslag till

- a) lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2, med den ändringen att 7 kap. 2, 4 och 6 §§ får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,
- b) lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:49 punkt 2 i denna del, bifaller delvis propositionerna 2017/18:49 punkt 1 i denna del och 2017/18:59 punkt 1 och avslår motionerna 2016/17:197 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V),

2016/17:1705 av Finn Bengtsson (M),
2016/17:3146 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,
2017/18:1264 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:1757 av Maria Abrahamsson (M),
2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,
2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 2.3,
2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1,
2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.3 och
2017/18:3963 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (L)

4. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen beslutar att till 2018/19 års riksmöte skjuta upp behandlingen av regeringens förslag i proposition 2017/18:49 till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

5. Meddelarskydd i offentligt finansierad verksamhet

Riksdagen avslår motion

2017/18:2342 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V).

Reservation 5 (V)

6. Meddelarfrihet vid förundersökningar

Riksdagen avslår motion

2016/17:2858 av Tuve Skånberg m.fl. (KD).

Reservation 6 (KD)

7. Avbildning av skyddsobjekt

Riksdagen avslår motion

2016/17:699 av Lena Asplund (M).

8. Motverka hybridkrigföring i form av propaganda

Riksdagen avslår motion

2016/17:3292 av Andreas Norlén m.fl. (M).

Reservation 7 (M, C, KD)

9. Pornografi

Riksdagen avslår motion

2017/18:594 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda S).

Stockholm den 22 maj 2018

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Marta Obminska (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Dag Klackenborg (M), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Laila Naraghi (S) och Ida Karkiainen (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar föreslår regeringen ändringar i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) samt i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Regeringen redovisar i propositionen ärendets beredning fram till dess att propositionen beslutades. Av redogörelsen framgår att regeringen i juni 2014 beslutade att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté, Mediegrundlagskommittén, med uppgift att utreda vissa frågor på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området, bl.a. skyddet för den personliga integriteten i databaser med utgivningsbevis, reglerna om preskription och ansvar för information i databaser och behovet av en delegationsbestämmelse i grundlagarna för produktinformation. Genom tilläggsdirektiv i februari 2016 utvidgades uppdraget till att kommittén även skulle analysera hur en reglering om s.k. neutrala tobaksförpackningar förhåller sig till tryckfrihetsförordningen och lämna förslag till ändringar i grundlagen om sådana bedöms nödvändiga för att den typen av reglering ska vara möjlig. Mediegrundlagskommittén överlämnade i september 2016 betänkandet Ändrade mediegrundlagar (SOU 2016:58). Betänkandet har remissbehandlats, och remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (Ju2016/06394/L6).

Lagrådet har granskat förslagen. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter.

Riksdagen tillkännagav i april 2002 för regeringen att det finns behov av en översyn av bl.a. databasregeln med hänsyn till framtida användning av ny teknik (bet. 2001/02:KU21 punkt 1, rskr. 2001/02:233). Regeringen anser att riksdagsskrivelsen med tillkännagivandet är slutbehandlad genom förslagen i denna proposition.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Vidare behandlas i betänkandet motionsyrkanden från allmänna motions tiden 2016/17 och 2017/18 som rör frågor som behandlas i propositionen.

Därutöver behandlas motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18 som rör andra tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor. Motionsyrkandena rör meddelarskyddet, utbildning av skyddsobjekt, motverkande av hybridkrigföring och pornografi.

En förteckning över behandlade förslag finns i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Ett stort antal skrivelser har inkommit till utskottet med anledning av utskottets behandling av lagförslagen i propositionen (dnr 902-2017/18, 958-2017/18 och 1463-2017/18).

Samordning av grundlagsförslag

I proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner finns ett förslag till ändring i bestämmelsen om hets mot folkgrupp (nuvarande 7 kap. 4 § 11 TF). Förslaget i den delen behandlas i sak i utskottets betänkande 2017/18:KU14. För att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen läggs förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen fram i detta betänkande (2017/18:KU16).

I proposition 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten lades förslag till ändringar fram i nuvarande 7 kap. 4 § 15 och 16 TF. Förslaget behandlades av utskottet i betänkande 2017/18:KU13. Riksdagen antog den 15 november 2017 förslaget som vilande (prot. 2017/18:31). I proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar lägger regeringen fram förslag till ändringar av samma paragraf. Utskottet föreslår att riksdagen upphäver det i betänkande 2017/18:KU13 framlagda och av riksdagen som vilande antagna förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och att förslaget av samordningsskäl tas upp på nytt i detta betänkande.

Betänkandets disposition

I den första delen av betänkandet redovisas förslagen i regeringens proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar. Redovisningen följer upplägget i propositionen. I fyra av de nio delavsnitten redovisas följdmotioner och motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18, dvs. i anslutning till sakfrågorna.

I den andra delen av betänkandet redovisas förslagen i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18 som rör andra tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor. Motionerna rör meddelarskydd, utbildning av skyddsobjekt, motverkande av hybridkrigföring i form av propaganda och pornografi.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås språkliga och redaktionella ändringar i TF och YGL i syfte att underlätta förståelsen och tillämpningen av dessa grundlagar.

I propositionen föreslås vidare ändringar i vissa bestämmelser i TF och YGL som reglerar grundlagsskyddet för publiceringar på internet. Bland annat föreslås att en utgivare av en databas under vissa förutsättningar inte ska kunna hållas ansvarig för material som har funnits tillgängligt i databasen, exempelvis en dagstidnings webbplats, mer än ett år. Vidare klargörs det att även om viss information i en databas, t.ex. användarkommentarer, har tillförts av någon annan än den som driver verksamheten gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten. Det föreslås även att reglerna för bl.a. e-böcker och

ljudböcker ändras så att författaren för den tryckta boken under vissa förutsättningar även ansvarar för den digitala versionen.

Det föreslås vidare att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om förbud mot offentliggörande av vissa särskilt integritetskänsliga personuppgifter om de är tillgängliga på ett sätt som innebär särskilda risker för intrång i enskildas personliga integritet.

I propositionen föreslås också att det ska vara möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd i straff- och civilrättsliga ärenden. Bistånd ska dock vägras om det står i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Det föreslås att samma krav som kan ställas på den som sänder program i tv att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska kunna ställas på den som tillhandahåller beställ-tv. Vidare föreslås att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller beställ-tv att främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Det föreslås också att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om krav på att införa och på visst sätt utforma varningstexter, innehållsdeklarationer eller annan liknande produktinformation.

Slutligen föreslås vissa följdändringar i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Kompletterande upplysningar

Den 3 april 2018 meddelade företrädare för mediebranschen att den har enats om att inrätta ett nytt medieetiskt system. Det nya systemet med en allmänhetens medieombudsman (MO) och en medieetisk nämnd (MEN) ska värna den personliga integriteten och omfatta publiceringar på alla plattformar. Bakom förslaget står Föreningen Utgivarna, Svenska Journalistförbundet (SJF) och Publicistklubben.

För att värna mediernas oberoende utformas MO och MEN som ett utvidgat och stärkt självregleringsorgan. Det utvidgade systemet ska föra vidare traditionen från Allmänhetens Pressombudsman (PO) och Pressens Opinionsnämnd (PON). Ambitionen med en vidgad självreglering är att skapa ett sammanhållet system för att skydda enskilda från publicitetsskada, inte minst genom att värna den enskildes privatliv. Endast om den enskilde som anser sig drabbad ger sitt tydliga medgivande ska en anmälan prövas. MO och MEN ska pröva alla yttranden för de medier som omfattas av självregleringen oberoende av publiceringsplattform. Grundförutsättningen för att MO och MEN ska kunna pröva en publicering ska kunna ske är att den faller under TF eller YGL eller sker i ett socialt medium där ett grundlagsskyddat massmedium bedriver verksamhet under sitt varumärke och för yttranden som utgivaren godkänt. Därutöver krävs att publiceringen skett i ett massmedium som drivs av ett

företag som är anslutet till någon av huvudmännen i Medieetikens förvaltningsorgan, drivs av ett företag eller en enskild som är direktansluten till det medieetiska systemet eller uppfyller kraven i TF för en periodisk skrift.

MEN byggs upp som det nuvarande självreglerande systemet med representanter för allmänheten och mediebranschen. Prövningen ska vara kostnadsfri för den enskilda anmälaren. Samtliga medier som är anslutna till det självreglerande systemet ska lämna information om till vilket organ den som känner sig förfördelad ska vända sig för att få sin sak prövad.

Utgivarna, SJF och Publicistklubben har även överlämnat en hemställan till regeringen om en justering av uppdraget för granskningsnämnden för radio och tv som ska möjliggöra för MO och MEN att överta den etiska granskningen av frågor som rör enskildas privatliv också för inslag och program som sänts i radio och tv.

Utskottets överväganden

Grundlagsförslagen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen upphäver det i betänkande 2017/18:KU13 framlagda och av riksdagen som vilande antagna förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen.

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 4 och regeringens förslag till ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 1 kap. 20 § första stycket 4.

Riksdagen antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i övrigt med vissa ändringar. Ändringarna görs för att uppnå en lagteknisk samordning med regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i propositionerna 2016/17:222 och 2017/18:59. Riksdagen antar även som vilande regeringens förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att en utredning bör få i uppdrag att på nytt utreda frågan om att begränsa grundlagsskyddet för söktjänster som innehåller personuppgifter om att enskilda begått lagöverträdelser, förekommer i fällande domar eller varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (SD), 3 (V) och 4 (L).

Språk och struktur

Propositionen

Regeringen anser att det finns skäl att se över struktur och språk i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) för att göra dem mer lättillgängliga. En grundlagsreglering som är möjlig för en allmänintresserad medborgare att förstå är ytterst en demokrati fråga. Regeringen framhåller att en viktig utgångspunkt för ändringar i TF och YGL är att de görs inom ramen för den regleringsmodell för tryck- och yttrandefriheten som de båda grundlagarna utgör och att regleringen ska betraktas som en helhet. Det finns därför skäl att undvika omotiverade skillnader mellan grundlagarna. I jämförelse med den nuvarande regleringen innebär regeringens förslag en större enhetlighet i fråga om olika språkliga formuleringar och lagtekniska lösningar. Förslaget innehåller ett stort antal ändringar som syftar till att

modernisera språket och till att underlätta för läsaren att hitta rätt i TF och YGL, t.ex. genom att det införs mellanrubriker i flertalet av de båda grundlagarnas kapitel. Vissa uppdelningar av bestämmelserna görs för att öka överskådligheten och göra regleringen tydligare. Brottskatalogen i 7 kap. 4 och 5 §§ TF delas upp på flera paragrafer.

Regeringen föreslår att lagtexten i TF och YGL anpassas till det språk som används i annan författningstext, att språket görs könsneutralt och att viss ny terminologi införs. Regeringen föreslår att ordet juryman i TF ersätts av juryledamot. Regeringen föreslår vidare att termen radioprogram i YGL ersätts av termen program. Som skäl anför regeringen att en läsare utan fördjupad kunskap kan uppfatta termen radioprogram som att den bara omfattar program i ljudradio. I termen radioprogram inbegrips dock enligt dagens reglering såväl ljudradio som television samt även innehållet i vissa andra överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor och innehållet i vissa offentliga uppspelningar ur en databas (1 kap. 1 § tredje stycket YGL). Regeringen anför att termen radioprogram avser innehållet i sändningarna och överföringarna, inte kommunikationstekniken.

Den s.k. portalparagrafen i 1 kap. 1 § första och andra stycket TF och instruktionen i 1 kap. 4 § TF kan sägas bära vidare på det idégod som ytterst går tillbaka till 1766 års TF. Enligt regeringen får bestämmelser av detta slag inte riskera att framstå som otidsenliga i sin utformning och som svårbegripliga till sitt innehåll. Det kan ligga ett stort värde i att genom ett modernt språkbruk göra just dessa centrala bestämmelser särskilt lättillgängliga. Med en språklig modernisering kan bestämmelserna än bättre fortsätta att fullgöra sin funktion som portalstadganden. Regeringen anser att förslagen till ändringar svarar väl mot dessa utgångspunkter.

Ändringar som berör rättsläget

Regeringen föreslår även vissa ändringar som ändrar rättsläget något. Det ena fallet avser vilket skydd för tryck- och yttrandefriheten som ska gälla för andra än svenska medborgare. Regeringens förslag innebär att bestämmelser i TF och YGL som i dag uttryckligen riktar sig till svenska medborgare bör ändras och ange var och en som målgrupp. I de fall grundlagsskyddet enligt nuvarande lydelse omfattar både svenska medborgare och svenska juridiska personer bör det dock anges att skyddet tillkommer varje fysisk och juridisk person.

Regeringen föreslår vidare att nya delegationsbestämmelser ska införas som innebär att särskilda begränsningar får göras genom lag i fråga om tryck- och yttrandefriheten och när det gäller allmänna handlingars offentlighet för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer (14 kap. 5 § TF och 12 kap. 3 § YGL).

Det andra fallet som aktualiserar en materiell förändring är den skillnad som finns i lagtexten mellan nuvarande 3 kap. 3 § första stycket TF om tystnadsplikt när det gäller bl.a. anonyma meddelare, och motsvarande bestäm-

melse i 2 kap. 3 § första stycket YGL. Enligt 3 kap. 3 § TF är tillämpningsområdet för tystnadsplikten mycket brett och omfattar alla som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att föras in i en sådan skrift, t.ex. redaktionsmedlemmar. Även andra som är verksamma på ett massmedieföretag, t.ex. receptionspersonal eller datatekniker, kan enligt bestämmelsens ordalydelse omfattas av tystnadsplikt om de får kännedom om identiteten på en hemlig källa. Motsvarande bestämmelse i YGL omfattar enligt ordalydelsen enbart de som har tagit befattning med framställningen. Det har enligt regeringen inte framkommit något som skulle motivera en skillnad i regleringen. Bestämmelsen om tystnadsplikt i YGL bör därför ändras så att den stämmer överens med vad som anges i TF.

Vissa detaljbestämmelser om utgivningsbevis i TF flyttas till tillämpningslagen.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1 begärs att riksdagen avslår propositionen i den del den avser skyddet för personer med annat medborgarskap än svenskt. Motionärerna motsätter sig att begreppet svenska medborgare utmönstras ur TF och YGL och anser att svensk grundlag i första hand ska åsyfta och åtnjutas av svenska medborgare. Därutöver kan hela eller delar av motsvarande skydd och rättigheter som föreskrivs för svenska medborgare även tillerkännas var och en som i övrigt är underställd svensk rättstillämpning, så länge inte annat följer av annan lag eller författning.

Grundlagsskydd för print on demand, e-böcker och ljudböcker

Gällande ordning

Print on demand, e-böcker och ljudböcker

Print on demand, även kallat beställningstryck, innebär att tekniska upptagningar, skrifter eller bilder framställs på begäran genom överföring av innehåll ur en databas. Enligt den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § första stycket 1 YGL har ett företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt TF jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar automatiskt grundlagsskydd för innehåll som tillhandahålls allmänheten ur en databas genom framställning av en teknisk upptagning, skrift eller bild. De företag som avses är främst bokförlag och tryckerier. För att skydd enligt grundlagen ska gälla ställs krav på att tillhandahållandet sker på särskild begäran och att innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten.

Andra aktörer än de som träffas av bestämmelsen om automatiskt grundlagsskydd kan ansöka om utgivningsbevis och därigenom få ett frivilligt grundlagsskydd (1 kap. 9 § andra stycket YGL). För att ett utgivningsbevis

ska beviljas krävs bl.a. att en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget och att endast den som driver verksamheten kan ändra innehållet i databasen.

E-böcker och ljudböcker är digitaliserade versioner av tryckta böcker eller böcker som publiceras enbart i det digitala formatet. Filerna som innehåller e-böcker eller ljudböcker är sådana överföringar ur databaser till allmänheten på särskild begäran som nämns i databasregeln (1 kap. 9 § första stycket 1 YGL). Liksom för print on demand har e-böcker och ljudböcker automatiskt grundlagsskydd under de förutsättningar som nämns i bestämmelsen. Så kallat frivilligt grundlagsskydd kan också under vissa förutsättningar fås efter ansökan och beviljande av utgivningsbevis.

Grundlagsskyddet omfattar själva databasverksamheten som skriften i fråga framställs från. De enskilda exemplaren har dock normalt sett inte grundlagsskydd. Om print on demand-exemplar framställs i ett antal som utgör en upplaga kan dock exemplaren omfattas av grundlagsskydd enligt den s.k. stencilregeln i 1 kap. 5 § TF. En förutsättning är att utgivningsbevis gäller för exemplaren eller att de är försedda med en beteckning som utvisar att de är mångfaldigade och att det i anslutning till beteckningen finns tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat exemplaren och om ort och år för mångfaldigandet. Den s.k. stencilregeln i 1 kap. 5 § TF, eller någon motsvarighet till den i YGL, är dock inte tillämplig på filer som överför e-böcker eller ljudböcker.

I fråga om bl.a. print on demand tillkännagav riksdagen 2002 för regeringen att det finns ett behov av en översyn av bl.a. databasregeln med hänsyn till framtida användning av ny teknik (bet. 2001/02:KU21).

Den s.k. bilageregeln

Enligt den s.k. bilageregeln i 1 kap. 7 § andra stycket TF gäller TF även för radioprogram och tekniska upptagningar som avses i YGL under förutsättning att de oförändrat återger hela eller delar av innehållet i en periodisk skrift och anger hur innehållet disponerats. En ytterligare förutsättning är att det är ägaren till den periodiska skriften som sprider eller låter sprida innehållet i dessa former. Ett sådant program eller en sådan upptagning ska jämföras med en bilaga till skriften. Denna regel kallas därför för bilageregeln.

För att bilageregeln ska vara tillämplig krävs att innehållet i en periodisk skrift står som förlaga. Skriftens innehåll ska dessutom återges oförändrat, och det ska anges hur innehållet har disponerats. Det innebär att bilageregeln inte är tillämplig om ändringar i förhållande till den tryckta versionen görs i materialet som utgör bilagan.

Ensamansvar m.m.

Enligt 6 kap. 1 § YGL ligger ansvaret för yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning på utgivaren. Detta innebär att det är utgivaren för en databas som ansvarar för innehållet i en print on demand eller

e-bok. Enligt 8 kap. 5 § TF är det författaren som svarar för samma innehåll när det ges ut i en tryckt skrift som inte är periodisk.

Enligt 9 kap. 3 § TF ska allmänt åtal för tryckfrihetsbrott väckas i fråga om en periodisk skrift, för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen, inom sex månader och i fråga om en annan skrift inom ett år från det att skriften gavs ut.

Propositionen

I propositionen gör regeringen bedömningen att det inte finns tillräckliga skäl att ändra grundprinciperna för skydd av print on demand. Regeringen gör också bedömningen att det inte finns skäl att ge enstaka print on demand-exemplar grundlagsskydd. Det finns inte heller skäl att ge e-böcker och ljudböcker i form av enstaka nedladdningsbara eller strömmande ljudfiler grundlagsskydd.

Bilageregeln

Regeringen anför att syftet med bilageregeln ursprungligen var att hålla samman ansvaret för innehållet i en tryckt periodisk skrift när innehållet anpassats för personer med funktionsnedsättning genom sändningar av radioprogram och i tekniska upptagningar, s.k. taltidningar (prop. 1990/91:64 s. 138 f.). Vid bilageregels tillkomst distribuerades taltidningar genom s.k. radio- eller kassettidningar. I dag distribueras de uteslutande via internet. Högsta domstolen har slagit fast att tillhandahållanden över internet inte omfattas av bilageregeln (NJA 2003 s. 31). Sådana tillhandahållanden omfattas i stället av skyddet i databasregeln i YGL. Bilageregeln har således förlorat sin betydelse för det som den var tänkt att reglera.

Regeringen konstaterar dock att de skäl som vid bilageregels införande låg till grund för bestämmelsen – ett sammanhållet ansvar för en tidnings innehåll – alltjämt gör sig gällande. Eftersom den tekniska utvecklingen har medfört att andra kommunikationsformer används än de som omfattas av nu gällande reglering finns skäl för en utvidgning av bestämmelsen. Regeringen föreslår att bilageregeln i TF ska gälla när ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i YGL och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i den s.k. databasregeln i YGL. Detsamma ska gälla när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i YGL. En förutsättning för bilageregels tillämpning ska vara att innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning, att innehållet återges oförändrat och att det framgår hur innehållet har disponerats.

Ett samlat ansvar för böcker införs

Enligt nu gällande ordning splittras ansvaret för innehållet i böcker upp på olika aktörer beroende på om innehållet finns i en tryckt skrift eller i en databas. Enligt regeringen talar övervägande skäl för att en reglering som i huvudsak motsvarar den bilageregel som gäller för periodiska skrifter bör

införas för att ansvaret för innehållet i böcker som ges ut i olika medieformer ska hållas samman. I propositionen föreslår regeringen därför att om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida innehållet eller delar av innehållet i form av ett program som tillhandahålls ur en databas som avses i den s.k. databasregeln i YGL ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av TF. Det ska dock gälla endast om innehållet återges oförändrat och det anges att det är fråga om en bilaga till en tryckt skrift.

Preskription m.m.

Regeringen föreslår vidare att vid beräkning av preskriptionstiden ska utgivning av en bilaga i form av ett program anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i den s.k. databasregeln i YGL. För en bilaga i form av en teknisk upptagning ska utgivning anses ha skett när den lämnades ut för spridning. Detta betyder att preskriptionstiden är sex månader om innehållet i databasen eller den tekniska upptagningen motsvarar en tryckt periodisk skrift och ett år om den motsvarar en annan tryckt skrift, t.ex. en bok.

En följd av förslaget om att preskriptionstiden för yttranden som omfattas av bilagereglerna ska börja löpa från det att innehållet publiceras i en databas är att brottsligt innehåll kan ligga kvar i databasen utan möjlighet för det allmänna eller målsäganden att ingripa för att förhindra fortsatt spridning av ett brottsligt yttrande efter att preskription inträtt. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse införs i TF som ger domstol möjlighet att besluta att ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott i en bilaga i form av ett program i en databas, inom den tid som domstolen bestämmer, ska tas bort ur databasen av den som ansvarar för det brottsliga yttrandet. Även om straff för tryckfrihetsbrott inte kan dömas ut på grund av preskription, ska domstolen kunna besluta att ett yttrande ska tas bort av den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

I TF införs också en bestämmelse som ger Justitiekanslern (JK) eller målsäganden rätt att, i stället för att väcka åtal, ansöka hos domstol om att domstolen ska besluta att ett brottsligt yttrande ska tas bort ur databasen. Detta ska gälla under förutsättning att det inte finns någon som är ansvarig för brottet eller den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige. En ansökan om att domstolen ska besluta att ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott ska tas bort får också göras av JK eller målsäganden, om en ansvarig person som har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet. Ansökan ska kunna framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription. Ett mål om borttagande av ett yttrande som innefattar tryckfrihetsbrott ska utgöra ett tryckfrihetsmål enligt TF. Den som inte följer ett beslut om borttagande av ett brottsligt yttrande ur en databas ska kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Regeringen konstaterar att förslaget innebär ett nytt inslag i TF, vilket dock ska ställas mot att spridningsmöjligheterna som databaspubliceringar erbjuder medför stora risker för intrång i enskildas personliga integritet. Om inte det

allmänna eller en målsägande skulle ha möjlighet att ingripa mot ett brottsligt yttrande efter att preskription inträtt skulle ett yttrande som utgör t.ex. hets mot folkgrupp eller förtal kunna fortsätta att spridas. En ordning där inga åtgärder kan vidtas mot en brottslig databaspublicering kan enligt regeringen på goda grunder ifrågasättas.

Regeringen understryker att ett beslut om borttagande endast kan bli aktuellt om ett yttrande uppfyller de rekvisit som krävs för att yttrandet ska utgöra tryckfrihetsbrott, som t.ex. hets mot folkgrupp. Såväl JK som domstolen ska också beakta den s.k. instruktionen vid bedömningen av om det finns skäl att ansöka om eller besluta om borttagande. Enligt instruktionen ska de rättstillämpande organen särskilt ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, och att det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga intresset ska ges företräde i tveksamma fall. En förutsättning för att domstolen ska kunna besluta att ett yttrande ska tas bort bör vara att det innehåll som utgör tryckfrihetsbrott kan särskiljas från annat innehåll i databasen. Utgångspunkten bör alltid vara att ett beslut om borttagande ska vara så begränsat som möjligt och endast omfatta det eller de stycken i en text som gör att brott föreligger. Detsamma bör gälla i fråga om bilder eller ljudfiler som innehåller brott.

Externa informationsleverantörer och användarkommentarer

Gällande ordning

Den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § YGL ger under vissa förutsättningar grundlagsskydd för yttranden som görs genom tillhandahållanden till allmänheten ur databaser. En förutsättning för att en databas ska ha grundlagsskydd är att innehållet kan ändras endast av den som driver verksamheten. Detta har ansetts vara en förutsättning för att utgivaren ensam ska kunna ansvara för det som publiceras.

För vissa aktörer gäller grundlagsskyddet automatiskt, dvs. utan att någon särskild åtgärd behöver vidtas. De som omfattas av det automatiska grundlagsskyddet är i första hand redaktioner för periodiska skrifter och redaktioner för radio- och tv-program. Även massmedieföretag, som t.ex. bokförlag som ger ut tryckta böcker och skivbolag som ger ut tekniska upptagningar, omfattas. Andra aktörer som publicerar sig på internet har möjlighet att hos Myndigheten för press, radio och tv ansöka om utgivningsbevis och på så sätt få ett s.k. frivilligt grundlagsskydd (1 kap. 9 § andra stycket YGL och 3 kap. 19 § tillämpningslagen).

Propositionen

Regeringen föreslår ett klargörande av rättsläget på så sätt att det anges i YGL att även om viss information i en databas har tillförts av någon annan än den som driver verksamheten gäller grundlagen för sådana delar av databasen där

det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten. Detta gäller även om någon annan än den som driver verksamheten kan ändra i databasens innehåll. Det avgörande för bedömningen är hur det rent objektivt framstår för den som tar del av innehållet på en webbplats. Hur det tekniskt är ordnat saknar betydelse. Bestämmelsen kommer att vara tillämplig i fråga om externt material på en webbplats, t.ex. omodererade användarkommentarer, inbäddade länkar och flöden från sociala medier.

Som skäl för förslaget anför regeringen följande. I en databas kan det, utöver sådan information som förts in av den som driver verksamheten eller av någon som handlar på uppdrag av den som driver verksamheten, även finnas information som tillförts av någon annan. När det gäller s.k. omodererat material, dvs. material som inte i förväg har granskats av den som driver verksamheten, kan det inte sägas härröra från den som driver verksamheten. Enligt en strikt tolkning av YGL uppfyller databasen i dessa fall inte förutsättningarna för grundlagsskydd (1 kap. 9 § YGL). Utgångspunkten för en sådan tolkning är att det handlar om en och samma databas. Om de omodererade delarna av t.ex. en webbplats kan avskiljas från det redaktionella innehållet är det dock möjligt att betrakta webbplatsen som två eller flera databaser (se bl.a. prop. 2001/02:74 s. 98 och NJA 2007 s. 309). Grundlagen gäller i sådana fall för det redaktionella innehållet, medan de omodererade delarna faller utanför.

I fråga om vad som krävs för att information som tillhandahålls ska anses utgöra fler än en databas har Högsta domstolen uttalat att det får avgöras efter hur förhållandena naturligt uppfattas och inte efter hur informationen är systematiserad eller tekniskt lagrad (NJA 2014 s. 128). En fråga är vilka konsekvenser ett bristande avskiljande av sådant material som förts in av den som driver verksamheten (redaktionellt material) från omodererat material får för YGL:s tillämplighet på en webbplats som drivs av t.ex. ett medieföretag.

Högsta domstolens bedömning i det nämnda avgörandet kan tolkas som att grundlagsskyddet försvinner för hela webbplatsen om det redaktionella materialet inte avskiljs från övrigt material. Frågan ställdes dock inte på sin spets i avgörandet. Att grundlagsskyddet skulle falla för allt innehåll på en webbplats vid förekomst av icke avskilda användarkommentarer skulle vara en drastisk konsekvens vars rimlighet enligt regeringen kan ifrågasättas. Olika inblandade aktörer kan ha utgått från att de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna om ensamansvar, meddelarfrihet och källskydd gäller. Verksamheten i övrigt kan också ha organiserats utifrån antagandet att verksamheten omfattas av grundlagsskydd; t.ex. kan journalister ha arbetat under förutsättningen att utgivaren har ett ensamansvar. Som skäl för förslaget anför regeringen att ensamansvaret är en bärande del av det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga systemet. Enligt regeringen är det dock lika grundläggande att det ska vara förutsebart vad ansvaret omfattar. Tydliga gränser för vilka publikationer som skyddas av YGL är av omedelbar betydelse även för meddelare och personer som medverkar professionellt i en publikation. Hos dessa aktörer finns ett tydligt intresse av att kunna överblicka t.ex. ett

kommentarsfältets konsekvenser för en webbplats grundlagsskydd. Regeringen framhåller att genom förslaget upprätthålls meddelarskyddet och de förutsättningar som varit utgångspunkten för den redaktionella delen av verksamheten, nämligen att grundlagsskydd gäller.

För att klargöra att grundlagsskyddet för databaser med utgivningsbevis är detsamma som för databaser med automatiskt grundlagsskydd i de fall material har tillförts databasen av någon annan än den som driver verksamheten föreslår regeringen att upplysningsbestämmelsen i YGL, om att föreskrifter i vanlig lag tillämpas om ett utgivningsbevis förfaller eller återkallas, ska upphävas.

Preskriptionsregler och ansvar

Gällande ordning

Ett centralt inslag för tryck- och yttrandefriheten är den särskilda ansvarsordningen som innebär att bara en person kan hållas ansvarig för innehållet i ett grundlagsskyddat massmedium (ensamansvar). Den ansvarige pekas ut i förväg enligt en särskild ansvarskedja (se 8 kap. TF och 6 kap. YGL). Tanken med denna ordning är att främja yttrandefriheten, men samtidigt underlätta ingripanden mot tryck- och yttrandefrihetsbrott.

En annan aspekt på ansvarsfrågorna rör reglerna om åtalpreskription vid tryck- och yttrandefrihetsbrott. Preskriptionstiderna i TF och YGL är korta jämfört med preskriptionstiderna i brottsbalken. Syftet är att den straffrättsliga bedömningen ska göras enligt de samhällsvärderingar som gällde vid tiden för publiceringen. I TF är preskriptionstiderna olika långa beroende på vilken typ av skrift det handlar om (9 kap. 3 § TF). När det gäller en periodisk skrift med utgivningsbevis (t.ex. Upsala Nya Tidning) ska åtal väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut. För andra skrifter (t.ex. romaner) gäller att åtal ska väckas inom ett år från utgivningen.

När det gäller preskriptionstider för medier som regleras i YGL varierar dessa beroende på vilken medieform som används (7 kap. 1 § YGL). I fråga om radio- och tv-program gäller sex månaders preskriptionstid från det att programmet sändes. I fråga om offentlig uppspelning ur en databas, t.ex. digital bio, gäller också sex månaders preskriptionstid från uppspelningen. För tekniska uppspelningar, t.ex. cd-skivor, gäller en tid om ett år från det att upptagningen gavs ut.

När det gäller preskriptionstiden börjar den således som huvudregel löpa när ett yttrande offentliggörs för allmänheten för första gången (9 kap. 3 § TF och 7 kap. 1 § YGL). Ett undantag från huvudregeln att preskriptionstiden räknas från offentliggörandet rör tillhandahållanden av information ur grundlagsskyddade databaser, t.ex. en tidnings webbplats. För dessa gäller att preskriptionstiden beräknas från den tidpunkt när den aktuella informationen inte längre tillhandahålls. Det innebär att ett yttrandefrihetsbrott som begås på en grundlagsskyddad webbsida preskriberas först sex månader efter det att yttrandet har tagits bort.

Högsta domstolen har slagit fast att en utgivares ansvar gäller även för material i en databas som har publicerats efter beslut av en tidigare utgivare (NJA 2013 s. 945).

Propositionen

I propositionen framhåller regeringen att ett yttrandefrihetsbrott i en databas, t.ex. på en tidnings webbplats, betraktas som ett pågående (perdurerande) brott. Detta betyder att brottet fullbordas när uppgiften publiceras på webbplatsen och tillhandahålls allmänheten och pågår fram till dess att den tas bort från webbplatsen. Preskriptionen räknas från den tidpunkt när uppgiften tas bort.

Enligt regeringen har utvecklingen i mediebranschen medfört att äldre material på t.ex. tidningarnas webbplatser i allt mindre utsträckning tas bort. I och med att avpublicering normalt inte sker leder de nuvarande reglerna till att det ofta inte inträder någon preskription av yttrandefrihetsbrott i databaser och att det straff- och skadeståndsrättsliga ansvaret för utgivaren aldrig upphör. Eftersom ansvaret gäller även för material som har publicerats av en tidigare utgivare blir det straff- och skadeståndsansvar som en tillträdande utgivare ikläder sig närmast oöverblickbart.

Regeringen anser att en ordning med ett ansvar som är obegränsat både i tid och i omfattning kan ifrågasättas ur ett straffrättsligt perspektiv och talar för en översyn av preskriptionsreglerna för databasers innehåll. Utgångspunkten att utgivaren ska ansvara för publiceringar som han eller hon har godkänt, eller syftet med bilageregeln åtminstone haft möjlighet att ta ställning till, bör enligt regeringen komma till tydligare uttryck. En förändring av ansvarsregleringen måste dock noga vägas mot intresset av att beivra yttrandefrihetsbrott på internet. Kränkande publiceringar kan få stora och långtgående konsekvenser för enskilda. Regeringen gör bedömningen att utgångspunkten för en förändrad reglering bör vara att den inte ska innebära någon påtaglig förskjutning av den nuvarande balansen mellan friheten att yttra sig och möjligheten att ingripa mot yttrandefrihetsbrott.

Enligt regeringen finns det starka skäl för att yttrandefrihetsbrott i databaser även i fortsättningen ska betraktas som pågående så länge som materialet finns tillgängligt i databasen. Fristen för att väcka åtal ska även i fortsättningen räknas från det att materialet ska tas bort. En omständighet som talar för ett sådant synsätt är att det kan vara svårt att slå fast när uppgifter i en databas publicerades första gången. Det finns även andra omständigheter som talar för att en utgivare bör ansvara för en publicering till dess att den upphör och inte längre finns tillgänglig. Artiklar och material som publiceras på internet har till sin natur en annan varaktighet än exempelvis tryckta tidningar, vilket innebär att ingrepp i den personliga integriteten ofta kan få större och mer långvariga verkningar för en enskild än exempelvis publicering i en tryckt skrift.

Regeringen föreslår således att nuvarande preskriptionsordning behålls, men anser samtidigt att en möjlighet till ansvarsfrihet bör införas för material som är äldre än ett år. Utgångspunkten för beräkningen av om ett material legat i databasen under längre tid än ett år ska enligt förslaget vara när talan väcktes i domstol. En utgivare som vill hävda ansvarsfrihet måste åberopa detta. JK eller målsäganden ska genom en underrättelse kunna tvinga utgivaren att på nytt ta ställning till publiceringen i fråga.

Regeringens förslag innebär att om en utgivare inom två veckor efter att han eller hon har tagit emot en underrättelse av JK eller målsäganden om att en databas innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller dock endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen.

Förslaget innebär att det är JK eller målsäganden som måste bevisa att utgivaren kan hållas ansvarig för innehållet. Enligt förslaget ska det dock vara tillräckligt att det görs antagligt att informationen tillhandahölls ett år eller senare för att en åberopad ansvarsfrihet ska underkännas. Beviskravet är alltså förhållandevis lågt. Saknas uttrycklig uppgift om publiceringstidpunkt kan t.ex. en redogörelse för en händelse eller andra faktauppgifter i anslutning till ett yttrande göra antagligt när publicering har skett. Även en kronologisk uppbyggnad med publiceringar som följer efter varandra, kan bidra till att göra tidpunkten för publiceringen antaglig.

Konsekvensen av att ett yttrande inte tas bort inom tvåveckorsfristen är att utgivaren fortsätter att ansvara straff- och skadeståndsrättsligt för yttrandet och att talan om ansvar kan väckas av JK eller målsäganden. JK eller målsäganden kan även välja att väcka talan utan föregående underrättelse. Även i detta fall bör utgivaren kunna undgå ansvar under vissa förutsättningar. Om en utgivare av en databas utan en föregående underrättelse delges en stämningsansökan – med yrkande om ansvar eller skadestånd – och utgivaren inom två veckor från delgivningen tar bort den information stämningsansökan gäller ur databasen, kan han eller hon inte heller hållas ansvarig för informationen. Detta gäller dock endast om informationen började tillhandahållas tidigare än ett år innan delgivningen av stämningsansökan. Utgivaren kan dock hållas ansvarig om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökan eller senare.

Regeringen framhåller att ansvarsfrihet för äldre material bara blir aktuellt om preskription inte har inträtt. Frihet från ansvar för information som utan föregående underrättelse eller stämningsansökan har tagits bort ur en databas kan alltså komma i fråga endast om talan om ansvar har väckts inom preskriptionstiden på sex månader.

Bestämmelser om vad som gäller för underrättelsen får meddelas i lag. Regeringen föreslår att det i tillämpningslagen införs bestämmelser om krav på att en underrättelse ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla

tydliga uppgifter om vilken information i databasen som den avser. Det åligger den som framställer underrättelsen att visa att utgivaren har tagit emot denna.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:3963 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 1 begärs att riksdagen avslår propositionen i den del som avser preskriptionsregler och ansvar för databaser. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att reglerna om preskription och ansvar för databaser bör bli föremål för en förnyad översyn med inriktningen att behövliga grundlagsändringar ska kunna träda i kraft 2023.

Motionärerna anför att en kort preskriptionstid i alla tider har betraktats som en central del av skyddet för tryck- och yttrandefriheten. Motionärerna framhåller att det sker snabba förskjutningar av uppfattningar om tillåtligheten av vad som får sägas, och att det är därför som innehållet i äldre material som inte görs annat än passivt tillgängligt genom en databas inte ska bedömas enligt samtidens normer om vad som är tillåtligt. Motionärerna kan därför inte ställa sig bakom propositionen i den del som avser preskriptionsregler och ansvar för databaser. I stället måste beredningen av regleringen av preskriptionsregler och ansvar för databaser återupptas, så att en modell som bättre låter sig förenas med de redovisade grundläggande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundbultarna kan tillskapas.

Personlig integritet och grundlagsskydd

Gällande ordning

TF och YGL

Enligt 1 kap. 1 § TF är ändamålet med grundlagen att säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning. I motsvarande formulering i 1 kap. 1 § YGL anges att yttrandefriheten enligt den grundlagen har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

En databas definieras i YGL som en samling av information lagrad för automatiserad behandling (1 kap. 1 §). Den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § YGL reglerar massmedieföretagens yttranden på olika webbplatser. Enligt 1 kap. 9 § första stycket YGL har redaktioner för en periodisk skrift eller ett radio- eller tv-program, ett företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller därmed enligt TF jämställda skrifter eller en nyhetsbyrå automatiskt grundlagsskydd när de tillhandahåller allmänheten information ur en databas, bl.a. på särskild begäran. En ytterligare förutsättning för grundlagsskyddet är att innehållet endast kan ändras av den som driver verksamheten.

Som tidigare nämnts kan andra aktörer få ett frivilligt grundlagsskydd för databasen genom att ansöka om ett utgivningsbevis (1 kap. 9 § andra stycket YGL). Myndigheten för press, radio och tv prövar frågor om utgivningsbevis. Som förutsättning för utfärdande av utgivningsbevis krävs att verksamheten är

ordnad på samma sätt som för de aktörer som har automatiskt grundlagsskydd, vilket bl.a. innebär att databasens innehåll ska tillhandahållas allmänheten. Databasens innehåll ska vidare tillhandahållas på särskild begäran och endast kunna ändras av den som driver verksamheten. För att ett utgivningsbevis ska utfärdas krävs vidare att överföringarna utgår från Sverige och att en utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget. Verksamheten ska ha ett namn som inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet. Ett utgivningsbevis gäller för tio år och kan förnyas. Ett utgivningsbevis kan också återkallas om förutsättningar för att utfärda det inte längre finns.

Möjligheten att få grundlagsskydd genom utgivningsbevis infördes 2003 som en anpassning till den mediala utvecklingen och att mycket av den verksamhet som databasregeln var tänkt att skydda – tillhandahållandet av information till allmänheten – hade kommit att bedrivas av andra aktörer än traditionella massmedieföretag. Regeringen framhöll att informationen i stor utsträckning bestod av nyhetsförmedling, opinionsbildning och upplysning och följaktligen var av betydelse för yttrandefriheten. Tanken var främst att skydda nya former av massmedial karaktär (prop. 2001/02:74, bet. 2001/02:KU21 och bet. 2002/03:KU8).

Vid en ansökan om utgivningsbevis görs en bedömning av om databasen uppfyller de formella kriterierna för grundlagsskydd. Det ställs däremot inte några krav på att den aktuella verksamheten ska ha ett visst innehåll eller ett visst syfte. Grundlagsskyddet är således innehållsneutralt. Detta synsätt tillämpas generellt på grundlagsområdet, oavsett om skyddet är automatiskt eller frivilligt. Vid en ansökan om utgivningsbevis görs det följaktligen inte någon prövning av databasens innehåll eller syfte. Det går därför att få grundlagsskydd även för databaser som inte har någon massmedial karaktär.

Genom att ansöka om utgivningsbevis hos Myndigheten för press, radio och tv kan innehavare av databaser få grundlagsskydd för sin databas och därigenom utesluta personuppgiftslagens (1998:204) tillämpning.

Personuppgiftslagen

Den allmänna regleringen av personuppgifter inom EU finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EU:s dataskyddsdirektiv). EU:s dataskyddsdirektiv har genomförts i svensk rätt huvudsakligen genom personuppgiftslagen (1998:204, förkortad PUL). Enligt 1 § PUL har lagen till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas. En personuppgift är all slags information som kan hänföras till en person. Enligt 13 § PUL är det som huvudregel förbjudet att behandla känsliga personuppgifter som avslöjar t.ex. ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i en fackförening. Enligt 21 § första stycket PUL är det förbjudet för andra än myndigheter att, med vissa undantag, behandla personuppgifter om lagöverträdelse.

Bestämmelserna i PUL tillämpas inte i den utsträckning det skulle strida mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i TF och YGL (7 § första stycket PUL). Det innebär i praktiken att PUL:s regler till skydd för den personliga integriteten inte gäller i medier som omfattas av TF och YGL. I 7 § andra stycket PUL finns en bestämmelse som medför att de viktigaste bestämmelserna i PUL inte ska tillämpas på sådan behandling som sker uteslutande för journalistiska ändamål. Denna bestämmelse blir endast tillämplig i situationer utanför det grundlagsskyddade området.

EU:s nya dataskyddsförordning

I april 2016 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (EU:s dataskyddsförordning). Den nya dataskyddsförordningen träder i kraft den 25 maj 2018 och utgör en ny generell reglering för personuppgiftsbehandling inom EU och kommer att ersätta EU:s dataskyddsdirektiv. Dataskyddsförordningen kommer att få direkt tillämpning i Sverige.

Enligt den nya dataskyddsförordningen lämnas visst utrymme för nationell lagstiftning, trots att det är en förordning. Regeringen föreslog i proposition 2017/18:105 Ny dataskyddslag att PUL ska upphävas och att en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning införs. Utskottet föreslog i betänkande 2017/18:KU23 att riksdagen skulle anta regeringens förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Riksdagen biföll utskottets förslag den 18 april 2018 (rskr. 2017/18:224).

Det ankommer vidare på den nationella lagstiftaren att besluta om undantag från förordningen vid personuppgiftsbehandling som sker för bl.a. journalistiska ändamål om de är nödvändiga för att förena rätten till privatlivet med reglerna om yttrandefrihet och informationsfrihet.

I artikel 9.1 i dataskyddsförordningen finns ett principiellt förbud mot behandling av vissa särskilt uppräknade kategorier av personuppgifter. Det är uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening, genetiska uppgifter, biometrisk uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person samt uppgifter som avser hälsa, sexualliv eller sexuell läggning. I artikel 10 finns särskilda begränsningar när det gäller behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser. Sådana uppgifter får endast behandlas under kontroll av myndigheter eller om det är tillåtet enligt unionsrätten eller nationell rätt och under förutsättning att de finns lämpliga regler till skydd för de registrerades fri- och rättigheter. Ett fullständigt register över fällande domar i brottmål får endast utföras under kontroll av en myndighet.

Propositionen

Grundlagsskyddet för vissa söktjänster bör begränsas

Regeringen gör bedömningen att det med hänsyn till skyddet för den personliga integriteten finns skäl att begränsa grundlagsskyddet för vissa söktjänster som innehåller personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär. Som skäl för sin bedömning anför regeringen att samtidigt som den tekniska och mediala utvecklingen har medfört behov av att vidga möjligheterna att få grundlagsskydd finns det skäl att också bevaka att inte nya inslag i medieutbudet ges möjlighet att under skydd av grundlagarna göra intrång i den personliga integriteten på ett sätt som inte är acceptabelt. En balans mellan ett starkt grundlagsskydd för tryck- och yttrandefriheten och respekten för enskildas personliga integritet är avgörande för förtroendet för regeringen. Regeringen framhåller att den senare tidens utveckling när det gäller vissa typer av databaser med utgivningsbevis i detta avseende ger anledning till oro.

Regeringen hänvisar till ett uttalande som konstitutionsutskottet gjorde i samband med införandet av det frivilliga grundlagsskyddet 2003. Utskottet uttalade att konflikter skulle kunna uppstå med bestämmelser som finns för att skydda den personliga integriteten, och pekade särskilt på att grundlagsskyddet i värsta fall skulle kunna komma att omfatta databaser som är rena personregister (bet. 2001/02:KU21 s. 32). Regeringen anser att de farhågor som konstitutionsutskottet uttryckte fortfarande är relevanta.

Regeringen anför vidare att de söktjänster som det handlar om är uppbyggda kring möjligheten att söka på känsliga personuppgifter. De bedrivs på kommersiella grunder och innebär att allmänheten ges tillgång till information om enskilda som hämtats ur offentliga handlingar och register. De särskilda riskerna för kränkningar av den personliga integriteten ligger i att uppgifterna finns sammanställda eller med enkla medel kan sammanställas. Regeringen framhåller i sammanhanget att uppgifterna i Polismyndighetens belastningsregister skyddas av absolut sekretess enligt 35 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Regeringen hänvisar också till att det enligt PUL är förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om bl.a. lagöverträdelse som innefattar brott. Enligt regeringen är det uppenbart att enskilda riskerar att lida skada av att information som finns att tillgå genom vissa söktjänster på internet sprids till allmänheten. Behovet av att låta verksamheter av detta slag fullt ut skyddas av de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundprinciperna framstår som begränsat. Verksamheterna får sägas ligga långt från själva kärnan för det område som grundlagarna är tänkta att omfatta, och det framstår tvärtom som naturligare att sådana söktjänster omfattas av personuppgiftsregleringen, anför regeringen.

Regeringen anser därför att det finns skäl att av integritetsskäl införa bestämmelser i TF och YGL som gör det möjligt att begränsa grundlagsskyddet för vissa söktjänster som innehåller personuppgifter av särskilt integritetskänslig karaktär.

Delegationsbestämmelser bör införas

Regeringen föreslår att delegationsbestämmelser införs i TF och YGL som ger utrymme för att i lag meddela föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening
2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning
3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person eller
4. om att en enskild har begått lagöverträdelse genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Detta ska gälla endast om personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otilbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Regeringen konstaterar att det tydligaste exemplet på integritetskänsliga söktjänster som för närvarande finns är sådana som är särskilt inriktade på att publicera uppgifter med anknytning till brottmålsprocessen. I en tjänst som erbjuds kan allmänheten genom att söka på t.ex. namn eller adress få besked om att enskilda personer har varit inblandade i brottmål. Sökresultaten kan presenteras på olika sätt, bl.a. i form av en kartbild som ger besked om var på en gata en person bor. En tjänst av det här slaget är i realiteten ett belastningsregister som förs i privat regi och vänder sig till allmänheten som fritt eller mot avgift kan ta del av uppgifterna över internet, medan Polismyndighetens belastningsregister skyddas av absolut sekretess.

För att delegationsbestämmelsen inte ska medge mer omfattande undantag från grundlagsskyddet än motiverat behöver en avgränsning göras av om vilken typ av tjänster som ska träffas. En sådan precisering är nödvändig för att inte all spridning av de angivna personuppgifterna ska omfattas. Enligt regeringen bör bestämmelsen avgränsas till att träffa sökbara, registerliknande sammanställningar som innehåller personuppgifter. Eftersom uttrycket register har använts med en annan innebörd i den ursprungliga lydelsen av databasregeln och det även finns en definition av uttrycket i dataskyddsförordningen anser regeringen att ordet uppgiftssamling bör användas. Uppgiftssamlingen måste även ha en viss beständighet, innehålla personuppgifter som rör åtminstone mer än en person och uppgifterna måste vara sorterade i något slags system. Det måste gå att söka bland eller erhålla en sammanställning av uppgifterna i samlingen. Det förekommer i huvudsak två sådana typer av uppgiftssamlingar. En typ av uppgiftssamling har särskilda sökfält för personuppgifter som kan ligga till grund för sökning. Den har en s.k. personuppgiftsanknuten struktur. En annan typ av uppgiftssamling har en mer generell

struktur som gör det möjligt att söka efter uppgifter med ”fritextsökning”. Regeringen anser att samtliga uppgiftssamlingar som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa personuppgifter bör kunna utgöra uppgiftssamlingar i den mening som följer av undantaget.

Enligt regeringen saknas det skäl att begränsa bestämmelsens tillämpningsområde till uppgiftssamlingar med utgivningsbevis. Bestämmelsen bör därför träffa uppgiftssamlingar oavsett på vilken grund de skyddas av TF och YGL.

Enligt regeringen är det angeläget att regleringen är så precis som möjligt för att grundlagsskyddets omfattning ska kunna förutses, men regeringen anser att det är ofrånkomligt att bestämmelsen behöver ge ett visst utrymme för en prövning av omständigheterna i varje enskilt lagstiftningsärende eller vid tillämpning av reglering i ett enskilt fall. En sådan bedömning av den typiska risken för otillbörligt integritetsintrång är heller inte något nytt inslag i TF och YGL utan förekommer redan i fråga om delegationsbestämmelsen i 1 kap. 9 § 4 TF om kreditupplysningsverksamhet.

Förslaget innebär att en helhetsbedömning ska göras av karaktären på de uppgiftssamlingar som är avsedda att träffas av den lagreglering som är aktuell. Bedömningsgrunder av betydelse bör kunna vara uppgiftssamlingarnas målgrupp, formerna för tillhandahållande och tjänsternas sök- och sammanställningsfunktioner. I detta ligger att uppgiftssamlingarnas grundläggande uppbyggnad kan tillmätas betydelse. Tjänster som gör det möjligt för allmänheten att genom sökning på t.ex. namn, personnummer eller adress få uppgifter om enskildas hälsa, sexualliv eller förekomst i fällande brottmålsdomar torde normalt sett innebära sådana risker för otillbörliga integritetsintrång att de faller in under tillämpningsområdet för delegationsbestämmelsen.

Regeringen framhåller att det vid bedömningen finns skäl att fästa särskild vikt vid om det är fråga om söktjänster som främst vänder sig till en bred allmänhet. Allmänt tillgängliga tjänster får typiskt sett sägas medföra ett större integritetsintrång än uppgiftssamlingar som riktar sig till aktörer som har behov av informationen i sin yrkesutövning. Regeringen anför att det i detta sammanhang finns skäl att särskilt beröra s.k. rättsdatabaser som mot en avgift tillhandahåller sökbar rättsinformation till professionella aktörer, t.ex. rättsväsen och nyhetsredaktioner. Enligt regeringen bör utgångspunkten vara att rättsdatabaser som uppenbart riktar sig till en krets som på professionella grunder har ett berättigat behov av de aktuella uppgifterna faller utanför bestämmelsens tillämpningsområde. Vid bedömningen bör dock, även för sådana databaser, uppgiftssamlingarnas sök- och sammanställningsfunktioner tillmätas betydelse. Till exempel får särskilda sökfält för någon eller några av de berörda personuppgifterna eller möjligheten att få en sammanställning av dessa, exempelvis i form av en kartbild, typiskt sett sägas medföra stora risker för otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Sådana strukturer bör normalt medföra att det finns förutsättningar för lagstiftning med stöd av

delegationsbestämmelsen, även när lagstiftningen träffar databaser där informationen tillhandahålls mot en avgift och målgruppen är professionell.

Tillgången till domstolsavgöranden kan ha stor betydelse för enskildas möjlighet att tillvarata sin rätt. Ett effektivt sätt att begränsa det integritetsintrång som publicering av domar kan medföra är att ta bort personuppgifter. Uppgiftssamlingar med domar där personuppgifter tagits bort eller maskerats bör normalt sett inte medföra särskilda risker för integritetsintrång, betonar regeringen.

Regeringen berör även förhållandet till medier och anför att det är av största vikt att seriös granskande journalistik inte på något sätt ska kunna hämmas av regleringen. Det måste betraktas som uteslutet att uppgiftssamlingar som tillhandahålls i sådan verksamhet skulle anses utgöra ett otillbörligt integritetsintrång och kunna leda till lagstiftning som förbjuder offentliggörande av sådana uppgiftssamlingar.

Motionerna

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i kommittémotion 2017/18:3959 yrkande 2 att riksdagen avslår propositionen i den del den avser delegationsbestämmelser som ger utrymme för att i lag reglera förbud mot offentliggörande av vissa uppgifter. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att en ny utredning om skydd för offentliggörande av vissa personuppgifter genomförs.

Motionärerna anför att de inledningsvis var positiva till möjligheten att införa en delegationsbestämmelse i grundlagen som ger möjlighet att förhindra spridandet av vissa personuppgifter. De anser att ändamålet med offentlighetsprincipen aldrig varit att den ska brukas av kommersiella intressen för att kunna upprätta stora databaser över svenska medborgare där en stor mängd integritetskänsliga uppgifter finns. Om propositionen skulle gå igenom i sin nuvarande form ser motionärerna dock en risk för att det offentliga hamnar i ett läge där olika medier godtyckligt graderas på en flytande skala och i förlängningen ges olika förutsättningar, regler och verktyg för att bedriva olika former av granskning. En delegationsbestämmelse av det här slaget kan öppna för att användas i repressivt syfte och träffa aktörer som den initialt inte var tänkt att träffa.

Motionärerna anser också att en ny utredning noga bör beakta de svåra avvägningar som måste göras mellan öppenhet och människors rätt till en privat sfär samtidigt som möjligheterna till granskning inte får bli ett privilegium för medieaktörer med stora ekonomiska och personella resurser. Tills vidare bör regeringen verka för att Sveriges olika myndigheter underlättar för svenska medborgare att med stöd av offentlighetsprincipen ta del av allmänna och offentliga handlingar utan att detta ska ske i syfte att kartlägga stora grupper av individer.

I kommittémotion 2016/17:197 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag som

innebär att det i enlighet med Mediegrundlagskommitténs förslag införs undantagsbestämmelser i TF och YGL som avser känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser m.m.

Motionärerna hänvisar till att det i Mediegrundlagskommitténs förslag anges att en betydande marginal ska tillämpas i fråga om journalistisk verksamhet så att yttrandefrihetsintresset inte får ge vika i gränsfall eller annars svårbedömda situationer. Detta bör enligt motionärerna särskilt betonas och förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Internationellt rättsligt bistånd

Gällande ordning

Sverige har genom flera internationella överenskommelser åtagit sig att bistå andra länder i olika rättsliga angelägenheter. Överenskommelserna bygger som regel på principen om ömsesidighet, vilket innebär att även svenska myndigheter har möjlighet att få hjälp av utländska myndigheter bl.a. vid brottsutredningar. De internationella överenskommelser som Sverige ingått på området har i huvudsak införlivats i svensk rätt genom ett antal lagar. Som exempel kan nämnas lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Inom EU styrs samarbetet på det straffrättsliga området av olika rättsakter. Exempel på sådana rättsakter är rambeslutet 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna och rambeslutet 2008/909/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen. Dessa har införlivats i svensk rätt genom lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Internationellt rättsligt bistånd förekommer även på det civilrättsliga området. Det kan t.ex. handla om att lämna rättsligt bistånd genom upptagning av bevisning i tvistemål, t.ex. enligt lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol. En annan form av bistånd rör erkännande och verkställighet av utländska domar i tvistemål.

I TF och YGL regleras inte möjligheterna att lämna internationellt rättsligt bistånd. Den rådande synen är att ingripanden mot yttranden i medier som omfattas av TF eller YGL måste vara förenliga med grundlagarna även i de fall kopplingen till svenska förhållanden framstår som relativt svag. Detta har av flera utredningar bedömts innebära att möjligheterna att lämna rättsligt bistånd i mer traditionell mening är högst begränsade eller möjligen obefintliga, åtminstone på det straffrättsliga området (SOU 2004:114 s. 134 f. och SOU 2012:55 s. 482 f.).

Propositionen

Regeringen föreslår att det i TF och YGL införs bestämmelser som gör det möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området enligt vad som anges i lag. Enligt förslaget ska bistånd dock inte få lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Regeringen anför som skäl för sitt förslag att det för en rättsstat finns ett påtagligt behov av att kunna samarbeta med andra länder på det rättsliga området. Den nuvarande regleringen innebär att Sverige har ytterst begränsade möjligheter att i det här avseendet bistå andra länder på tryck- och yttrandefrihetens område. I de rättsakter som reglerar det rättsliga samarbetet inom EU görs det typiskt sett inte någon tydlig uppdelning mellan frågor som rör tryck- och yttrandefriheten och sådana som rör rättsordningen i övrigt. En sådan uppdelning är emellertid utmärkande för det svenska regelverket. De problem som därmed kan uppstå förstärks av att vår nationella reglering är detaljerad och har ett brett tillämpningsområde. Den svenska hållningen, som bl.a. bygger på synsättet att olika uttalanden i beaktandesatserna till de aktuella EU-rättsakterna innebär att konstitutionella regler om bl.a. yttrandefrihet ska upprätthållas eller beaktas, har inte varit föremål för en närmare EU-rättslig prövning. Även utanför det EU-rättsliga samarbetet har Sverige ingått överenskommelser som rör internationellt rättsligt bistånd i olika former, inte minst inom ramen för samarbetet i Europarådet. I dessa rättsakter särbehandlas inte de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga aspekterna genom undantag eller reservationer.

Utgångspunkten för vår nationella lagstiftning måste enligt regeringen vara att den ska stämma överens med våra folkrättsliga förpliktelser. Det är normalt också till gagn för Sverige och svenska intressen att vara en aktiv och pålitlig partner i samarbeten om rättsligt bistånd. Den nuvarande svenska positionen i fråga om internationellt rättsligt samarbete kan inte anses vara i fas med utvecklingen inom framför allt EU. Den svenska hållningen vad gäller tolkningen av beaktandesatserna har inte heller prövats rättsligt, och rättsläget särskilt i förhållande till EU-rätten är oklart. Det måste vidare anses vara ett rättsstatligt intresse att också tryck- och yttrandefrihetsbrott kan beivras även om de inte i alla delar omfattas av svensk jurisdiktion. Regeringen menar att det finns en risk att Sverige blir en fristad för publiceringar som, i skydd av grundlagarna utan risk för straff, t.ex. hetsar mot människor i andra delar av världen. Mot denna bakgrund anser regeringen att en möjlighet att lämna internationellt rättsligt bistånd bör införas.

Regeringens förslag innebär att det i TF och YGL anges att i fråga om lämnande av internationellt rättsligt bistånd gäller vad som anges i lag och att bistånd inte får lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. En ansökan från utlandet om rättsligt bistånd ska således prövas med utgångspunkt i de aktuella bestämmelserna, t.ex. enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Vid denna prövning ska hänsyn tas till den i grundlagarna fastlagda restriktionen

om att bistånd inte får lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Vid prövningen av om en ansökan strider mot svenska allmänna rättsprinciper bör det inledningsvis göras en övergripande bedömning av om rättsligt bistånd är förenligt med intresset av att värna en fri debatt och allmän upplysning i Sverige. En ansökan bör inte bifallas om den begärda åtgärden framstår som oförenlig med detta intresse. Vid prövningen bör den s.k. instruktionen i nuvarande 1 kap. 4 § TF och 1 kap. 5 § YGL kunna beaktas, bl.a. genom att det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga intresset ges företräde i tveksamma fall. Några tydliga uttalanden om vad som är svenska allmänna rättsprinciper finns inte. Regeringen anför dock att bl.a. meddelarfriheten och ensamansvaret är sådana principer. Ett centralt inslag i svensk tryck- och yttrandefrihetsreglering är vidare att endast vissa brott kan föranleda ingripanden genom straff eller skadestånd. Det finns starka skäl att räkna kravet på dubbel strafftäckning som en sådan allmän princip. Ett rättsligt bistånd i strid med grundlagarnas förbud mot censur eller mot andra hindrande åtgärder kan inte heller godtas. Ett liknande synsätt bör gälla om en ansökan rör etableringsfriheten enligt TF eller YGL.

Regeringen föreslår vidare att en bestämmelse införs i tillämpningslagen om att JK ska ges tillfälle att yttra sig innan internationellt rättsligt bistånd beviljas i frågor som rör ansvar för brott. JK är ensam åklagare på tryck- och yttrandefrihetsområdet. JK:s roll som ensam åklagare på det grundlagsskyddade området bör, enligt regeringen, innebära att JK får åklagarens roll vid tillämpning av lagstiftning som rör rättsligt bistånd på det grundlagsskyddade området. En framställning om rättsligt bistånd ska alltså hanteras av JK. Även i andra fall, t.ex. när en framställning ska hanteras av en domstol, är det emellertid angeläget att JK:s bedömning alltid är en del av underlaget innan rättsligt bistånd lämnas på det grundlagsskyddade området. Vad som är att anse som allmänna svenska rättsprinciper på området kan i vissa fall innefatta svåra prövningar, och de övergripande bedömningar som ska göras i varje enskilt fall kan antas bli komplicerade. Av dessa skäl är JK:s betydelse som expertmyndighet med överblick över rättsutvecklingen av särskild betydelse.

Tillgänglighet och främjande av europeiska produktioner

Gällande ordning

Etableringsfriheten är en av de grundläggande principerna i TF och YGL. Den innebär att det står var och en fritt att inleda och driva verksamhet för spridning av information till allmänheten i de former som skyddas av grundlagarna. Något krav på tillstånd för verksamheten får inte ställas upp, och möjligheten att driva verksamheten får inte begränsas av villkor som inte har stöd i grundlagarna.

Etableringsfriheten för sändningar i tråd kommer till uttryck i 3 kap. 1 § första stycket YGL. Enligt denna bestämmelse har varje svensk medborgare och svensk juridisk person rätt att sända radioprogram genom tråd. Vad som

sågs om radioprogram gäller inte enbart program i ljudradio utan även bl.a. program i tv. Etableringsfriheten för trådsändningar är emellertid inte oinskränkt. Den hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter bl.a. om skyldighet för den som sänder program i tv att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning (3 kap. 1 § andra stycket 4 YGL).

I fråga om begränsningar i den grundlagsskyddade sändningsrätten gäller enligt 3 kap. 3 § YGL vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

För radioprogram som sänds på annat sätt än genom tråd (i etern) råder inte motsvarande etableringsfrihet, vilket har motiverats med att etersändningar sker i ett begränsat frekvensutrymme. Rätten att sända radioprogram i etern får därför enligt 3 kap. 2 § YGL regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Sådana föreskrifter finns i radio- och tv-lagen (2010:696).

Enligt 3 kap. 4 § YGL avgör den som sänder radioprogram självständigt vad som ska förekomma i programmen.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (AV-direktivet) ska medlemsstaterna främja europeiska produktioner när det gäller all tv och beställ-tv (se artiklarna 13, 16 och 17).

För tv och beställ-tv genom etern har AV-direktivets bestämmelser om främjande av europeiska produktioner genomförts genom bestämmelser i radio- och tv-lagen. I 5 kap. 7 § radio- och tv-lagen anges att den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska se till, om det inte finns särskilda skäl mot det, att mer än hälften av den årliga sändningstiden upptas av program av europeiskt ursprung och att minst 10 procent av den årliga sändningstiden eller minst 10 procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. Det anges också att en så stor andel som möjligt bör utgöras av program som har färdigställts under de närmast föregående fem åren. Enligt 5 kap. 8 § samma lag ska den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Etableringsfriheten i tråd hindrar emellertid att det ställs krav i lag på främjande av europeiska produktioner i tv och beställ-tv i tråd i enlighet med vad AV-direktivet kräver.

Propositionen

Tillgänglighet när det gäller beställ-tv i tråd

Regeringen föreslår att det i YGL införs en bestämmelse som tillåter regler i vanlig lag om skyldighet för den som tillhandahåller tv-program på särskild

begäran genom överföringar i tråd ur en databas enligt den s.k. databasregeln i YGL att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik.

Regeringen anför att det måste finnas starka skäl för att göra inskränkningar i etableringsfriheten. Undersökningar visar att allt fler tittar på beställ-tv medan det traditionella tv-tittandet minskar. En reglering som utökar programföretagens skyldighet att göra program i beställ-tv tillgängliga för personer med funktionsnedsättning bidrar därför till att öka möjligheterna för dessa personer att bl.a. bli delaktiga i samhällslivet. När det gäller etersändningar och tv-sändningar i tråd har det ansetts yttrandefrihetsrättsligt acceptabelt att tv-bolagen har en skyldighet att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Enligt kommittén finns det skäl att göra samma bedömning i fråga om beställ-tv genom tråd. Ändamålet är sammantaget så angeläget att det finns tillräckliga skäl att ytterligare inskränka etableringsfriheten. Regeringen anser därför att det nuvarande undantaget från etableringsfriheten bör utvidgas så att det blir möjligt att ställa samma krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när det gäller beställ-tv i tråd.

Främjande av europeiska produktioner

Regeringen föreslår att det i YGL införs en bestämmelse som tillåter regler i vanlig lag om skyldighet för den som sänder program i tv i tråd och för den som tillhandahåller tv-program på särskild begäran genom överföringar i tråd ur en databas enligt den s.k. databasregeln i YGL att främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Etableringsfriheten i tråd hindrar, som nämnts, att det ställs krav i lag på främjande av europeiska produktioner i tv och beställ-tv i tråd i enlighet med vad AV-direktivet kräver. Mot bakgrund av det har Europeiska kommissionen i ett överträdelseärende ifrågasatt Sveriges genomförande av AV-direktivets regler om främjande av europeiska produktioner när det gäller sändningar och tillhandahållanden genom tråd. Ett införande av ett undantag från etableringsfriheten för tv och beställ-tv i tråd är nödvändigt för att Sverige ska fullgöra sina skyldigheter enligt EU-rätten. Mot bakgrund av att de flesta tv-bolag redan i dag uppfyller kraven på europeiska produktioner och att svenska produktioner anses utgöra europeiska produktioner i AV-direktivets mening bedömer regeringen att ett införande av krav på främjande av europeiska produktioner inte torde få någon större inverkan på etableringsfriheten.

Regeringen anser att kraven på främjande i någon mån får anses innebära en inskränkning i det redaktionella oberoendet. Det finns emellertid redan motsvarande krav för tv-sändningar och tillhandahållanden av beställ-tv genom etern. Krav på främjande av europeiska produktioner i trådsändningar får därför anses innebära endast en marginell utökning av de krav som redan gäller, och regeringen anser därför inte att det är olämpligt att ställa denna typ av krav.

En delegationsbestämmelse om produktinformation m.m.

Gällande ordning

Den grundlagsskyddade etableringsfriheten innebär att varje svensk medborgare har rätt att framställa och sprida tryckta skrifter, framställa och sprida tekniska upptagningar, sända ljudradio- och tv-program genom tråd samt tillhandahålla allmänheten information via vissa databaser (1 kap. 1 § och 4 kap. 1 § TF och 1 kap. 1 §, 3 kap. 1 och 8 §§ YGL).

Enligt 1 kap. 1 § TF är ändamålet med grundlagen att säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning. I motsvarande formulering i 1 kap. 1 § YGL anges att yttrandefriheten enligt den grundlagen har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Enligt 1 kap. 2 § första stycket TF får någon tryckningen föregående granskning av en skrift eller något förbud mot tryckningen inte förekomma. Ingripande mot överträdelser av vad som är tillåtet att yttra får således ske först i efterhand. Vidare föreskrivs i andra stycket ett förbud för myndighet eller annat allmänt organ att på grund av innehållet i en skrift hindra tryckningen, utgivningen eller spridningen bland allmänheten av skriften, om inte åtgärden har stöd i TF.

Ett motsvarande förbud mot censur och hindrande åtgärder finns i YGL. Enligt 1 kap. 3 § första stycket YGL får det inte förekomma att något som är avsett att framföras i ett radioprogram eller teknisk upptagning först måste granskas av en myndighet eller något annat allmänt organ. Inte heller är det tillåtet för myndigheter och andra allmänna organ att utan stöd i yttrandefrihetsgrundlagen, på grund av det kända eller väntade innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, förbjuda eller hindra dess offentliggörande eller spridning bland allmänheten.

I 1 kap. 9 § TF anges ett antal undantag från grundlagens tillämpningsområde. Undantaget innebär att det är möjligt att i lag uppställa förbud mot vissa typer av kommersiella annonser i samband med marknadsföring av bl.a. tobak. I bestämmelsen anges bl.a. att kommersiella annonser kan förbjudas genom lag i den mån annonsen används vid marknadsföring av tobaksvaror eller till skydd för hälsa eller miljö enligt förpliktelse som följer av anslutning till Europeiska gemenskaperna. Bestämmelsen i TF tillämpas även på YGL:s tillämpningsområde (1 kap. 12 § YGL).

I vissa fall har undantag ansetts kunna tolkas in i regleringen med utgångspunkt i vad som är ändamålet med TF och YGL (se t.ex. prop. 2003/04:161 och prop. 2010/11:65), vilket har betydelse för kommersiell marknadsföring. Ett reklambudskap med utpräglat kommersiellt syfte och som avser rena kommersiella förhållanden anses falla utanför grundlagarnas tillämpningsområde och kan således bedömas enligt vanlig lag.

Propositionen

Regeringen föreslår att det i TF och YGL införs delegationsbestämmelser som gör det möjligt att i lag uppställa krav på att införa och på visst sätt utforma varningstexter, innehållsdeklarationer eller annan liknande produktinformation om syftet med kravet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd.

Som skäl för sitt förslag anför regeringen följande. En konsekvens av att tillämpningsområdet för TF och YGL bestäms med utgångspunkt i den kommunikationsteknik som används är att grundlagsfrågor kan aktualiseras i sammanhang som inte har en typisk tryck- och yttrandefrihetsrättslig prägel. Ett sådant område är varningstexter, innehållsdeklarationer och annan produktinformation på och i förpackningar, t.ex. cigarettpaket eller bipacksedlar till läkemedel. Sådan information kan vara tryckt och därmed omfattas av TF eller ingå i en teknisk upptagning och skyddas enligt YGL.

Allt som publiceras i de medier som TF och YGL omfattar faller inom vad som brukar benämnas grundlagarnas formella tillämpningsområde. För att grundlagarna ska vara tillämpliga krävs emellertid också att yttrandet faller inom grundlagarnas materiella tillämpningsområde. Detta bestäms av innebörden av och syftet med tryck- och yttrandefriheten enligt 1 kap. 1 § TF och 1 kap. 1 § YGL. Formuleringen av tryck- och yttrandefrihetens innebörd och syfte innebär att inte all användning av de grundlagsskyddade medierna omfattas av grundlagarnas bestämmelser.

På EU-nivå har lagstiftaren ansett det nödvändigt att reglera utformningen av produktinformation i och på förpackningar. I de flesta fall syftar sådana åtgärder till att skydda folkhälsan, men även andra skäl förekommer. De frågor som sådana regleringar väckt i tryck- och yttrandefrihetsrättsligt hänseende har hittills kunnat lösas med stöd av undantag från grundlagarnas tillämpningsområden. I vissa fall har undantag ansetts kunna tolkas in i regleringen med utgångspunkt i vad som är ändamålet med TF och YGL (se t.ex. prop. 2003/04:161 och prop. 2010/11:65). I andra fall har det funnits stöd i uttryckliga delegationsbestämmelser i bl.a. 1 kap. 9 § TF och 1 kap. 12 § YGL (se t.ex. prop. 1975/76:49 och prop. 2002/03:37).

Vid införlivandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/37/EG av den 5 juni 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och de ändringar i tobakslagen (1993:581) som det ledde till uppkom frågan om förslaget var förenligt med TF. Förslaget innebar bl.a. att ett antal s.k. allmänna och kompletterande varningstexter skulle förekomma på t.ex. cigarettpaketet.

Lagrådet uttalade bl.a. att en bestämmelse som påbjuder att en skrift ska ha ett visst innehåll i princip torde komma i konflikt med hinderförbudet i 1 kap. 2 § andra stycket TF, men att ett visst utrymme kunde finnas för ålägganden i lag att förse en skrift med texter av det slag som det var fråga om. Lagrådet framhöll att TF:s tillämpningsområde ytterst bestäms av dess syfte att värna det fria ordet och att det finns regleringar som träffar tryckta skrifter som därför kan sägas ligga utanför ramen för TF:s skydd. Det gäller inte minst ingripanden i fråga om framställningar på det kommersiella området. Var

gränsen går var enligt Lagrådet osäkert. För att ett påbud om text med visst innehåll ska kunna tolereras från tryckfrihetsrättslig synpunkt ansåg Lagrådet att det bör krävas att det inte rör sig om texter av uttryckligen åsiktspåverkande eller opinionsbildande karaktär. En annan omständighet som måste beaktas är att kraven på texter inte blir så omfattande att de alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text (prop. 2001/02:162 s. 53).

Regeringen framhåller att enligt det nuvarande rättsläget anses ett påbud om text med visst innehåll kunna tolereras från tryck- och yttrandefrihetsrättslig synpunkt bl.a. om det inte rör sig om texter av uttryckligen åsiktspåverkande eller opinionsbildande karaktär. Det brukar framhållas att den aktuella texten ska ha en saklig inriktning för att gränsen till grundlagarnas skyddsområde inte ska överskridas (se bl.a. prop. 2010/11:65 s. 46).

Regeringen anser att det som talar mot en delegationsbestämmelse i TF respektive YGL är att en sådan riskerar att inte helt återspegla att den nuvarande ordningen har vuxit fram ur enskilda fall där lagstiftaren utnyttjat möjligheterna att göra en flexibel tolkning utifrån syftet med TF och YGL. Vidare kan det framstå som inkonsekvent att lyfta fram och reglera detta undantag när det finns ett antal andra undantag som för närvarande också är oreglerade. Regeringen anser dock att ett viktigt argument för en reglering är att en sådan tydliggör tillämpningsområdet för undantaget och därmed bidrar till förutsebarhet i tillämpningen. Regeringen föreslår därför att det i TF och YGL införs delegationsbestämmelser som gör det möjligt att i lag ställa krav på att införa och på visst sätt utforma varningstexter, innehållsdeklarationer eller annan liknande produktinformation om syftet med kravet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd.

Regeringen konstaterar också att den föreslagna delegationsbestämmelsen inte innebär att förpackningar helt undantas från grundlagarnas tillämpningsområde. Som för andra delegationsbestämmelser kommer t.ex. att gälla att undantag inte kan göras från förbudet mot hindrande åtgärder. Det finns inte heller underlag för att i detta lagstiftningsärende överväga en ordning som innebär att förpackningar över huvud taget inte ska omfattas av TF.

Regeringen konstaterar vidare att hur stor andel produktinformation som kan accepteras från tryck- och yttrandefrihetsrättsliga utgångspunkter får avgöras med beaktande av förhållandena i det enskilda fallet. Det framstår inte som lämpligt att i grundlagarna lägga fast en mer precis kvantitativ gräns. Vid bedömningen av vad som kan accepteras bör inte enbart beaktas att näringsidkaren bör ges tillräcklig möjlighet att ange varumärken och andra kännetecken av kommersiell natur, utan att näringsidkaren även kan vilja använda den berörda ytan till att framföra text som är av opinionsbildande eller åsiktspåverkande karaktär.

Mediegrundlagskommittén

Genom tilläggsdirektiv i februari 2016 (dir. 2016:11) fick Mediegrundlagskommittén i uppdrag att analysera hur en reglering om s.k. neutrala tobaksförpackningar förhåller sig till TF och lämna förslag till ändringar i grundlagen om sådana bedöms nödvändiga för att den typen av reglering ska vara möjlig. Med neutrala tobaksförpackningar avses dekorfria paket som alla har samma neutrala färg, oavsett märke, och där även märket skrivs med ett neutralt typsnitt.

Mediegrundlagskommittén överlämnade sitt betänkande i september 2016 (SOU 2016:58). Mediegrundlagskommitténs bedömning var att krav på neutrala tobaksförpackningar kan hamna i konflikt med de tryck- och yttrandefrihetsrättsliga principerna om etableringsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder. Som skäl för sin bedömning framhöll kommittén följande. Innebörden av neutrala tobaksförpackningar är att utseendet på förpackningarna bestäms av lagstiftaren i förväg utan möjlighet för tillverkaren att påverka detta. De omfattande begränsningarna i tillverkarens rätt att använda sitt varumärke på neutrala tobaksförpackningar väcker frågeställningar som har kopplingar till den tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundprincipen om etableringsfrihet. Kommittén konstaterade att det på TF:s område inte finns några inskränkningar i etableringsfriheten. Kommittén anförde att innehållet i fråga om tobaksförpackningar normalt sett enbart syftar till marknadsföring av tobaksprodukterna i förpackningen, vilket måste beaktas och i viss mån talar emot att etableringsfriheten enligt TF skulle hindra att krav på neutrala förpackningar införs. Kravet på nedtoning av varumärket framstår dock som betydande och syftar till att försvåra för tillverkaren att kommunicera med allmänheten om vem som är avsändare av den tryckta skriften, anförde kommittén. Detta talade enligt kommitténs bedömning för att krav på neutrala tobaksförpackningar kan riskera att hamna i konflikt med etableringsfriheten enligt TF. Kommittén anslöt sig även till Lagrådets slutsats att krav som alltför mycket beskär möjligheten för näringsidkaren att förse förpackningar med egen text strider mot TF. Såvitt kommittén kunde bedöma ska det inte lämnas något utrymme alls för näringsidkaren att införa egen text på neutrala paket. Det framstår som tydligt att gränsen för vad som utgör en hindrande åtgärd därmed har passerats.

Kommittén fann även att en eventuell grundlagsbestämmelse som möjliggör neutrala tobaksförpackningar borde utformas som en delegationsbestämmelse som innebär att det görs undantag från dessa principer. Mediegrundlagskommittén framhöll att den inte tog ställning till frågan om huruvida en sådan bestämmelse borde införas, men att den i enlighet med direktiven redogjorde för hur en sådan bestämmelse i TF skulle kunna utformas.

Regeringen lämnar inte några förslag i denna del i propositionen.

Motionerna

Finn Bengtsson (M) begär i de likalydande motionerna 2016/17:1705 och 2017/18:1264 tillkännagivanden om att TF bör bibehållas oförändrad i de avseenden som är av betydelse för frågan om införande av regler om neutrala förpackningar.

Motionären hänvisar till att grundlagsändringar endast bör göras med bred parlamentarisk enighet. Enligt motionären råder det inte politisk enighet om möjligheten att ha laglig rätt att tvinga fram s.k. neutrala förpackningar. Införandet av ett krav på neutrala förpackningar innebär att innehavaren av figurmärken berövas möjligheter till användning av allt annat än ett ordmärke på förpackningen.

I motion 2017/18:1757 av Maria Abrahamsson (M) begärs ett tillkännagivande om att det bör övervägas att utdefiniera produktinformation, varningstexter och liknande information från TF:s tillämpningsområde och därmed lösa det formella grundlagssambandet. Motionären anför att varje inskränkning av tobaksproducenternas rätt att uttrycka sig i text på tobakspaketen betraktas som inskränkningar av TF, vilket orsakar problem vid förhandlingar med EU. Förslag som Sverige av t.ex. hälsoskäl skulle vilja ställa sig bakom kan regeringen tvingas bekämpa på grund av det formella grundlagssambandet med TF. Om produktinformation, varningstexter och liknande på förpackningar inte skulle räknas som tryckt skrift skulle svårigheterna inte finnas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen anför att förslagen till ändringar i TF och YGL bör träda i kraft vid årsskiftet efter utgången av det år då förslagen tidigast kan bli slutligt antagna av riksdagen. Det innebär att de bör träda i kraft den 1 januari 2019. Ändringarna i tillämpningslagen bör träda i kraft samtidigt som ändringarna i TF och YGL.

Enligt regeringen bör de föreslagna bestämmelserna i 6 kap. 6 och 7 §§ YGL om frihet från ansvar under vissa förutsättningar för yttrandefrihetsbrott i databaser enligt den s.k. databasregeln kunna avse yttranden som har publicerats före ikraftträdandet. Regeringen föreslår att det införs en övergångsbestämmelse med den innebörden.

Utskottets ställningstagande

Personlig integritet och grundlagsskydd

Utskottet vill framhålla den värdefulla ordningen att grundlagsändringar normalt genomförs i brett samförstånd. Den breda enighet som brukar eftersträvas saknas när det gäller regeringens förslag om att det ska bli möjligt att förbjuda söktjänster som innehåller personuppgifter om att enskilda har begått

lagöverträdelse, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avslår regeringens förslag till delegationsbestämmelser i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 4 TF och 1 kap. 20 § första stycket 4 YGL.

Samtidigt anser utskottet att söktjänster som tillhandahåller personuppgifter om lagöverträdelse m.m. utgör ett allvarligt ingrepp i enskildas personliga integritet. Utskottet föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen att en utredning bör få i uppdrag att på nytt utreda frågan om att begränsa grundlagsskyddet för söktjänster som innehåller sådana personuppgifter. Utskottet vill framhålla vikten av att grundlagarnas tillämpningsområde är tydligt avgränsat och att detta bör beaktas i en kommande utredning.

När det gäller delegationsbestämmelserna i övriga delar vill utskottet anföra följande. Utskottet delar regeringens uppfattning att det inte är rimligt att vem som helst i dag med stöd av ett utgivningsbevis och under grundlagsskydd kan tillhandahålla allmänheten registerliknande uppgiftssamlingar med t.ex. namn och adress på personer med en viss etnisk bakgrund, en viss sexuell läggning, en viss religiös övertygelse eller en viss politisk åsikt. I lagförslaget ges en uttömmande uppräkningslista av vilka uppgifter som avses. Det rör personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening, om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning eller som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person. Det kan noteras att dessa kategorier har sin motsvarighet i dataskyddsförordningen som träder i kraft den 25 maj 2018, och ska ges samma betydelse som i förordningen.

Det är enligt utskottet uppenbart att enskilda riskerar att lida skada om sådan information tillhandahålls genom söktjänster på internet. Samtidigt kan det finnas uppgifter om t.ex. personers politiska åsikter eller religiösa tillhörighet som enskilda själva har gjort tillgängliga genom att offentligt åta sig vissa förtroendeuppdrag eller anställningar, vilket kan ge anledning till en annan bedömning. Att publicera sökbara uppgiftssamlingar över t.ex. kommunpolitiker eller vilka som är präster i Svenska kyrkan kan knappast i sig utgöra en otillbörlig integritetskränkning. Om det skulle publiceras kommentarer om personerna i anslutning till uppgiftssamlingen får de bedömas enligt relevanta bestämmelser, t.ex. om förtal eller olaga hot.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det bör vara möjligt att i lag meddela föreskrifter om förbud mot offentliggörande av de uppräknade känsliga personuppgifterna i sökbara uppgiftssamlingar. För att inte undantaget från grundlagsskyddet ska bli mer omfattande än vad som är motiverat måste en avgränsning göras av vilka söktjänster som ska träffas av bestämmelsens tillämpningsområde. Som regeringen framhåller bör en utgångspunkt vara att det ska finnas personuppgifter i uppgiftssamlingen som rör fler än en person och att uppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det går att söka efter eller sammanställa personuppgifterna.

En ytterligare förutsättning för att föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter ska kunna meddelas eller tillämpas med stöd av bestämmelsen är att det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig ska finnas särskilda risker för otillbörliga integritetsintrång i enskildas personliga integritet. Vid bedömningen av om det finns särskilda risker för otillbörliga intrång i den personliga integriteten ska en helhetsbedömning göras av karaktären på de uppgiftssamlingar som är avsedda att träffas av den aktuella lagregleringen. Enligt uttalanden i propositionen finns det skäl att fästa särskild vikt vid om det är fråga om en söktjänst som vänder sig till en bred allmänhet. En allmänt tillgänglig söktjänst anses typiskt sett medföra ett större integritetsintrång än en som riktar sig till aktörer med behov av information i sin yrkesutövning.

Utskottet vänder sig emot att göra en skillnad mellan om en tjänst vänder sig till allmänheten eller en viss yrkeskategori. En söktjänst som vänder sig till den breda allmänheten kan i och för sig innebära ett större integritetsintrång än en söktjänst som endast är öppen för en mindre krets, t.ex. en viss yrkeskategori. Men även en söktjänst som vänder sig till en viss yrkeskategori kan komma att bli tillgänglig för ett mycket stort antal användare.

Utskottet anser inte att målgruppen, dvs. den tänkta eller faktiska användarkretsen, i sig ska tillmätas någon betydelse vid bedömningen av om en uppgiftssamling faller innanför eller utanför det grundlagsskyddade området. Bedömningen bör i stället göras med utgångspunkt i syftet med tillhandahållandet av uppgiftssamlingen och vilken typ av uppgifter som tillhandahålls. Integritetsintrång som följer av uppgiftssamlingar som tillhandahålls med syftet att bidra till ett fritt meningsutbyte och en fri och allsidig upplysning kan inte anses vara otillbörliga och bör således som utgångspunkt falla utanför tillämpningsområdet för delegationsbestämmelserna. Utskottet vill understryka att det är mycket angeläget att en betydande marginal tillämpas i fråga om vad som faller inom det grundlagsskyddade området så att intresset för yttrandefrihet inte får ge vika för intresset av att skydda enskildas integritet i gränsfall eller svårbedömda situationer. Ett sådant synsätt vinner också stöd i den s.k. instruktionen i grundlagarna, enligt vilken den som anförtratts att döma eller vaka över tryck- och yttrandefriheten alltid bör ha i åtanke att tryck- och yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid bör uppmärksamma ämnet och tanken mer än uttrycket liksom syftet mer än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre bör fria än fälla. Rena söktjänster för tillhandahållande av känsliga personuppgifter enligt den uttömmande uppräkningsbestämmelsen får sägas ligga långt från de syften som grundlagarna är till för att skydda, och sådana tjänster träffas således typiskt sett av delegationsbestämmelserna.

Med beaktande av vad som anförts ovan föreslår utskottet att riksdagen som vilande antar regeringens förslag i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 1–3 och andra stycket TF och 1 kap. 20 § första stycket 1–3 och andra stycket YGL.

Utskottet tillstyrker således förslaget till delegationsbestämmelser i 1 kap. 13 § TF med undantag för punkten 4 i första stycket och 1 kap. 20 § YGL med undantag för punkten 4 i första stycket, och därmed avstyrks motion 2017/18:3959 (SD) yrkande 2 och 3.

Grundlagsförslaget i övrigt

Utskottet tillstyrker att de bestämmelser i TF och YGL som i dag uttryckligen vänder sig endast till svenska medborgare ändras till att ange var och en som målgrupp. Utgångspunkten kommer därmed att vara att grundlagsskyddet tillkommer både svenska och utländska medborgare. Motion 2017/18:3959 yrkande 1 avstyrks därmed.

När det gäller utgivares ansvar för yttranden i databaser föreslår regeringen att det införs en möjlighet till ansvarsfrihet för material som är äldre än ett år. Förslaget innebär att om en utgivare inom två veckor efter att han eller hon har tagit emot en underrättelse från JK eller målsäganden om att visst material i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort materialet, ska utgivaren inte hållas ansvarig för det. Det sagda gäller endast om det kan antas att materialet har tillhandahållits i mer än ett år innan underrättelsen. Utgångspunkten är således att utgivaren får en möjlighet att ta ställning till det publicerade materialet och att ta bort sådant som kan utgöra yttrandefrihetsbrott inom två veckor från underrättelsen. Om utgivaren inte tar bort materialet, anses han eller hon ha fattat ett nytt beslut om publicering och anses fortsatt straffrättsligt ansvarig för materialet.

JK eller målsäganden kan också välja att väcka talan vid domstol utan föregående underrättelse. Enligt förslaget ska det vara tillräckligt att JK eller målsäganden gör det antagligt att materialet tillhandahölls ett år innan stämningsansökan delgavs eller senare, dvs. under det senaste året, för att en åberopad ansvarsfrihet ska underkännas. Beviskravet är alltså förhållandevis lågt. Regeringen framhåller att om det saknas en uttrycklig uppgift om publiceringstidpunkt kan t.ex. faktauppgifter i anslutning till yttrandet göra det antagligt när publicering ägt rum. Även en kronologisk uppbyggnad med publiceringar som följer efter varandra kan bidra till att göra tidpunkten för publiceringen antaglig.

Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägt och tillstyrker förslaget. Motion 2017/18:3963 yrkandena 1 och 2 avstyrks därmed.

Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag om delegationsbestämmelser om produktinformation och avstyrker motionerna 2016/17:1705, 2017/18:1264 och 2017/18:1757.

Utskottet tillstyrker även regeringens övriga förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Utskottet föreslår dock vissa ändringar med anledning av de förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen som lagts fram i propositionerna 2017/18:59 och 2016/17:222.

I den nu aktuella propositionen 2017/18:49 föreslår regeringen ändringar i uppräknningen av tryckfrihetsbrotten i 7 kap. TF. Dessa ändringar berör en

paragraf (nuvarande 7 kap. 4 § 11 TF) som även föreslås ändras i proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner. Regeringens förslag innebär att grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Utskottet har i sitt betänkande 2017/18:KU14 i sak ställt sig bakom förslaget och avstyrkt motionsyrkandena. Av lagtekniska skäl och i syfte att samordna lagförslagen i proposition 2017/18:59 med de nu aktuella förslagen till ändringar i tryckfrihetsförordningen behandlas lagförslaget och motionsyrkandena i detta betänkande. Utskottets förslag till lagteknisk samordning finns i bilaga 3.

I proposition 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten lade regeringen också fram ett förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag i betänkande 2017/18:KU13 och föreslog att riksdagen skulle anta regeringens förslag som vilande. Den 15 november 2017 antog riksdagen förslaget som vilande (prot. 2017/18:31). Förslaget berör paragraferna om förolämpning och olaga hot (nuvarande 7 kap. 4 § 15 och 16 TF) som även föreslås ändras i den nu aktuella propositionen 2017/18:49. För att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen i de båda propositionerna föreslår utskottet dels att riksdagen upphäver det i betänkande 2017/18:KU13 framlagda och av riksdagen som vilande antagna förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen, dels att lagförslaget behandlas på nytt i detta betänkande. Utskottets förslag till lagteknisk samordning finns i bilaga 3.

Ett beslut att ändra grundlag fattas genom två likalydande beslut. Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats. Utskottet föreslår därför att riksdagen som vilande antar regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen med nämnda ändringar.

Lagförslaget i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beslutar att till 2018/19 års riksmöte skjuta upp behandlingen av regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening har regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att det bör antas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslagen till grundlagsändringar.

Utskottet föreslår därför att riksdagens behandling av propositionen i denna del skjuts upp till riksmötet 2018/19.

Övriga frågor med anledning av motioner väckta under allmänna motionstiden

Meddelarskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår dels en motion om stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet, dels en motion om översyn av meddelarskyddet vid förundersökningar.

Jämför reservation 5 (V) och 6 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:2342 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som är helt eller delvis offentligt finansierade. Motionärerna anser att utredningen i betänkandet Meddelarskyddslagen – fler verksamheter med stärkt meddelarskydd (SOU 2017:41) snävade in definitionen av vad som är att anse som en offentlig-finansierad verksamhet i privat regi och att alltför mycket hänsyn togs till de privata företagens intressen i förhållande till de intressen som det offentliga, medborgarna och arbetstagarna har. Några av de specifika verksamhetsområden som motionärerna anser är särskilt önskvärda att låta omfattas av ett stärkt meddelarskydd, men som inte omfattas av den föreslagna regleringen i utredningen, är bl.a. apoteksverksamhet och kompletterande aktörer till Arbetsförmedlingen.

I kommittémotion 2016/17:2858 av Tuve Skånberg m.fl. (KD) begärs ett tillkännagivande om en översyn av meddelarskyddet vid förundersökningar och vid ingripanden. Motionärerna anför att det i samband med ett antal uppmärksammade brottmål har förekommit läckor från förundersökningar och polisengripanden. Enligt motionärerna hotas rättssäkerheten av detta missbruk av meddelarfriheten.

Gällande ordning

Meddelarskydd

Det s.k. meddelarskyddet består av flera delar: meddelarfrihet, anskaffarfrihet, rätt till anonymitet, efterforskningsförbud och repressalieförbud. Meddelarskyddet gäller i förhållande till myndigheter och andra allmänna organ.

Meddelarfriheten innebär att var och en har rätt att lämna uppgifter i vilket ämne som helst för publicering i de medier som omfattas av TF eller YGL (1 kap. 1 § tredje stycket TF och 1 kap. 2 § YGL). I vissa undantagsfall kan

dock en meddelare straffas för sitt uppgiftslämnande. Det rör sig om fall där utlämnandet av uppgifter omfattar vissa grövre brott mot rikets säkerhet, ett oriktigt utlämnande av en hemlig handling eller ett uppsåtligt åsidosättande av s.k. kvalificerad sekretess, dvs. sådan sekretess som enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, bryter meddelarfriheten (7 kap. 3 § TF och 5 kap. 3 § YGL).

Anskaffarfriheten innebär att var och en har rätt att straffritt anskaffa uppgifter för publicering i ett medium som omfattas av TF eller YGL (1 kap. 1 § fjärde stycket TF och 1 kap. 2 § YGL). En anskaffare kan dock straffas om anskaffandet innefattar sådana grövre brott mot rikets säkerhet som också är straffbara för meddelare. Vanlig lag tillämpas på det sätt som anskaffandet sker på. Det innebär att det är straffbart att anskaffa uppgifter genom t.ex. stöld eller dataintrång.

Meddelarskyddet innefattar också ett anonymitetsskydd, som innebär en rätt för en författare, en upphovsman eller en meddelare att vara anonym och ett förbud för den som har tagit befattning med utgivning eller motsvarande att avslöja vem som är författare, upphovsman eller meddelare (3 kap. 1 och 3 §§ TF och 2 kap. 1 och 3 §§ YGL).

Efterforskningsförbudet innebär att efterforskning av identiteten hos en författare, upphovsman eller en meddelare som omfattas av anonymitetsskyddet endast är tillåten i den begränsade utsträckning som anges i TF och YGL. Det är endast JK som är behörig att under vissa förutsättningar besluta om sådana åtgärder. Andra myndigheter och andra allmänna organ är alltså förbjudna att efterforska (3 kap. 4 § första stycket TF och 2 kap. 4 § första stycket YGL). Uttrycket efterforska har en vidsträckt innebörd och innefattar alla former av förfrågningar och åtgärder som syftar till att få fram vem som har lämnat en uppgift eller offentliggjort en sådan. Överträdelse av förbudet är straffbelagda (3 kap. 5 § andra stycket TF och 2 kap. 5 § andra stycket YGL).

Repressalieförbudet betyder att en myndighet eller ett annat allmänt organ inte får ingripa mot någon för att den personen har utnyttjat sin tryck- och yttrandefrihet (3 kap. 4 § andra stycket TF och 2 kap. 4 § tredje stycket YGL). Förbudet avser alla åtgärder som medför negativa konsekvenser för den enskilde. I detta inbegrips i princip varje form av kritik mot en arbetstagare för att arbetstagaren har haft kontakter med massmedierna. Det är dock endast åtgärder som innebär avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller liknande som är straffbelagda (3 kap. 5 § tredje stycket TF och 2 kap. 5 § tredje stycket YGL).

Riksdagens ombudsmän (JO) och JK vakar genom sin tillsynsverksamhet över att efterforsknings- och repressalieförbuden upprätthålls. De kan rikta kritik mot en offentlig arbetsgivare som har agerat i strid med förbuden. JK är ensam åklagare när det gäller brott mot efterforsknings- och repressalieförbuden (9 kap. 2 § tredje stycket TF och 7 kap. 1 § YGL). Detta innebär dock inte att JO:s åtalsrätt är inskränkt. JO har enligt 6 § andra stycket lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän möjlighet att väcka

åtal mot en befattningshavare som genom att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten eller uppdraget har begått någon annan brottslig gärning än tryck- eller yttrandefrihetsbrott, t.ex. brott mot efterforsknings- och repressalieförbuden.

Meddelarskydd för anställda inom kommunala bolag m.m.

Enligt 2 kap. 3 och 4 §§ OSL gäller bestämmelserna i TF om rätt att ta del av allmänna handlingar också handlingar hos vissa andra organ än myndigheter. Det gäller dels handlingar hos aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner, landsting eller kommunalförbund utövar ett rättsligt bestämmande inflytande, dels handlingar hos de organ som anges i bilagan till OSL, i den mån handlingarna hör till den verksamhet som nämns där.

Enligt 13 kap. 2 § OSL gäller TF:s och YGL:s bestämmelser om rätt att lämna uppgifter för offentliggörande, om förbud mot att ingripa mot missbruk av tryckfriheten eller yttrandefriheten eller medverkan till ett sådant missbruk och om förbud mot att efterforska en upphovsman eller meddelare i förhållandet mellan å ena sidan sådana organ som är uppräknade i bilagan till OSL eller kommunala bolag m.m. och å andra sidan deras anställda och uppdragstagare. Vissa personer i företagsledande ställning är undantagna från meddelarskyddet.

I 14 kap. 1 § OSL finns bestämmelser om ansvar för överträdelse av repressalie- och efterforskningsförbuden.

Ett visst meddelarskydd för privatanställda kan i vissa fall åstadkommas genom kollektivavtal eller andra avtal. Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare, ska också kommunen respektive landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över (10 kap. 9 § kommunallagen [2017:72]).

Lag om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter

Den 1 juli 2017 trädde lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter i kraft (prop. 2016/17:31, bet. 2016/17:KU7, rskr. 2016/17:146). Den nya lagen innebär i huvudsak att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom vård, skola och omsorg som till någon del är offentligt finansierad ska ha motsvarande rätt som offentligt anställda har att lämna uppgifter om verksamheten för publicering i medier som omfattas av TF eller YGL.

Lagen omfattar endast en rätt att lämna uppgifter om verksamheten i fråga. Det medför ingen rätt att lämna ut handlingar. Rätten att lämna uppgifter gäller inte om det föreskrivs i lag att uppgifterna omfattas av tystnadsplikt.

Meddelarskyddet innebär att den som bedriver verksamheten förbjuds att efterforska vem som har utnyttjat sin meddelarfrihet eller medverkat till en grundlagsskyddad framställning och inte heller får utsätta den personen för

negativa åtgärder, t.ex. avskedande eller uppsägning, på grund av detta. Lagen gäller inte personer i företagsledande ställning.

Lagen innehåller bestämmelser om straff för den som ingriper eller efterforskar i strid med lagen motsvarande vad som gäller enligt TF eller YGL. Straffskalan är böter eller fängelse i högst ett år.

Förundersökningssekretess

I 18 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess med hänsyn främst till intresset av att förebygga eller beivra brott. Sekretess gäller bl.a. uppgifter som hänför sig till förundersökningar i brottmål och till åklagarmyndigheters, Polismyndighetens, Säkerhetspolisens, Skatteverkets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott (1§). För sekretessen gäller s.k. rakt skaderekvisit, dvs. sekretess gäller endast om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Meddelarfriheten är i dessa fall inte begränsad annat än i speciella fall. Det gäller t.ex. vissa allvarliga brott mot rikets säkerhet eller oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en (se ovan).

Utredningen om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som är helt eller delvis offentligt finansierade

Den 21 januari 2016 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur ett stärkt meddelarskydd kan införas för privatanställda i verksamheter som är helt eller delvis offentligt finansierade för andra verksamheter än skola, vård och socialtjänst (dir. 2016:4).

Utredningen antog namnet Utredningen om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som är helt eller delvis offentligt finansierade (Ju 2016:01). Utredningen tillsattes efter en överenskommelse med Vänsterpartiet. I maj 2017 överlämnade utredningen sitt betänkande Meddelarskyddslagen – fler verksamheter med stärkt meddelarskydd (SOU 2017:41).

Utredningen föreslår att stärkt meddelarskydd enligt meddelarskyddslagen ska införas inom verksamhet som bedrivs som interregional, regional och lokal kollektivtrafik. Förslaget innebär att viss särskild kollektivtrafik ska omfattas av meddelarskyddslagens tillämpningsområde. Det är fråga om särskilda persontransporter inom färdtjänst, riksfärdtjänst och skolskjuts. Särskild kollektivtrafik i form av sjukresor ska dock inte omfattas av lagen.

Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare ställningstaganden

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat likalydande motionsyrkanden om undantag från meddelarfrihet vid förundersökningar. Under riksmötet 2015/16 vidhöll utskottet sin uppfattning att det måste föreligga mycket starka skäl för att inskränka den grundlagsreglerade meddelarfriheten

och meddelarskyddet (bet. 2015/16:KU18). En reservation lämnades (SD, KD).

Utskottets ställningstagande

Utredningen om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som är helt eller delvis offentligt finansierade lämnade sitt betänkande med förslag i maj 2017. Det bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa resultatet av beredningen och avstyrker därför motionen om stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierade verksamheter.

Utskottet står fast vid sin uppfattning att det måste föreligga mycket starka skäl för att inskränka den grundlagsreglerade meddelarfriheten och avstyrker motionen om en översyn av meddelarskyddet vid förundersökningar.

Avbildning av skyddsobjekt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker en motion om att se över TF och YGL i fråga om avbildning av skyddsobjekt.

Motionen

I motion 2016/17:699 av Lena Asplund (M) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att se över relevanta bestämmelser med avseende på huruvida TF:s och YGL:s bestämmelser medger ett tillräckligt starkt skydd för de intressen som skyddslagen är avsedd att säkerställa, och vid behov föreslå lagändringar. Motionären hänvisar till det rådande säkerhetspolitiska läget, bl.a. i Sveriges närområde och till ett avgörande från Högsta domstolen som gällde frågan om huruvida ett beslag av en kamera med stöd av skyddslagen stod i strid med grundlagarna. Motionären hänvisar vidare till att det i den efterföljande debatten framfördes åsikter om att den nuvarande utformningen av skyddslagen inte erbjuder ett tillfredsställande skydd mot t.ex. främmande macts avbildning av skyddsobjekt, och konstaterar att nuvarande bestämmelser inte fullt ut är förenliga med svensk grundlag. Det finns därför skäl att undersöka om det rådande rättsläget erbjuder ett tillräckligt skydd för de intressen som skyddslagen omfattar.

Gällande ordning

TF och YGL

Enligt 1 kap. 1 § fjärde stycket TF har var och en rätt att, om inte annat följer av förordningen, anskaffa uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst

för att offentliggöra dem i tryckt skrift eller för att lämna dem vidare för publicering.

I förarbetena anges att den rättsliga betydelsen av bestämmelsen i princip ligger i att anskaffandet inte får leda till straffansvar eller ersättnings-skyldighet, även om sådan rättsverkan annars skulle vara förknippad med gärningen. Vidare anges att bestämmelsen främst avser att skydda rätten att inhämta uppgifter oavsett deras innehåll och att detta kommer till uttryck genom orden ”i vad ämne som helst” (prop. 1975/76:204 s. 129).

Från den grundlagsskyddade anskaffarfriheten undantas det fallet att den som anskaffar en sådan uppgift därigenom gör sig skyldig till vissa allvarliga brott mot Sveriges säkerhet, såsom spioneri, högförräderi och grov obehörig befattning med hemlig uppgift (7 kap. 3 § 1 TF). I de fallen gäller vad som är föreskrivet i lag om ansvar för brottet.

Enligt 1 kap. 9 § 5 TF gäller vad som är föreskrivet i lag om straffansvar som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats. Av förarbetena framgår att det vid införandet av bestämmelsen om anskaffarfrihet inte åsyftades att ge något skydd för själva tillvägagångssättet vid anskaffandet. Metoden eller sättet att anskaffa uppgiften är således inte skyddade. Som exempel på brottsliga metoder för anskaffande av information avsedd för publicering nämns i förarbetena bl.a. intrång i förvar, olovlig avlyssning, egenmäktigt förfarande samt hemfridsbrott. Ansvarsbestämmelsen måste avse själva tillvägagångssättet vid anskaffandet för att den – med stöd av 1 kap. 9 § 5 TF – ska kunna tillämpas utan hinder av TF. Det är således inte möjligt att i lag förbjuda anskaffande av ett visst slags information för publicering (prop. 1975/76:204 s. 98 och 129 f.). Motsvarande bestämmelser om anskaffarfrihet finns i 1 kap. 2 och 12 §§ YGL.

Det s.k. censurförbudet i TF innebär att det inte får förekomma någon granskning före tryckningen av en skrift eller något förbud mot tryckning av en skrift (1 kap. 2 § första stycket TF). Inte heller är det tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av en skrifts innehåll genom en åtgärd som inte har stöd i tryckfrihetsförordningen hindra tryckning eller utgivning av skriften eller dess spridning bland allmänheten (andra stycket). Motsvarande reglering finns i 1 kap. 3 § YGL.

Skyddslagen

Skyddslagen (2010:305) innehåller bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot sabotage, terroristbrott, spioneri och röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret. Ett beslut om skyddsobjekt innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet (7 § första stycket). Genom ett särskilt beslut kan tillträdesförbudet förenas med ett förbud mot att ta fotografier eller liknande inom skyddsobjektet (7 § andra stycket). Avbildningsförbudet syftar till att hindra spridning av information och förstärka sekretesskyddet (prop. 2009/10:87 s. 56).

Tillträdesförbud och andra former av förbud med stöd av skyddslagen kan i flera avseenden medföra begränsningar i den enskildes rättigheter enligt regeringsformen, TF och YGL. Ett beslut om skyddsobjekt får därför inte göras mer ingripande eller omfattande än vad som krävs för att tillgodose behovet av skydd (18 § andra stycket). Den som uppsåtligt eller av oaksamhet bryter mot ett förbud enligt skyddslagen döms till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken, t.ex. som olaga intrång eller olovlig underrättelseverksamhet (30 §). Avbildningar som har kommit till genom brott enligt skyddslagen ska förklaras förverkade, och detsamma gäller föremål som har använts som hjälpmedel om det inte är uppenbart oskäligt (32 §). Den som bevakar ett skyddsobjekt får ta sådana föremål i beslag som skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot lagen eller vara förverkade (14 §).

Högsta domstolens beslut

I ett beslut den 5 juni 2015 (mål nr Ö 338-15) hävde Högsta domstolen ett beslag av ett minneskort som innehöll fotografier tagna mot ett skyddsobjekt i strid med ett förbud om avbildning enligt skyddslagen (2010:305). Bakgrunden i målet var att i samband med Försvarmaktens ubåtsjakt hösten 2014 påträffades en medarbetare på Dagens Nyheter innanför ett område i Berga som är ett skyddsobjekt enligt skyddslagen. Utöver ett tillträdesförbud gäller även ett förbud mot fotografering av och inom skyddsobjektet. Militärpolisen beslagtogs ett minneskort som fanns i den kamera som medarbetaren på tidningen hade med sig. Fotografierna var avsedda för publicering i tidningen.

Frågan i målet var om åtgärden att med stöd av skyddslagen ta minneskortet i beslag stod i strid med regleringen i TF och YGL, främst bestämmelserna om anskaffarfrihet och censurförbud.

Högsta domstolen anförde att ett fotograferingsförbud meddelat enligt 7 § skyddslagen tar direkt sikte på vad som avbildas, nämligen skyddsobjektet. Eftersom det således är informationsinnehållet som skyddas genom straffbestämmelsen i 30 § skyddslagen kan den inte förstås så att den avser ”det sätt på vilket uppgift eller underrättelse anskaffats”. En överträdelse av ett fotograferingsförbud kan därmed inte jämföras med sådana brottsliga metoder för anskaffande av information som avses i 1 kap. 9 § 5 TF. Slutsatsen av det anförda är, enligt Högsta domstolen, att 1 kap. 9 § 5 TF inte medger att fotografering straffbeläggs i vanlig lag, om straffbestämmelsen tar sikte på innehållet i det som avbildas och fotograferingen sker i publiceringssyfte. Högsta domstolen ansåg det därmed stå klart att en tillämpning av ansvarsbestämmelsen i 30 § skyddslagen står i strid med anskaffarfriheten enligt grundlagarna, om fotografering har skett i syfte att bilderna ska publiceras. En bedömning enligt 11 kap. 14 § regeringsformen leder därmed till att ansvarsbestämmelsen i skyddslagen inte får tillämpas. Det fanns därmed inte heller grund för förverkande av en sådan avbildning, eftersom ett förverkande

förutsätter att utbildningen tillkommit genom brott. Grund saknades då också för beslag.

I det aktuella fallet fann Högsta domstolen att fotografierna var avsedda för publicering i en dagstidning. Ansvarsbestämmelsen i skyddslagen kunde såvitt avser överträdelsen av fotograferingsförbudet inte tillämpas. Det saknades således grund för att ta minneskortet i beslag.

Försvarsutskottets tillkännagivande

Vid försvarsutskottets behandling av regeringens proposition 2015/16:63 Skydd för geografisk information tog utskottet initiativ till ett tillkännagivande om att regeringen bör se över bestämmelserna om skyddsobjekt i skyddslagen (bet. 2015/16:FöU6, rskr. 2015/16:165). I propositionen lämnades förslag till en ny lag om skydd för geografisk information som skulle ersätta lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation och vissa följdändringar. Den nya lagen liksom följdändringarna trädde i kraft den 1 maj 2016. Inga ändringar i skyddslagen föreslogs.

Försvarsmakten lämnade en redogörelse till utskottet om erfarenheterna av skyddslagstiftningens tillämpning under underrättelseoperationen i Stockholms skärgård 2014. Försvarsmakten efterfrågade en möjlighet att tillfälligt utöka ett skyddsobjekt som t.ex. ett fartyg till att även omfatta det vattenområde som omger det. Enligt utskottet talade Försvarsmaktens redovisning för att det skulle finnas ett behov av att förbättra regelverket när det gäller sådana militära skyddsändamål som Försvarsmakten redogjorde för. Utskottet ansåg därför att regeringen borde se över regelverket i syfte att förbättra skyddet för dessa skyddsändamål och om det finns behov återkomma till riksdagen med förslag till förbättringar.

Utredning om förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet

Regeringen beslutade den 23 mars 2017 att tillsätta en utredning om förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet (dir. 2017:31). Utredningen, som tog namnet Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet, ska bl.a. se över skyddslagen och analysera de skyddsmöjligheter som i dag står till buds enligt skyddslagen och skyddsförordningen (Fö 2017:02). Kommittén ska vidare bedöma om det finns behov av ökade möjligheter att besluta om skyddsobjekt till skydd för civil och militär verksamhet och lämna sådana författningsförslag som bedömningen leder till. Kommittén lämnade i mars 2018 sitt delbetänkande Några frågor om skyddslagstiftningen (SOU 2018:26). Uppdraget i övriga delar ska redovisas senast den 1 april 2019.

I direktiven redovisas för det tidigare nämnda beslutet från Högsta domstolen. Att inte kunna hävda utbildningsförbudet innebär enligt direktiven en allvarlig försämring av det skydd som är nödvändigt för försvaret och annan skyddsvärd verksamhet. I direktiven framhålls att det således är av vikt att se till att skyddslagens bestämmelser kan tillämpas på avsett sätt. Regeringen

avser därför att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppgift att se över TF och YGL.

Kommittédirektiv för en kommande utredning på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare ställningstagande

Under riksmötet 2015/16 behandlade utskottet en liknande motion som den nu aktuella (bet. 2015/16:KU18). Utskottet utgick från att det inom Regeringskansliet pågick ett analysarbete med anledning av domen från Högsta domstolen och försvarsutskottets tillkännagivande och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att kommittédirektiv för en kommande utredning på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området bereds inom Regeringskansliet.

Motverka hybridkrigföring i form av propaganda

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker en motion om att se över om YGL bör inskränkas för att motverka hybridkrigföring i form av propaganda. Jämför reservation 7 (M, C, KD).

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3292 av Andreas Norlén m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande om att se över om det i YGL bör skapas en möjlighet att genom vanlig lag införa bestämmelser om ingripande mot fortsatt sändning av ett utbud som utgörs av sådan propaganda som huvudsakligen riktar sig till mediekonsumenter i något annat medlemsland i Europeiska unionen och som utgör ett led i eller en förberedelse för hybridkrigföring. Motionärerna framhåller att t.ex. Ryssland har försökt destabilisera Ukraina och undergräva den ukrainska regeringens legitimitet i förhållande till delar av dess egen befolkning genom propaganda riktad till den rysktalande delen av den ukrainska befolkningen. Motionärerna konstaterar att det i dag inte finns något utrymme för att vidta åtgärder mot propagandasändningar som ett led i hybridkrigföring mot Sverige eller något annat land. Motionärerna menar att det kan vara klokt att fundera över om det är rimligt att våra liberala svenska regler kan utnyttjas av främmande makt till att bedriva propagandasändningar som ett led i hybridkrigföring mot andra länder.

Gällande ordning

YGL reglerar skyddet för yttrandefrihet i radio, television, filmer, videogram och ljudupptagningar m.m. Vad som sägs i grundlagen om radioprogram gäller förutom program i ljudradio också program i bl.a. television (1 kap. 1 § tredje stycket YGL).

För trådsändningar råder etableringsfrihet enligt 3 kap. 1 § YGL. I första stycket anges att varje svensk medborgare och svensk juridisk person har rätt att sända radioprogram genom tråd. Etableringsfriheten för trådsändningar innebär att inga krav på tillstånd kan ställas på sådana sändningar och att möjligheten att bedriva verksamheten i princip inte får begränsas av villkor som inte har stöd i grundlagen.

Etableringsrätten för trådsändningar är dock inte oinskränkt. I 3 kap. 1 § andra stycket YGL anges vilka undantag som får göras i lag. Etableringsfriheten hindrar t.ex. inte att det i lag meddelas föreskrifter om skyldighet för nätt innehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning eller ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsframställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

Rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får enligt 3 kap. 2 § YGL regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Bestämmelser om tillstånd och villkor för sändningar finns i radio- och tv-lagen (2010:696).

Enligt 3 kap. 4 § YGL avgör den som sänder radioprogram självständigt vad som ska förekomma i programmen. Bestämmelsen innebär att krav på innehållet i vad som sänds endast kan ställas genom lag eller genom sådana tillståndsvillkor som får förekomma. På detta sätt är bestämmelsen om programföretags redaktionella självständighet ett uttryckligt skydd mot påtryckningar från det allmännas sida.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster, det s.k. AV-direktivet, innehåller bl.a. bestämmelser om att medlemsländerna ska säkerställa att tillhandahållandet av audiovisuella medietjänster ska uppfylla vissa krav. Med audiovisuella medietjänster avses både traditionella tv-sändningar och s.k. beställ-tv. AV-direktivet genomfördes i svensk rätt genom den nuvarande radio- och tv-lagen.

Direktivet utgår från en sändarlands- eller ursprungslandsprincip för att fastställa i vilken medlemsstat en transnationell tjänst ska regleras. Principen innebär att den ansvariga medlemsstaten är skyldig att säkerställa att alla audiovisuella medietjänster som sänds av en leverantör av medietjänster inom statens jurisdiktion överensstämmer med regelverket som gäller för sändningar avsedda för allmänheten i den egna medlemsstaten.

AV-direktivet bygger på principen om fri rörlighet för tjänster. Medlemsstaterna ska säkerställa fri mottagning och får inte begränsa vidaresändning inom sina territorier av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater

av skäl som omfattas av direktivet. Från denna huvudregel finns vissa undantag. Undantagen är olika för tv-sändningar och beställtjänster.

En medlemsstat har rätt att tillfälligt begränsa rätten till fri mottagning och vidare-sändning av en tv-sändning från en annan medlemsstat under vissa särskilt angivna förutsättningar. Det krävs att en tv-sändning som kommer från en annan medlemsstat uppenbarligen, allvarligt och grovt överträder vissa bestämmelser i direktivet till skydd av underåriga respektive förbud mot program som kan uppamma till hat på grund av ras, kön, religion eller nationalitet.

Översyn av AV-direktivet

I maj 2016 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av AV-direktivet (KOM(2016) 287). I förslaget föreslås en utvidgning av direktivets tillämpningsområde till att omfatta audiovisuella tjänster med användargenererat material, s.k. videodelningsplattformar. Dessa tjänster ska regleras genom samreglering och nationella uppförandekoder för att garantera ett grundläggande likvärdigt skydd av minderåriga och skydd mot uppmaningar till våld och hat. Vidare föreslås ett antal justeringar av direktivets jurisdiktionsregler liksom en utjämning av innehållsreglerna för tv respektive beställ-tv. Krav på nationella myndigheters självständighet och samarbete föreslås också.

I maj 2017 enades rådet om en allmän inriktning vilken Sverige dock inte ställde sig bakom. Förhandlingar pågår mellan rådet och Europaparlamentet.

Försvarsberedningens rapport

Den 20 december 2017 lämnade Försvarsberedningen sin rapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) till försvarsministern. Försvarsberedningen lämnar förslag rörande inriktningen av totalförsvaret och utformningen av den civila verksamheten i totalförsvaret. I rapporten tas upp bl.a. frågor om påverkanskampanjer. Det psykologiska försvaret innefattar bl.a. att identifiera, analysera och möta påverkanskampanjer. Försvarsberedningen framhåller i sin rapport att med dagens säkerhetspolitiska läge är behovet av att identifiera, analysera och möta påverkanskampanjer centralt och att det måste ske med respekt för den grundlagsskyddade tryck- och yttrandefriheten. Det psykologiska försvaret berör hela totalförsvaret inklusive medier, myndigheter, kommuner, frivilligorganisationer och näringsliv.

Försvarsberedningen konstaterar att informationsområdet förändras med teknologi- och samhällsutvecklingen och att det snabbt etableras nya medievanor hos befolkningen. Det medför att påverkanskampanjer också förändras och kan ta sig många uttryck vad gäller både medel och metoder. Försvarsberedningen understryker att det psykologiska försvaret måste ta sin utgångspunkt i att bevara det öppna samhällets fria kunskaps- och

informationsutbyte. Fria och oberoende medier och kunskapsförmedlare är nyckelaktörer för att upprätthålla förtroendet för samhällets institutioner och företrädare.

Tidigare ställningstagande

I samband med att utskottet behandlade en proposition om vissa frågor om kommersiell radio (prop. 2016/17:136, bet. 2016/17:KU28, rskr. 2016/17:297) behandlade utskottet en följdmotion om att utreda hur regleringen av kommersiell radio kan kompletteras med regler om prövning av frågor som rör rikets säkerhet. Utskottet uttalade då bl.a. följande:

De risker och hot som exempelvis påverkanskampanjer och propaganda- eller informationskrigsföring är förknippat med innebär också utmaningar på andra områden. I detta sammanhang bör också de förändringar som sker på mediemarknaden liksom i allmänhetens mediekonsumtion beaktas. Det finns därför skäl att anlägga en helhetssyn på frågorna, i samverkan med olika aktörer och politikområden. I propositionen anger regeringen att det kan finnas anledning att i ett annat sammanhang återkomma till säkerhetsfrågor på radioområdet. Utskottet vill lyfta fram vikten av att dessa frågor tas på största allvar och prioriteras i regeringens fortsatta säkerhetsarbete, utan att vår grundlagsstadgade yttrande- och informationsfrihet inskränks. Det är utskottets uppfattning att en nationell säkerhetsstrategi måste omfatta hela medieområdet och att regeringen bör återkomma till riksdagen i frågan för en god politisk förankring.

Utskottet hade inhämtat från Regeringskansliet att de frågor om rikets säkerhet som aktualiseras i motionen samt frågor med koppling till rikets säkerhet som rör annan tillståndspliktig radio- och tv-verksamhet kommer att beredas inom Regeringskansliet inom ramen för genomförandet av regeringens nationella säkerhetsstrategi. Utskottet, som förutsatte att riksdagen kommer att informeras om beredningsarbetet, ansåg mot bakgrund av detta att motionens syften var tillgodosedda och att motionen därför kunde avslås.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare framhållit måste påverkanskampanjer och propaganda-krigsföring tas på största allvar och prioriteras i regeringens arbete utan att vår grundlagsstadgade yttrande- och informationsfrihet inskränks. Det finns skäl att anlägga en helhetssyn på frågorna i samverkan med olika aktörer och politikområden. De förändringar som sker på mediemarknaden liksom allmänhetens mediekonsumtion måste också beaktas i sammanhanget. Utskottet vill erinra om den försvarsberedningsrapport som i bred partipolitisk enighet lämnades till försvarsministern den 20 december 2017 (Ds 2017:66). Försvarsberedningsrapporten avhandlar bl.a. påverkanskampanjer och informationskrigsföring inklusive propaganda inom ramen för det civila försvaret och totalförsvaret som helhet. Utskottet, som utgår från att frågorna analyseras i

regeringens fortsatta arbete med totalförsvaret och det psykologiska försvaret, finner inte skäl att föreslå något tillkännagivande. Motionen avstyrks.

Pornografi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker en motion om att tillsätta en utredning för att begränsa spridningen av pornografi.

Motionen

I motion 2017/18:594 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda S) begärs ett tillkännagivande om att överväga möjligheten att tillsätta en haverikommission eller utredning med uppgift att begränsa spridningen av porr och stoppa spridningen till barn. Motionärerna anser att det är oacceptabelt att porrens värderingar tillåts stå oemotsagda trots officiella politiska mål om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och om alla människors lika värde.

Gällande ordning

Enligt 7 kap. 4 § 13 TF anses olaga våldsskildring, varigenom någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, som tryckfrihetsbrott, om gärningen begås genom tryckt skrift och om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig. Gärningen ska anses som yttrandefrihetsbrott, om den begås i ett radioprogram eller en teknisk upptagning (5 kap. 1 § första stycket YGL). Som yttrandefrihetsbrott anses även en sådan olaga våldsskildring genom vilken någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig (5 kap. 1 § andra stycket YGL).

Enligt uttryckliga bestämmelser i TF och YGL är dessa grundlagar inte tillämpliga på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under 18 år (1 kap. 10 § TF respektive 1 kap. 13 § YGL).

Enligt 6 kap. 2 § TF gäller utan hinder av denna förordning det som i lag är föreskrivet, dvs. i brottsbalken (BrB), för det fall att någon

1. förevisar pornografisk bild på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning med posten sänder eller på annat sätt tillställer någon sådan bild
2. bland barn eller ungdom sprider tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller eljest medföra fara för de ungas sedliga fostran.

Som tidigare nämnts råder etableringsfrihet enligt 3 kap. 1 § YGL för sändningar av radioprogram genom tråd. Etableringsfriheten hindrar dock inte att det i lag meddelas föreskrifter om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp. Sådana bestämmelser finns i radio- och tv-lagen.

Enligt 16 kap. 10 a § BrB döms den som

1. skildrar barn i pornografisk bild
2. sprider, överlåter, upplåter, förevisar eller på annat sätt gör en sådan bild av barn tillgänglig för någon annan
3. förvärvar eller bjuder ut en sådan bild av barn
4. förmedlar kontakter mellan köpare och säljare av sådana bilder av barn eller vidtar någon annan liknande åtgärd som syftar till att främja handel med sådana bilder eller
5. innehar en sådan bild av ett barn för barnpornografibrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Med barn avses en person vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som, när det framgår av bilden och omständigheterna kring den, är under 18 år.

Enligt 16 kap. 10 c § BrB döms den som i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden eller bilderna sprids eller som sprider en sådan skildring, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig, för olaga våldsskildring till böter eller fängelse i högst två år.

Enligt 16 kap. 11 § BrB döms den som på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande förevisar en pornografisk bild på ett sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt för otillåtet förfarande med pornografisk bild till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som med posten sänder eller på något annat sätt tillställer någon en pornografisk bild utan föregående beställning.

Den som bland barn eller ungdomar sprider en skrift, bild eller teknisk upptagning som genom sitt innehåll kan verka förråande eller eljest medföra allvarlig fara för de ungas sedliga fostran, döms för förledande av ungdom till böter eller fängelse i högst sex månader (16 kap. 12 § BrB).

Tidigare ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om pornografi. Senast var under riksmötet 2008/09, och då behandlades bl.a. en motion om att stoppa den motorburna reklamen för porrklubbar (bet. 2008/09:KU18).

Utskottet ansåg att det är viktigt att samhället på olika sätt försöker motverka pornografi, men detta borde enligt utskottets mening inte i första hand ske genom ytterligare inskränkningar av den grundlagsfästa tryck- och yttrandefriheten. Utskottet konstaterade att det redan finns straffbestämmelser

i brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåtet förfarande med pornografisk bild som torde göra det möjligt att komma till rätta med den motorburna reklamen för porrklubbar. Utskottet betonade även vikten av att arbeta med opinionsbildning för att på sikt skapa värdefulla attitydförändringar. Utskottet avstyrkte motionerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är viktigt att samhället på olika sätt försöker motverka pornografi, men anser att detta i första hand inte bör ske genom ytterligare inskränkningar av den grundlagsfästa tryck- och yttrandefriheten. Utskottet avstyrker motionen.

Reservationer

1. Personlig integritet och grundlagsskydd, punkt 2 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Fredrik Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till

– lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i de delar det avser 1 kap. 13 §,

– lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 1 kap. 20 §,

b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen om att en utredning bör få i uppdrag att genomföra en ny utredning om skydd mot offentliggörande av vissa personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkandena 2 och 3 samt

avslår proposition 2017/18:49 punkterna 1 och 2, båda i denna del.

Ställningstagande

Det är problematiskt att den personliga integriteten blivit lidande av att sökbara register drivna av kommersiella aktörer vuxit fram på internet. Vi anser likväl att regeringens förslag i den del som rör delegationsbestämmelser som ger utrymme att i lag förbjuda offentliggörande av vissa personuppgifter ska avslås. Det frivilliga grundlagsskyddet har inneburit att även enskilda och andra aktörer än traditionella massmedieföretag på mediemarknaden kan ansöka om utgivningsbevis och därmed erhålla grundlagsskydd för databaser, vilket vi ser som något positivt. Detta har med all säkerhet lett till att nya aktörer på mediemarknaden vuxit fram och att det i dag finns ett större utbud av kritiskt granskande medier och andra aktörer än vad som annars skulle ha funnits. Det är fråga om aktörer som i vissa fall har granskat och slagit håll på många vedertagna sanningar som annars har varit vanligt förekommande i den svenska åsiktskorridoren eller som presenterat nyheter och uppgifter som traditionella medier inte publicerat. Självklart bör såväl medier som allmänhet kunna presentera och publicera uppgifter om exempelvis en gärningsmans etnicitet eller medborgarskap, när så är relevant. Vi vänder oss starkt emot att regeringen i propositionen använder sig av uttrycket seriös granskande journalistik. Enligt vår mening får aldrig någon skillnad göras utifrån en värdering av vad som är seriös eller oseriös journalistik, och uppgiftssamlingar

med likartade uppgifter bör alltid behandlas lika. Utskottsmajoriteten anser att en bedömning av om en uppgiftssamling faller innanför eller utanför det grundlagsskyddade området bör utgå från vad som är syftet med tillhandahållandet av uppgiftssamlingen. Vi ser dock en risk för att uppgiftssamlingar med likartade uppgifter kommer att bedömas olika beroende på vad syftet med en uppgiftssamling bedöms vara och att det offentliga hamnar i ett läge där olika aktörer godtyckligt graderas på en flytande skala och i förlängningen ges olika förutsättningar att bedriva granskning. Vi ser också en risk för att en delegationsbestämmelse av det nu aktuella slaget kan komma att användas i repressivt syfte eller träffa aktörer som den inte var avsedd att träffa.

Enligt vår mening bör därför en ny utredning om skydd mot offentliggörande av vissa personuppgifter tillsättas. En sådan utredning bör noga beakta de svåra avvägningar som måste göras mellan öppenhet och människors rätt till en privat sfär.

Vidare bör utredningen se över möjligheten att införa en upplysningsplikt när vissa typer av känsliga personuppgifter begärs ut, liknande den som nu gäller för kreditupplysningar, samt rätten att bli glömd.

Sverigedemokraternas utgångspunkt är att såväl medier som allmänhet måste ha god tillgång till allmänna handlingar i syfte att granska det allmänna samtidigt som det måste finnas ett starkt skydd för den enskilda mot kartläggning och intrång i den privata sfären. Utredningen bör därför även ges möjlighet att titta på offentlighetsprincipen ur ett större perspektiv i syfte att uppnå dessa båda målsättningar.

2. Grundlagsförslagen i övrigt, punkt 3 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Fredrik Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag i proposition 2017/18:59 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen,

b) avslår regeringens förslag i proposition 2017/18:49 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i de delar det avser 1 kap. 1 §, 1 kap. 7 § och 2 kap. 1 § och antar lagförslaget i övrigt som vilande i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2, med den ändringen att 7 kap. 2 och 4 §§ får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

c) avslår regeringens förslag i proposition 2017/18:49 till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 1 kap. 1 § och 1 kap. 10 § och antar lagförslaget i övrigt som vilande, i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1 och
 2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.3,
 bifaller delvis proposition 2017/18:49 punkterna 1 och 2, båda i denna del, och
 avslår proposition 2017/18:59 punkt 1 och motionerna
 2016/17:197 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V),
 2016/17:1705 av Finn Bengtsson (M),
 2016/17:3146 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,
 2017/18:1264 av Finn Bengtsson (M),
 2017/18:1757 av Maria Abrahamsson (M),
 2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,
 2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 2.3 och
 2017/18:3963 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi motsätter oss att begreppet svenska medborgare utmönstras ur TF och YGL. Enligt vår mening ska svensk grundlag i första hand åsyfta och åtnjutas av svenska medborgare. Därutöver kan hela eller delar av motsvarande skydd och rättigheter som föreskrivs för svenska medborgare även tillerkännas var och en som i övrigt är underställd svensk rättstillämpning, så länge inte annat följer av annan lag eller författning. Enligt vår mening bör därför proposition 2017/18:49 i den del den avser skyddet för personer med annat medborgarskap än svenskt avslås.

Som vi framhåller i vår reservation i betänkande 2017/18:KU14 är redan den omständigheten att den utredning som legat till grund för regeringens förslag i proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner saknade parlamentariska inslag, trots att förslagen innefattar grundlagsändringar, enligt vår mening skäl att avslå propositionen. Utöver detta är omfattningen av hetspropagandan mot transpersoner inte sådan att den motiverar en inskränkning av yttrandefriheten. Till detta kommer att de föreslagna lagändringarna i bl.a. tryckfrihetsförordningen är så otydligt formulerade att de riskerar att innebära en oförutsägbar och därmed rättsosäker tillämpning, eftersom det är osäkert vilken personkrets som omfattas av bestämmelserna. Även mot denna bakgrund bör propositionen avslås.

3. Grundlagsförslagen i övrigt, punkt 3 (V)

av Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar som vilande regeringens förslag till

a) lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2, med de ändringarna

- att 7 kap. 2 och 4 §§ får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,
- att 7 kap. 6 § får den lydelse som reservanten föreslår i bilaga 4.

b) lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen, i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:49 punkt 2 i denna del och motion

2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 2.3,

bifaller delvis propositionerna 2017/18:49 punkt 1 i denna del och 2017/18:59 punkt 1 och avslår motionerna

2016/17:197 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V),

2016/17:1705 av Finn Bengtsson (M),

2016/17:3146 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,

2017/18:1264 av Finn Bengtsson (M),

2017/18:1757 av Maria Abrahamsson (M),

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,

2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1,

2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.3 och

2017/18:3963 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Som jag framhåller i min reservation i betänkande 2017/18:KU14 välkomnar jag att regeringen genom proposition 2017/18:59 vidtar åtgärder för att stärka transpersoners straffrättsliga skydd. Att använda en term som pekar ut transpersoner som avvikande på det sätt som regeringen har valt att göra, i strid med utredningens förslag, har emellertid en rad nackdelar, och stämmer heller inte överens med hur hetslagstiftningen i övrigt är utformad. Även om det är just transpersoners utsatta situation som motiverar att det straffrättsliga skyddet stärks bör utvidgningen ske på ett sätt som omfattar alla könsidentiteter och könsuttryck.

Den kritik som förts fram mot en sådan formulering är inte av sådan vikt att den bör tillmätas någon avgörande betydelse. Det är däremot principiellt viktigt att utvidgningen av det straffrättsliga skyddet i de aktuella bestämmelserna sker på ett sätt som stämmer överens med utformningen av bestämmelserna i övrigt. Skulle exempelvis hets mot en cisperson på grund av just dennes könsidentitet eller könsuttryck kunna bevisas, bör skyddet principiellt sett gälla på samma sätt som för en transperson. Mot denna bakgrund bör begreppet könsidentitet och könsuttryck användas i bestämmelsen i 7 kap. 6 § TF.

4. Grundlagsförslagen i övrigt, punkt 3 (L)

av Tina Acketoft (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) antar som vilande regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet har föreslagit under punkt 2, med den ändringen att 7 kap. 2, 4 och 6 §§ får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) avslår regeringens förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen i de delar det avser 6 kap. 6 och 7 §§ och antar som vilande lagförslaget i övrigt i den mån det inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 2,

c) ställer sig i övrigt bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen propositionerna 2017/18:49 punkt 1 i denna del och 2017/18:59 punkt 1 och motion

2017/18:3963 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

bifaller delvis proposition 2017/18:49 punkt 2 i denna del och avslår motionerna

2016/17:197 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V),

2016/17:1705 av Finn Bengtsson (M),

2016/17:3146 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,

2017/18:1264 av Finn Bengtsson (M),

2017/18:1757 av Maria Abrahamsson (M),

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3,

2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 2.3,

2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1 och

2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.3.

Ställningstagande

När det gäller den del av förslaget som rör preskriptionsregler och ansvar för databaser delar jag inte regeringens bedömningar och förslag.

Regeringen står fast vid den nuvarande ordningen som innebär att yttrandefrihetsbrott i en databas även i fortsättningen ska betraktas som ett pågående brott så länge materialet tillhandahålls i databasen. Preskriptionstiden ska även i fortsättningen börja löpa först från det att materialet tagits bort. Detta innebär att den som övertar ansvaret som utgivare för en databas kan bli straff- eller skadeståndsrättsligt ansvarig även för äldre material. En kort preskriptionstid har i alla tider betraktats som ett skydd för tryck- och yttrandefriheten. Vi vet att det sker snabba förskjutningar av uppfattningar om vad som är tillåtligt att säga. Det är därför innehållet i äldre material som inte görs annat än passivt

tillgängligt genom en databas inte ska bedömas enligt samtidens normer om vad som är tillåtligt.

Regeringen föreslår att en möjlighet till ansvarsfrihet införs för material som är äldre än ett år om utgivaren inom två veckor efter att ha fått underrättelse från JK eller målsägande, eller delgetts stämningsansökan, tar bort materialet ur databasen. Om en utgivare däremot låter materialet ligga kvar kan han eller hon bli straff- och skadeståndsrättsligt ansvarig även för äldre material.

Enligt min mening är detta ett avsteg från tanken om att tillåtligheten av ett yttrande ska bedömas enligt de uppfattningar och normer som var rådande vid publiceringstillfället. Jag kan därför inte ställa mig bakom propositionen i den del som avser preskriptionsregler och ansvar för databaser. I stället måste reglerna för preskriptionsregler och ansvar för databaser bli föremål för en översyn, så att en modell som bättre låter sig förenas med de grundläggande tryck- och yttrandefrihetsrättsliga grundbultarna kan skapas. Inriktningen bör vara att behövliga grundlagsändringar ska kunna träda i kraft 2023.

5. Meddelarskydd i offentligt finansierad verksamhet, punkt 5 (V)

av Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2342 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V).

Ställningstagande

Allt fler offentligt finansierade verksamheter bedrivs i privat regi. Ett stärkt meddelarskydd innebär att en arbetsgivare förbjuds att efterforska vem i organisationen som har lämnat uppgifter till grundlagsskyddade medier och att utsätta honom eller henne för negativa åtgärder med anledning av detta. Under våren 2017 lämnade Utredningen om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som helt eller delvis är offentligt finansierade ett förslag om vilka fler verksamhetsområden som ska omfattas av meddelarskyddslagen. Enligt min mening har utredningen alltför mycket snävat in definitionen av vad som är att anse som en offentligt finansierad verksamhet i privat regi. Jag anser att t.ex. anställda vid apotek, kompletterande aktörer hos Arbetsförmedlingen och flygledare också borde omfattas av meddelarskyddslagen. Regeringen bör därför enligt min mening tillsätta en ny utredning.

6. Meddelarfrihet vid förundersökningar, punkt 6 (KD)

av Tuve Skånberg (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2858 av Tuve Skånberg m.fl. (KD).

Ställningstagande

Den grundlagsstadgade meddelarfriheten innebär en rätt för var och en att straffritt lämna normalt sekretessbelagda uppgifter för publicering i medierna. I samband med ett antal uppmärksammade brottmål har det förekommit läckor från förundersökningar och vid polisingripanden. Enligt min mening är det inte rimligt att enskilda poliser för egen vinnings skull ska kunna lämna ut uppgifter som kan skada en pågående förundersökning och på så sätt försvåra polisens arbete. Rättssäkerheten hotas av detta missbruk av meddelarfriheten. Regeringen bör därför göra en översyn av meddelarskyddet vid förundersökningar och polisingripanden.

7. Motverka hybridkrigföring i form av propaganda, punkt 8 (M, C, KD)

av Andreas Norlén (M), Annicka Engblom (M), Marta Obminska (M), Per-Ingvar Johnsson (C), Dag Klackenberg (M) och Tuve Skånberg (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3292 av Andreas Norlén m.fl. (M).

Ställningstagande

Modern krigföring äger inte bara rum på slagfältet utan även t.ex. genom propagandakrigföring och andra liknande åtgärder. Försvarsberedningsrapporten (Ds 2017:66) som överlämnades till försvarsministern i december 2017 avhandlar såväl påverkanskampanjer som informationskrigföring. Vi

utgår liksom majoriteten från att dessa frågor prioriteras och analyseras i regeringens fortsatta arbete med totalförsvaret och det psykologiska försvaret.

Samtidigt får vi inte glömma bort de baltiska staterna. En inte oväsentlig del av rysk propaganda utgörs av tv-sändningar. Inom EU har ryska tv-sändningar riktade till rysktalande delar av befolkningen i de baltiska länderna aktualiserat frågan om hur direktivet om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet) fungerar. Det förekommer vidare att ryska tv-företag etablerar sig i något EU-land för att bedriva verksamhet som riktar sig enbart till den ryskspråkiga publiken i de baltiska länderna. Ett exempel utgörs av satellit-programtjänsten Rossiya RTR som kan tas emot i de baltiska länderna genom en satellitupplänk vid Kaknästornet. Programtjänsten står därmed under svensk jurisdiktion.

Enligt YGL råder etableringsfrihet för tv-sändningar i tråd. Det finns dock ett utrymme för att i vanlig lag meddela bestämmelser om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar eller pornografiska bilder. Sådana bestämmelser finns i radio- och tv-lagen. Det finns således ett utrymme för att reglera innehållet i kabel- och satellitsändningar när det gäller t.ex. våldsförställningar, men inte för att vidta åtgärder mot propagandasändningar som ett led i hybridkrigföring mot Sverige eller något annat land. Det finns mycket goda skäl att vara återhållsam när det gäller att reglera innehållet i tv-sändningar och att ge myndigheter möjlighet att ingripa mot sändningar till följd av innehållet i dessa. En fri debatt och fri åsiktsbildning är grundläggande inslag i vår demokrati. Samtidigt kan det vara klokt att överväga om det är rimligt att våra liberala regler kan utnyttjas av främmande makt till att bedriva propaganda genom tv-sändningar. Enligt vår mening bör därför en utredning se över om det i YGL bör skapas en möjlighet att genom vanlig lag införa bestämmelser om ingripande mot fortsatt sändning av ett utbud som utgörs av propaganda som huvudsakligen riktar sig till mediekonsumenter i något annat medlemsland inom EU och som utgör ett led i hybridkrigföring.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2017/18:49

Proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

Följdmotionerna

2017/18:3959 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

1. Riksdagen avslår propositionen i den del den avser skyddet för personer med annat medborgarskap än svenskt.
2. Riksdagen avslår propositionen i den del som avser delegationsbestämmelser som ger utrymme för att i lag reglera förbud mot att offentliggöra vissa personuppgifter.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en ny utredning om skydd för offentliggörande av vissa personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3963 av Tina Acketoft m.fl. (L):

1. Riksdagen avslår propositionen i den del som avser preskriptionsregler och ansvar för databaser.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna om preskription och ansvar för databaser bör bli föremål för en förnyad översyn, med inriktningen att behövliga grundlagsändringar ska kunna träda i kraft 2023, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Proposition 2017/18:59

Proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen.

Följdmotionerna

2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

- 2.3. Riksdagen beslutar att begreppen könsidentitet och könsuttryck, i likhet med förslaget i betänkandet Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m. (SOU 2015:103), används i stället för könsöverskridande identitet eller uttryck i de berörda bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen respektive brottsbalken som syftar till att stärka det straffrättsliga skyddet för transpersoner.

Förslaget behandlas i den del som avser tryckfrihetsförordningen.

2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

- 1.3. Riksdagen avslår propositionen.

Förslaget behandlas i den del som avser tryckfrihetsförordningen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:197 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att det i enlighet med Mediegrundlagskommitténs förslag införs undantagsbestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen som avser känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser m.m., och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:699 av Lena Asplund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över relevanta bestämmelser med avseende på huruvida tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser medger ett tillräckligt starkt skydd för de intressen som skyddslagen är avsedd att säkerställa, och vid behov föreslå lagändringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1705 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tryckfrihetsförordningen bör bibehållas oförändrad i de avseenden som är av betydelse för frågan om införande av regler om neutrala förpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2858 av Tuve Skånberg m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av meddelarskyddet vid förundersökningar och vid ingripanden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3146 av Olof Lavesson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga tryck- och yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp till att även omfatta könsidentitet och könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3292 av Andreas Norlén m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om det i yttrandefrihetsgrundlagen bör tillskapas en möjlighet att genom vanlig lag införa bestämmelser om ingripande mot fortsatt sändning av ett utbud som utgörs av sådan propaganda som huvudsakligen riktar sig till mediekonsumenter i något annat medlemsland i Europeiska unionen och som utgör ett led i eller en förberedelse för hybridkrigföring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:594 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att tillsätta en haverikommission/utredning med uppgift att begränsa spridningen av porr och stoppa spridningen till barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1264 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tryckfrihetsförordningen bör bibehållas oförändrad i de avseenden som är av betydelse för frågan om införande av regler om neutrala förpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1757 av Maria Abrahamsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör övervägas att utdefiniera produktinformation, varningstexter och liknande information från tryckfrihetsförordningens tillämpningsområde och därmed lösa upp det formella grundlagssambandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2342 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som är helt eller delvis offentligt finansierade och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga tryck- och yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp till att även omfatta könsidentitet och könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.

Förslag vars behandling föreslås skjutas upp till nästa riksmöte

Proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar:

3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i
tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om tryckfrihetsförordningen¹

dels att 1, 5, 7 och 10 kap. samt 8 kap. 2 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 och 10 §§ och 14 kap. 5 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 8 kap. 1 § och 8 kap. 5 § ska utgå,

dels att nuvarande 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 8 §, nuvarande 2 kap. 6–14 §§ ska betecknas 2 kap. 9–17 §§, nuvarande 2 kap. 15–17 §§ ska betecknas 2 kap. 19–21 §§, nuvarande 2 kap. 18 § ska betecknas 2 kap. 23 §, nuvarande 3 kap. 4 § ska betecknas 3 kap. 5 §, nuvarande 3 kap. 5 § ska betecknas 3 kap. 7 §, nuvarande 3 kap. 6 § ska betecknas 3 kap. 8 §, nuvarande 6 kap. 3 § ska betecknas 6 kap. 5 §, nuvarande 8 kap. 3–10 §§ ska betecknas 8 kap. 4–11 §§, nuvarande 8 kap. 11 och 12 §§ ska betecknas 8 kap. 13 och 14 §§, nuvarande 9 kap. 3 § ska betecknas 9 kap. 5 §, nuvarande 9 kap. 4 och 5 §§ ska betecknas 9 kap. 7 och 8 §§, nuvarande 11 kap. 3–5 §§ ska betecknas 11 kap. 4–6 §§, nuvarande 12 kap. 2 § ska betecknas 12 kap. 3 §, nuvarande 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 12 kap. 7 och 8 §§, nuvarande 12 kap. 5–9 §§ ska betecknas 12 kap. 10–14 §§, nuvarande 12 kap. 11–14 §§ ska betecknas 12 kap. 17–20 §§, nuvarande 12 kap. 15 och 16 §§ ska betecknas 12 kap. 22 och 23 §§ och nuvarande 13 kap. 4–6 §§ ska betecknas 13 kap. 5–7 §§,

dels att 2 kap. 1–3 och 5 §§, 3 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–5 §§, 6 kap. 1, 2 och 4 §§, 8 kap. 1 §, 9 kap. 1 och 2 §§, 11 kap. 1 §, 13 kap. 1–3 §§ och 14 kap. 1–3 §§ och de nya 2 kap. 8–17, 19–21 och 23 §§, 3 kap. 5, 7 och 8 §§, 6 kap. 5 §, 8 kap. 4–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 4–6 §§, 12 kap. 3, 7, 8, 10–14, 17–20, 22 och 23 §§ och 13 kap. 5–7 §§ och rubrikerna till 2–4, 6, 8, 9 och 11–13 kap. ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 8 kap. 10 § ska sättas närmast efter 8 kap. 10 §,

dels att det ska införas fyra nya kapitel, 1, 5, 7 och 10 kap., 35 nya paragrafer, 2 kap. 4, 6 och 7 §§, 18 och 22 §§, 3 kap. 4 och 6 §§, 6 kap. 3 och 6 §§, 8 kap. 2, 3 och 12 §§, 9 kap. 3, 4, 6, 9 och 10 §§, 11 kap. 2 och 3 §§, 12 kap. 1, 2, 4–6, 9, 15, 16 och 21 §§, 13 kap. 4 och 8–10 §§ och 14 kap. 4–6 §§ och närmast före 2 kap. 1–6, 9–13, 15–17, 21 och 23 §§, 3 kap. 3 och 5–8 §§, 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 6 kap. 2, 4 och 5 §§, 8 kap. 1, 3–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 1, 4, 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 1, 2 och 6 §§, 12 kap. 1, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18–20, 22 och 23 §§, 13 kap. 1 och 5–7 §§ och 14 kap. 1–6 §§ nya rubriker av följande lydelse.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2015:151.

1 kap. Tryckfriheten

1 § Tryckfriheten syftar till att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Tryckfriheten innebär en frihet för var och en att i tryckt skrift uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att offentliggöra allmänna handlingar och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Tryckfriheten innebär också en rätt för var och en att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ hindrar detta i förväg. Åtal för en skrifts innehåll får väckas först efter det att den har getts ut och då vid en domstol. Ingen får straffas för en skrifts innehåll i andra fall än om innehållet strider mot tydlig lag som är meddelad för att bevara allmänt lugn men som inte håller tillbaka allmän upplysning.

När tryckfriheten utövas ska bestämmelser i denna grundlag som skyddar enskildas rätt och allmän säkerhet iakttas.

För tryckfriheten får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Olika typer av skrifter

2 § Denna grundlag är tillämplig på skrifter som har framställts i tryckpress.

Grundlagen ska också tillämpas på skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller någon liknande teknik, om

1. utgivningsbevis gäller för skriften, eller

2. skriften är försedd med en beteckning som visar att den är mångfaldigad och i anslutning till beteckningen tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för detta.

Vad som sägs i denna grundlag om skrifter som har framställts i tryckpress och om tryckning gäller, om inte annat anges, även skrifter och mångfaldigande som avses i andra stycket.

Även bilder, med eller utan åtföljande text, anses vid tillämpning av grundlagen som skrifter.

Tryckta skrifter

3 § En skrift anses som en tryckt skrift när den är utgiven.

En skrift anses utgiven när den har lämnats ut till försäljning eller för spridning på annat sätt i Sverige. Detta gäller dock inte en myndighets tryckta handlingar, om de inte är tillgängliga för var och en.

En skrift ska inte anses utlämnad för spridning i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Periodiska skrifter

4 § Med en periodisk skrift avses en tryckt skrift som enligt utgivningsplanen ska ges ut under en bestämd titel och vid särskilda tider komma ut med minst fyra nummer eller häften årligen. Dessutom innefattas löpsedlar och bilagor som hör till skriften.

Har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört.

Bilagor i form av program eller tekniska upptagningar

5 § Om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om

1. innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning,
2. innehållet återges oförändrat, och
3. det anges hur innehållet har disponerats.

Vad som anges i första stycket gäller även när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelser om rätt till sändningar finns i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

6 § Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig enligt 8 kap. för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om innehållet återges oförändrat och det anges att innehållet är en bilaga enligt denna bestämmelse.

Grundläggande bestämmelser*Meddelarfrihet och anskaffarfrihet*

7 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att de ska göras offentliga i en tryckt skrift (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman till en framställning i en tryckt skrift,
- skriftens utgivare eller redaktion, eller
- ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift eller att meddela uppgifter som avses i första stycket (anskaffarfrihet).

För dessa friheter får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

8 § En skrift får inte före tryckningen granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Förbud mot tryckning får inte förekomma.

Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att, på grund av skriftens innehåll, hindra tryckning eller utgivning av en skrift, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller i fråga om hinder mot spridning av en skrift bland allmänheten.

Exklusivitetsprincipen

9 § För att någon ska kunna åtalas eller dömas till ansvar eller ersättningsskyldighet för missbruk av tryckfriheten eller medverkan till sådant missbruk krävs stöd i denna grundlag. Detsamma gäller för att en tryckt skrift ska kunna konfiskeras eller tas i beslag.

Instruktion för tillämpningen

10 § Den som ska döma över missbruk av tryckfriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen*Vissa frågor som får regleras i lag*

11 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om upphovsmäns rätt till litterära eller konstnärliga verk, om upphovsrätten närstående rättigheter och om förbud mot att återge ett verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkohol-drycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift, eller

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats.

13 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,
2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,
3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller
4. om att en enskild har begått lagöverträdelse genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och
2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

14 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Om allmänna handlingars offentlighet

Allmänna handlingars offentlighet

Grundläggande bestämmelser

Handlingsoffentlighet

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte *och en* allsidig upplysning *skall varje svensk medborgare* ha rätt att *taga* del av allmänna handlingar.

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, *en fri* och allsidig upplysning *och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en* ha rätt att *ta* del av allmänna handlingar.

Begränsning av handlingsoffentligheten

2 §

Rätten att *taga* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *är påkallat* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,

Rätten att *ta* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *krävs* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till *en* annan stat eller *en* mellanfolklig organisation,

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. *myndighets* verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskilds* personliga eller ekonomiska förhållanden,

7. intresset att bevara djur- eller växtart.

Begränsning av rätten att *taga* del av allmänna handlingar *skall* angivas noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om *så i visst fall* *befinnes* lämpligare, i annan lag *vartill* den särskilda lagen hänvisar. Efter bemyndigande i sådan bestämmelse får *dock* regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Utan hinder av andra stycket får i bestämmelse som där *avses* riksdagen eller regeringen *tilläggas* befogenhet att efter omständigheterna *medgiva* att viss handling lämnas ut.

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. *myndigheters* verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset *av* att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskildas* personliga eller ekonomiska förhållanden, *eller*

7. intresset *av* att bevara djur- eller växtart.

En begränsning av rätten att *ta* del av allmänna handlingar *ska* anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om *det anses* lämpligare *i ett visst fall*, i en annan lag *som* den särskilda lagen hänvisar *till*. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Riksdagen eller regeringen *får i en sådan bestämmelse som avses i andra stycket* ges befogenhet att efter omständigheterna *medge* att en viss handling lämnas ut.

Vad som är allmän handling

Handling

3 §

Med handling *förstås* framställning i skrift eller bild samt upptagning som *kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas* endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

En upptagning som avses i första stycket anses förvarad hos myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten

Med handling *avses en* framställning i skrift eller bild samt *en* upptagning som endast med tekniska hjälpmedel *kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt*.

själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

Allmän handling

4 §

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

Med myndighet jämställda organ

5 §

Med myndighet *likställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Med myndighet *jämställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Handling som förvaras hos myndighet

6 §

En upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder och inte annat följer av 7 §.

7 §

En sammanställning enligt 6 § andra stycket anses inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

4 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ärende eller annan fråga som *ankommer på* myndigheten och *ej* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

8 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid en myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller *ett* ärende eller *någon* annan fråga som *ska handläggas* av myndigheten och *inte* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

Inkommen handling

6 §

Handling anses *inkommen* till myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som avses i 3 § *första stycket* gäller i stället att den anses *inkommen* till myndighet när annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på sätt som *angives i 3 § andra stycket*.

Tävlingsskrift, anbud eller *annan sådan handling* som enligt tillkännagivande *skall avlämnas* i förseglat omslag anses *ej inkom-*

9 §

En handling anses *ha kommit in* till en myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om en upptagning som avses i 3 § gäller i stället att den anses *ha kommit in* till myndigheten när *någon* annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på *det sätt som anges i 6 §*.

Tävlingsskrifter, anbud eller *andra sådana handlingar* som enligt tillkännagivande *ska lämnas* i förseglat omslag anses *inte ha*

men före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet. Åtgärd som någon vidtager endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring av handling, som myndighet har tillhandahållit, skall ej anses leda till att handling är inkommen till den myndigheten.

7 §

Handling anses *upprättad* hos myndighet, när den har expedierats. Handling som *ej* har expedierats anses upprättad när det ärende till vilket den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *ej* hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts*.

I stället för vad som föreskrives i första stycket gäller att handling anses upprättad,

1. *diarium, journal* samt sådant register eller *annan förteckning* som föres fortlöpande, när handlingen har färdigställts för anteckning eller införing,

2. *dom* och *annat* beslut, som enligt vad därom är föreskrivet skall avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *annan handling* i vad den hänför sig till sådant beslut, när beslutet har avkunnats eller expedierats,

3. *annat myndighets* protokoll och därmed jämförliga anteckningar, när handlingen har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts, dock ej protokoll hos riksdagens utskott, kommuns revisorer eller statliga kommittéer eller hos kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande*.

kommit in före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

En åtgärd som någon vidtar endast som ett led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring av *en* handling som *en* myndighet har tillhandahållit *ska inte* anses leda till att handlingen har kommit in till den myndigheten.

Upprättad handling

10 §

En handling anses *ha upprättats* hos *en* myndighet, när den har expedierats. *En* handling som *inte* har expedierats anses upprättad när det ärende som den hänför sig till har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *inte* hänför sig till ett visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *färdigställts på annat sätt*.

I stället för det som föreskrivs i första stycket gäller följande:

1. *Diarier, journaler* samt sådana register eller *andra förteckningar* som förs fortlöpande anses *ha upprättats* när de har färdigställts för anteckning eller införing.

2. *Domar* och *andra* beslut, som enligt vad som är föreskrivet *ska* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *andra handlingar* till den del protokollet eller handlingen hänför sig till ett sådant beslut, *anses ha upprättats* när beslutet har avkunnats eller expedierats.

3. *Andra* protokoll från *en* myndighet och därmed jämförliga anteckningar anses *ha upprättats* när de har justerats av myndigheten eller färdigställts *på annat sätt*.

Det som sägs i andra stycket 3

gäller inte protokoll hos riksdagens utskott, en kommuns revisorer, statliga kommittéer eller en kommunal myndighet i ärenden som denna endast bereder till avgörande.

Överlämnad handling inom en myndighet

8 §

Har organ som ingår i eller är knutet till ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat handling till annat organ inom samma myndighetsorganisation eller framställt handling för sådant överlämnande, skall handlingen ej anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträda som självständiga i förhållande till varandra.

11 §

Har ett organ som ingår i eller är knutet till en myndighet lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighet, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

Detsamma gäller om en handling har framställts för att lämnas på det sätt som anges i första stycket.

Minnesanteckning, utkast och koncept

9 §

Hos myndighet tillkommen minnesanteckning som ej har expedierats skall ej heller efter den tidpunkt då den enligt 7 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten, om den icke tages om hand för arkivering. Med minnesanteckning förstås promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendes föredragning eller beredning, dock ej till den del den har tillfört ärendet sakuppgift.

Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling

12 §

En minnesanteckning som har gjorts hos en myndighet och som inte har expedierats ska inte heller efter den tidpunkt då den enligt 10 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten. Minnesanteckningen anses dock som upprättad om den har tagits om hand för arkivering. Med minnesanteckning avses promemrior och andra uppteckningar eller upptagningar som har kommit till endast för föredragning eller beredning av ett ärende, dock inte till den del de har tillfört ärendet någon sakuppgift.

Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och andra därmed jämställda hand-

som *ej* har expedierats anses *ej* som *allmän handling*, såvida den *icke* *tages* om hand för arkivering.

lingar som *inte* har expedierats anses *inte* som *allmänna*. *Handlingen* anses *dock* vara *allmän* om den *tas* om hand för arkivering.

Handlingar som inte anses som allmänna

10 §

Handling som förvaras hos en myndighet endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopior).

11 §

Som allmän handling anses *ej*

1. brev, telegram eller annan sådan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för befordran av meddelande,

2. meddelande eller annan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som *utgives* genom myndigheten,

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller annan handling som ingår i bibliotek eller som från enskild har tillförts allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *eljest ha* överlämnats till myndighet uteslutande för *ändamål som nu angivits*,

4. upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upp-

13 §

En handling som förvaras hos en myndighet endast som *ett* led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för *någon* annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte *en* handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopior).

14 §

Som allmän handling anses *inte*

1. *ett* brev, *ett* telegram eller *någon* annan sådan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för befordran av *ett* meddelande,

2. *ett* meddelande eller *någon* annan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för offentliggörande i *en* periodisk skrift som *ges ut* genom myndigheten,

3. *en* tryckt skrift, *en* ljud- eller bildupptagning eller *någon* annan handling som ingår i *ett* bibliotek eller som från *en* enskild har tillförts *ett* allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *annars har* överlämnats till *en* myndighet uteslutande för *något av de angivna ändamålen*,

4. *en* upptagning av innehållet i *en* sådan handling som avses i 3,

tagningen förvaras hos myndighet där den ursprungliga handlingen *ej* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om *handling* som ingår i bibliotek tillämpas inte på upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

om upptagningen förvaras hos *en* myndighet där den ursprungliga handlingen *inte* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om *handlingar* som ingår i bibliotek tillämpas inte på *en* upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt *ett* avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar

12 §

Allmän handling som får lämnas ut *skall på begäran* genast eller så snart det är möjligt *på stället* utan avgift *tillhandahållas den, som önskar taga del därav, så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas.* Handling får även skrivas av, avbildas eller *tagas* i anspråk för ljudöverföring. Kan handling *ej* tillhandahållas utan att sådan del *därav* som *icke* får lämnas ut *röjes, skall* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

Myndighet är *icke* skyldig att tillhandahålla handling på stället, om *betydande hinder* möter. *I fråga om upptagning* som avses i 3 § *första stycket föreligger ej heller sådan skyldighet,* om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *taga* del av upptagningen hos närbelägen myndighet.

13 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att

15 §

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut *ska* genast eller så snart det är möjligt och utan avgift *få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.* En handling får även skrivas av, avbildas eller *tas* i anspråk för ljudöverföring. Kan *en* handling *inte* tillhandahållas utan att *en* sådan del *av handlingen* som *inte* får lämnas ut *röjs, ska* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

En myndighet är *inte* skyldig att tillhandahålla *en* handling på stället, om *det* möter *betydande hinder.* *Detsamma gäller en upptagning* som avses i 3 §, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *ta* del av upptagningen hos *en* närbelägen myndighet.

Kopior av allmänna handlingar

16 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att

mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del *den* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa kopia av karta, ritning, *bild* eller *annan i 3 § första stycket avsedd upptagning än som nyss har angivits*, om *svårighet* möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

Begäran att få avskrift eller kopia av allmän handling *skall* behandlas skyndsamt.

14 §

Begäran att få *taga* del av allmän handling *göres* hos myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av myndighet som *angives* i första stycket. Om särskilda skäl *föranleda det*, får dock *i* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket *föreskrivas* att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen *skall ankomma på* annan myndighet. I fråga om handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan även genom förordning *föreskrivas* att endast viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de *nu nämnda* fallen *skall* begäran om utlämnande genast hänskjutas till *behörig myndighet*.

Myndighet får inte på grund av att någon begär att få taga del av allmän handling efterforska vem han är eller vilket syfte han har med sin begäran i större utsträckning än som behövs för att myndigheten skall kunna pröva om

mot *en* fastställd avgift få *en* avskrift eller kopia av handlingen till den del *handlingen* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa *en* kopia av *en* karta, ritning eller *bild* eller *av en upptagning som avses i 3 § och som inte är en upptagning för automatiserad behandling*, om *det skulle innebära svårigheter* och handlingen kan tillhandahållas på stället.

En begäran att få *en* avskrift eller kopia av *en* allmän handling *ska* behandlas skyndsamt.

Prövning av begäran

17 §

En begäran att få *ta* del av *en* allmän handling *görs* hos *den* myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av *den* myndighet som *anges* i första stycket. Om *det finns* särskilda skäl, får *det* dock *föreskrivas* i *en* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen *ska göras av någon* annan myndighet. I fråga om *en* handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan *det* även genom förordning *föreskrivas* att endast *en* viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de *angivna* fallen *ska* begäran om utlämnande genast hänskjutas till *den behöriga myndigheten*.

hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut.

18 §

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut.

15 §

Om annan än riksdagen eller regeringen avslår begäran att få ta del av handling eller lämnar ut allmän handling med förbehåll, som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller eljest förfoga över den, får sökanden föra talan mot beslutet. Talan mot beslut av statsråd skall föras hos regeringen och talan mot beslut av annan myndighet hos domstol.

I den i 2 § omnämnda lagen skall närmare angivas hur talan mot beslut som avses i första stycket skall föras. Sådan talan skall alltid prövas skyndsamt.

Angående rätt att föra talan mot beslut av myndighet som lyder under riksdagen är särskilt föreskrivet.

16 §

Anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på handling som omfattas av bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Härvid skall tillämplig bestämmelse angivas.

19 §

Om någon annan än riksdagen eller regeringen avslår en begäran att få ta del av en handling eller lämnar ut en allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller annars förfoga över den, får sökanden överklaga beslutet. Ett beslut av ett statsråd ska överklagas till regeringen och ett beslut av någon annan myndighet ska överklagas till domstol.

I den lag som avses i 2 § ska det närmare anges hur beslut som avses i första stycket får överklagas. Ett överklagande ska alltid prövas skyndsamt.

För beslut av en myndighet som lyder under riksdagen gäller särskilda bestämmelser om överklagande.

20 §

En anteckning om hinder att lämna ut en allmän handling får göras endast på en handling som omfattas av en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Den tillämpliga bestämmelsen ska anges.

Ytterligare bestämmelser om allmänna handlingar

Allmänna handlingar hos enskilda organ

17 §

I lag får föreskrivas att regeringen eller beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till myndighets verksamhet, vilken skall övertas av enskilt organ, får överlämnas till det organet för förvaring, om detta behöver handlingarna i verksamheten, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ skall i fråga om överlämnade handlingar jämföras med myndighet vid tillämpningen av 12–16 §§.

I lag får även föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

Vid tillämpningen av 12–16 §§ skall Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

21 §

Om en myndighets verksamhet ska övertas av ett enskilt organ, får det i lag föreskrivas att regeringen eller en beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till den verksamheten och som organet behöver för verksamheten får överlämnas dit utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ ska i fråga om överlämnade handlingar jämföras med en myndighet när 15–20 §§ tillämpas.

22 §

I lag får det föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom

upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

När 15–20 §§ tillämpas ska Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med en myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

Bevarande och gallring

18 §

Grundläggande bestämmelser om hur allmänna handlingar skall bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar meddelas i lag.

23 §

Grundläggande föreskrifter om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar får meddelas i lag.

3 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn eller sin pseudonym eller signatur utsättas å skriften. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, så ock i fråga om utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk.

En författare till en tryckt skrift är inte skyldig att sätta ut namn, pseudonym eller signatur på skriften. Detsamma gäller för den som har meddelat uppgifter för offentliggörande enligt 1 kap. 7 § och för utgivare av en tryckt skrift som inte är periodisk.

2 §

I mål som rör tryckfrihetsbrott må fråga ej väckas om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, ej heller om vem som är utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk. Om för skrift, som ej är periodisk, författare eller utgivare har angivits å skriften med namn

I ett mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av tryckfrihetsbrott får ingen ta upp frågan om vem som är författare eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 7 §. Detsamma gäller frågan om vem som är utgivare till en tryckt skrift som inte är periodisk.

Om författare eller utgivare har

eller med pseudonym eller signatur, som enligt vad allmänt är känt åsyftar bestämd person, eller någon i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller utgivaren eller inför domstol i målet självmant avgivit sådant erkännande, må dock frågan om han är ansvarig behandlas i målet.

Fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 3 § må utan hinder av första stycket handläggas i samma rättegång som mål som där anges.

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som har varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter får inte röja vad han därvid erfarit om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket eller är utgivare av skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § första stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 7 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 7 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt, att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida

angetts på en skrift som inte är periodisk, med namn eller med en pseudonym eller en signatur som enligt vad som är allmänt känt syftar på en viss person, får dock frågan om han eller hon är ansvarig behandlas i målet. *Det samma gäller om någon i en skriftlig förklaring har uppgitt sig vara författaren eller utgivaren eller självmant har lämnat en sådan uppgift i målet.*

Första stycket hindrar inte att det i samma rättegång som avses i första och andra styckena handläggs en fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 22 eller 23 §.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att införas i en tryckt skrift får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är författare, meddelare enligt 1 kap. 7 § eller utgivare av en skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 7 kap. 22 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 7 kap. 21 § eller 22 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga

vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska författaren till framställning som införts eller varit avsedd att införas i tryckt skrift, den som utgett eller avsett att utge framställning i sådan skrift eller den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, i vidare mån än vad som erfordras för åtal eller annat ingripande mot honom som inte står i strid med denna förordning. Får efterforskning förekomma, ska den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. författaren till en framställning som har införts eller varit avsedd att införas i en tryckt skrift,

2. den som har gett ut eller avsett att ge ut en framställning i en sådan skrift, eller

3. meddelare enligt 1 kap. 7 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet mot författarens eller, i fall som avses i 1 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja på tryckt skrift sätter ut dennes namn, pseudonym eller signatur eller åsidosätter sin tystnadsplikt enligt

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut

3 §, döms till böter eller fängelse i högst ett år. Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet på skriften såsom författare, utgivare eller meddelare sätter ut namnet på eller pseudonym eller signaturen för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren.

För efterforskning i strid med 4 § första stycket första meningen döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § andra stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden anmält brottet till åtal.

namn på eller pseudonym eller signatur för en författare eller, i fall som avses i 1 §, meddelare eller utgivare mot hans eller hennes vilja,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för någon som uppges vara författare, utgivare eller meddelare men som inte är det,

4. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §, eller

5. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1–3 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Andra upphovsmän än författare

6 §

Med författare likställes i detta kapitel annan som är att anse som upphovsman till framställning som införts eller är avsedd att införas i tryckt skrift.

8 §

Det som sägs i detta kapitel om författare gäller även andra upphovsmän till framställningar som har införts eller varit avsedda att införas i en tryckt skrift.

4 kap.

Om tryckta skrifers framställning Rätten att trycka skrifter

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra trycka skrifter.

Ursprungsuppgifter

2 §

Skrift, som i riket framställs genom tryckpress eller som här

En skrift som är tryckt i Sverige och avsedd att ges ut här ska inne-

mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken gäller utgivningsbevis, skall innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt eller eljest mångfaldigat skriften samt om ort och år för mångfaldigandet, om skriften är avsedd att utgivas i riket och ej är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

Om utsättande av uppgifter som avses i första stycket å skrift, som mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken ej gäller utgivningsbevis, är föreskrivet i 1 kap. 5 § första stycket.

Med bild- eller tillfällighetstryck förstås i denna förordning vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter, reklam- och emballagestryck samt annat affärstryck även som andra sådana tryckalster, allt under förutsättning att på grund av texten eller vad eljest framställs tryckfrihetsmissbruk kan anses uteslutet.

Om skyldighet att bevara exemplar av tryckt skrift för granskning och att lämna exemplar av skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

hålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt skriften samt om ort och år för tryckningen. Motsvarande gäller en skrift för vilken utgivningsbevis gäller och som är mångfaldigad här genom fotokopiering eller någon liknande teknik.

3 §

Skyldigheten att sätta ut uppgifter enligt 2 § gäller inte bild- eller tillfällighetstryck. Med bild- eller tillfällighetstryck avses vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter samt affärstryck såsom reklam- och emballagestryck och andra sådana trycksaker. En förutsättning är att missbruk av tryckfriheten kan anses uteslutet på grund av texten eller framställningen i övrigt.

Skyldighet att bevara exemplar

4 §

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av tryckta skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att spela in program och bevara tekniska upptagningar som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ samt att tillhandahålla dessa.

Straff

5 §

Den som *framställer* skrift och därvid bryter mot 2 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst ett år. Den som *vid framställningen av* en skrift bryter mot 2 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

5 kap. Rätten att ge ut periodiska skrifter

Ägare och utgivare

1 § En periodisk skrift ska ha en utgivare.

Utgivaren utses av skriftens ägare.

2 § Varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift.

3 § En utgivare av en periodisk skrift ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Utgivarens befogenhet

4 § Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över skriftens utgivning och bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

Anmälan om utgivare

5 § När en utgivare har utsetts, ska ägaren anmäla detta till en myndighet som anges i lag. Anmälan ska innehålla uppgift om utgivarens namn och hemvist. Den ska även innehålla bevis om att utgivaren är behörig enligt 3 § och en förklaring av utgivaren om att han eller hon har åtagit sig uppdraget.

6 § Om utgivaren inte längre är behörig eller om utgivarens uppdrag kommer att upphöra av något annat skäl, ska ägaren genast utse en ny utgivare och anmäla detta enligt 5 §. Anmälan ska om möjligt även innehålla bevis om att den förra utgivaren har fått del av anmälan.

Ställföreträdare för utgivare

7 § En utgivare av en periodisk skrift får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 3 §.

När en ställföreträdare har utsetts, ska detta anmälas till den myndighet som avses i 5 §. Tillsammans med anmälan ska det lämnas ett bevis om att ställföreträdaren uppfyller behörighetsvillkoren för utgivare och en förklaring dels av ställföreträdaren att han eller hon har åtagit sig uppdraget, dels av ägaren att han eller hon har godkänt ställföreträdaren.

Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget som ställföreträdare.

8 § Om en anmälan av ställföreträdare har gjorts enligt 7 §, får utgivaren överlämna åt ställföreträdaren eller, om flera ställföreträdare finns, åt någon av dem att i utgivarens ställe utöva den befogenhet som utgivaren har enligt 4 §.

Kan det antas att utgivaren på grund av sjukdom eller av annan tillfällig orsak oavbrutet under minst en månad inte kommer att utöva befogenheten som utgivare, ska han eller hon snarast överlämna denna till en ställföreträdare. Finns det ingen ställföreträdare, ska utgivaren genast utse en ställföreträdare och anmäla detta enligt 7 §. Detsamma gäller om uppdraget för den som har utsetts till ställföreträdare kommer att upphöra.

Uppgift om utgivare

9 § På varje nummer eller häfte av en periodisk skrift ska utgivarens namn sättas ut. När en ställföreträdare har trätt in anges i stället ställföreträdarens namn.

Utgivningsbevis

Utfärdande

10 § En periodisk skrift får inte ges ut innan det har utfärdats ett bevis om att det inte finns något hinder mot utgivning enligt denna grundlag (utgivningsbevis).

Ett utgivningsbevis meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Ansökan görs av skriftens ägare. I ansökan ska skriftens titel, utgivningsort och utgivningsplan anges.

11 § Ett utgivningsbevis får inte utfärdas innan det har gjorts en anmälan om utgivare enligt 5 §.

En ansökan får avslås om skriftens titel lätt kan förväxlas med titeln på någon annan skrift med utgivningsbevis.

Giltighet och förnyelse

12 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla. Ett beslut om att beviset ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden. Om ansökan om förnyelse har gjorts före tioårsperiodens utgång fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

Återkallelse

13 § Ett utgivningsbevis får återkallas i följande fall:

1. Ägaren har anmält att skriftens utgivning har upphört.
2. Äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag.
3. Det finns ingen utgivare eller utgivaren uppfyller inte behörighetsvillkoren enligt 3 § eller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag, och en behörig utgivare utses inte omedelbart.

4. Det har gått sex månader från dagen då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften har kommit ut.

5. Skriften har under något av de två senaste kalenderåren inte kommit ut med minst fyra nummer eller häften på särskilda tider.

6. Det visas inom sex månader från första gången skriften kom ut att beviset inte borde ha utfärdats med hänsyn till bestämmelsen i 11 § andra stycket.

7. Titeln på en skrift har typografiskt sett getts en sådan likhet med titeln på en annan skrift med utgivningsbevis att förväxling lätt kan ske och rättelse vidtas inte omedelbart.

14 § Om ett utgivningsbevis har återkallats enligt 13 § första stycket 2, 3, 5 eller 7, krävs medgivande av skriftens ägare för att utgivningsbevis ska utfärdas för en annan skrift med en titel som har en sådan likhet med den första skriftens titel att de lätt kan förväxlas. Medgivande behövs dock inte om det har gått två år efter återkallelsen.

Detsamma gäller om det tidigare utgivningsbeviset har förklarats ha upphört att gälla.

15 § Det får i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i fråga om utgivningsort och utgivningsplan,
2. giltighet och förnyelse av utgivningsbevis, och
3. återkallelse av utgivningsbevis.

Straff

16 § Till böter döms

1. en ägare till en periodisk skrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns eller utan att ägaren uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag,

2. en ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivare inte utses och anmäls enligt 6 §,

3. en utgivare som inte överlämnar sitt uppdrag till ställföreträdare enligt 8 § andra stycket,

4. den som ger ut en periodisk skrift för vilken utgivningsförbud har meddelats enligt denna grundlag eller som uppenbart utgör en fortsättning av en sådan skrift, eller

5. den som på en periodisk skrift låter ange sitt namn som utgivare eller ställföreträdare utan att vara behörig.

Om skriften har förklarats vara brottslig eller omständigheterna annars är synnerligen försvårande, är straffet fängelse i högst ett år.

17 § Till straff enligt 16 § döms även den som i en ansökan, anmälan eller förklaring som avses i detta kapitel medvetet lämnar oriktiga uppgifter.

18 § Till penningböter döms en utgivare som inte sätter ut uppgifter om utgivarens namn på det sätt som anges i 9 §. Detsamma gäller en ställföreträdare som har trätt in som utgivare.

19 § I lag får det föreskrivas om straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 15 § 1.

6 kap.

Om tryckta skrifers spridning

Rätten att sprida tryckta skrifter

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra till salu hålla, försända eller annorledes sprida tryckta skrifter skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter.

Undantag

2 §

Utan hinder av denna *förordning* gälla vad i lag är stadgat för det fall att någon

1. *förevisar* pornografisk bild på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning *med posten* sänder eller *på annat sätt* tillställer någon sådan bild;

2. bland barn och ungdom sprider tryckt skrift, som genom sitt innehåll kan verka förråande eller *eljest* medföra allvarlig fara för de *ungas* *sedliga fostran*.

Beträffande spridande av sådan karta över Sverige eller del därav som innehåller upplysning av betydelse för rikets försvar, eller av därmed jämförlig ritning eller bild meddelas närmare bestämmelser i lag.

Utan hinder av denna *grundlag* gäller vad som *föreskrivs* i lag, när någon

1. *visar* en pornografisk bild på eller vid en allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på ett sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning sänder eller tillställer någon en sådan bild *på annat sätt, eller*

2. bland barn och ungdom sprider en tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller *annars* medföra *annan* allvarlig fara för de unga.

3 §

I lag får det meddelas föreskrifter om spridning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

Skyldighet att befordra tryckta skrifter

4 §

För tryckt skrifts försändande genom postbefordringsföretag eller annan allmän trafikanstalt skola ej på grund av skriftens innehåll gälla särskilda inskränkningar eller villkor. Vad nu sagts skall dock ej avse försändande, som innebär överträdelse av vad i 3 § är stadgat.

Allmän trafikanstalt, som mottagit tryckt skrift för befordran, skall ej anses som skriftens utspridare.

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 5 eller 6 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en tryckt skrift för befordran ska inte anses som skriftens spridare.

Straff

3 §

Saknar skrift, som avses i 4 kap. 2 § första stycket, där föreskriven uppgift eller är sådan uppgift eller uppgift enligt 1 kap. 5 § första stycket 2 å skrift, som där åsyftas, utspridaren veterligt, oriktig, straffes utspridaren med penningböter.

För spridande av tryckt skrift som, utspridaren veterligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Till penningböter döms den som sprider en tryckt skrift som saknar en sådan uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Detsamma gäller om en sådan uppgift eller en uppgift som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 2 är oriktig och spridaren känner till detta.

6 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en tryckt skrift i vetskap om att den

1. har tagits i beslag eller förklarats konfiskerad,

2. har getts ut i strid med ett utgivningsförbud som har meddelats enligt denna grundlag, eller

3. uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som omfattas av ett sådant förbud som avses i 2.

7 kap. Tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Gärningar som anses vara tryckfrihetsbrott

Vad som anses vara tryckfrihetsbrott

1 § Med beaktande av tryckfrihetens syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska de gärningar som anges i 2–20 §§ anses vara tryckfrihetsbrott, om de begås i en tryckt skrift och är straffbara enligt lag.

Olaga hot

2 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom.

Förtal

3 § Som tryckfrihetsbrott anses förtal som innebär att någon utpekar någon annan som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning.

Förtal av avliden medför ansvar, om gärningen är sårande för de efterlevande eller annars kan anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne.

Det ska inte dömas till ansvar om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och den som har lämnat uppgiften visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skäligen grund för den.

Förolämpning

4 § Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon smädar någon annan genom kränkande tillmåle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom eller henne.

Uppvigling

5 § Som tryckfrihetsbrott anses uppvigling som innebär att någon uppmunar eller på annat sätt söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet eller åsidosättande av vad som åligger krigsman i tjänsten.

Hets mot folkgrupp

6 § Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.

Olaga våldsskildring

7 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga våldsskildring som innebär att någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Hot mot tjänsteman

8 § Som tryckfrihetsbrott anses hot mot tjänsteman som innebär att någon med hot om våld förgriper sig på någon annan för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd i hans eller hennes myndighetsutövning, i annan verksamhet där det finns samma skydd som är förenat med myndighetsutövning eller vid biträde till åtgärd som omfattas av sådant skydd.

Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot den som tidigare har utövat eller biträtt vid sådan verksamhet, för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

För försök eller förberedelse till sådant hot mot tjänsteman döms det till ansvar, såvida inte brottet, om det hade fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa.

Övergrepp i rättsak

9 § Som tryckfrihetsbrott anses övergrepp i rättsak som innebär att någon med hot om våld angriper någon annan

1. för att denne har gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet, eller

2. för att hindra denne från en sådan åtgärd som anges i 1.

Detsamma gäller om någon med hot om gärning som medför lidande, skada eller olägenhet angriper någon annan för att denne har avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Uppror

10 § Som tryckfrihetsbrott anses uppror som innebär att någon, med uppsåt att statsskicket med vapenmakt eller annars med våldsamma medel ska omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten på så sätt ska framtingas eller hindras, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror döms det till ansvar.

Brott mot medborgerlig frihet

11 § Som tryckfrihetsbrott anses brott mot medborgerlig frihet som innebär att någon utövar olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom en politisk organisation eller en yrkes- eller näringsammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara.

För försök till sådant brott mot medborgerlig frihet döms det till ansvar.

Högförräderi

12 § Som tryckfrihetsbrott anses högförräderi som innebär att någon, med uppsåt att riket eller en del av det, med våldsamma eller annars lagstridiga medel eller med utländskt bistånd, ska läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket på så sätt ska lösryckas, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

Som tryckfrihetsbrott anses också högförräderi som begåtts med uppsåt att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten ska framtvingas eller hindras med utländskt bistånd, om handlingen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi döms det till ansvar.

Krigsanstiftan

13 § Som tryckfrihetsbrott anses krigsanstiftan som innebär att någon med utländskt bistånd framkallar fara för att riket ska invecklas i krig eller andra fientligheter.

Spioneri

14 § Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå främmande makt till handa obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningssätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

Obehörig befattning med hemlig uppgift

15 § Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt till handa, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattning med hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrots honom eller henne.

Vårdslöshet med hemlig uppgift

16 § Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 15 §.

Landsförräderi eller landssvek

17 § Som tryckfrihetsbrott anses landsförräderi eller landssvek som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. missleder eller förråder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet,

2. förråder egendom som är av betydelse för totalförsvaret, eller

3. begår någon annan liknande förrädisk gärning som är ägnad att medföra men för totalförsvaret eller innefattar bistånd åt fienden.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar.

Landsskadlig vårdslöshet

18 § Som tryckfrihetsbrott anses landsskadlig vårdslöshet som innebär att någon av oaktsamhet begår en gärning som avses i 17 §.

Ryktesspridning till fara för rikets säkerhet

19 § Som tryckfrihetsbrott anses ryktesspridning till fara för rikets säkerhet som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. bland allmänheten sprider eller till främmande makt framför eller låter framkomma falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, eller

2. bland krigsmän sprider falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla trolöshet eller modlöshet.

Offentliggörandebrott

20 § Som tryckfrihetsbrott anses att någon

1. uppsåtligen offentliggör en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en, om han eller hon har fått tillgång till handlingen i allmän tjänst, under utövande av tjänsteplikt eller i något därmed jämförbart förhållande,

2. offentliggör en uppgift och därvid uppsåtligen åsidosätter en tystnadsplikt som anges i en särskild lag, eller

3. när riket är i krig eller omedelbar krigsfara offentliggör en uppgift om förhållanden vars röjande enligt lag innefattar annat brott mot Sveriges säkerhet än de som anges i detta kapitel.

Undantag

21 § Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett tryckfrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott*Brott av meddelare*

22 § Om någon enligt 1 kap. 7 § första stycket meddelar en uppgift i syfte att den ska göras offentlig i en tryckt skrift och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Brott av anskaffare

23 § Om någon enligt 1 kap. 7 § andra stycket anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 22 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet.

Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott*Påföljd*

24 § Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 2–20 §§ gäller även när dessa anses vara tryckfrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

25 § Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i en periodisk skrift enligt 3 eller 4 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen ska föras in i skriften.

Konfiskering

26 § En tryckt skrift som innefattar tryckfrihetsbrott får konfiskeras.

Konfiskering innebär att alla exemplar av skriften som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att formar, stenar, stereotyper, plåtar och annan liknande utrustning som kan användas uteslutande för tryckning av skriften inte kan missbrukas.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Borttagande ur en databas som innehåller bilagor

27 § Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, får domstolen besluta att den som ansvarar enligt 8 kap. för det brottsliga yttrandet ska ta bort det ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer.

Om preskription har inträtt ska ett beslut enligt första stycket riktas mot den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

28 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 27 §.

Utgivningsförbud

29 § Om riket befinner sig i krig, får rätten i samband med konfiskering av en periodisk skrift meddela förbud mot att ge ut skriften under en viss tid. Ett sådant förbud får meddelas endast vid brott som avses i 10 §, 12–14 §§, 15 §, om brottet är att anse som grovt, och 17 §. Förbudet får gälla i högst sex månader från det att domen i tryckfrihetsmålet har fått laga kraft.

I fråga om konfiskering av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som avses med ett sådant förbud, gäller vad som föreskrivs i lag om förverkande av föremål på grund av brott.

8 kap.

Ansvarighetsregler

Ansvar för tryckfrihetsbrott

Periodiska skrifter

Utgivare och ställföreträdare

1 §

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift *svara* den som var anmäld som utgivare, *då* skriften *utgavs*.

Var ställföreträdare anmäld och har han inträtt som utgivare, svara ställföreträdaren.

Ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift är den som var anmäld som utgivare när skriften gavs ut. Om en ställföreträdare har anmälts och inträtt som utgivare, är i stället han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om ställföreträdaren
1. inte längre var behörig när

skriften gavs ut eller uppdraget annars upphört, eller

2. var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Ägare

3 §

Skriftens ägare är ansvarig för tryckfrihetsbrott om det inte fanns utgivningsbevis när skriften gavs ut.

Om utgivningsbevis fanns, är ägaren ansvarig för tryckfrihetsbrott om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när skriften gavs ut, eller

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Tryckare

3 §

Kan det ej visas vem som var ägare, då skriften utgavs, svara i ägarens ställe den som tryckt skriften.

4 §

Kan det inte visas vem som var ägare till skriften när den gavs ut, är den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för ägaren.

Spridare

4 §

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om vem som tryckt skriften saknas eller, utspridaren vederligt, är oriktig, och kan det ej utrönas vem som tryckt skriften, svara i stället för den som tryckt skriften utspridaren.

5 §

Om en skrift sprids utan uppgifter om vem som har tryckt skriften och det inte kan klarläggas vem denne är, blir spridaren ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för den som har tryckt skriften. Detsamma gäller om uppgifterna om vem som har tryckt skriften är felaktiga och spridaren känner till detta och det inte kan klarläggas vem som har tryckt skriften.

Tryckta skrifter som inte är periodiskaFörfattare**5 §**

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svara skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 2 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn, pseudonym eller signatur utsatts därå mot hans vilja.

6 §

Författaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk, om han eller hon enligt 3 kap. 2 § har uppgetts vara författare till skriften.

Författaren är dock inte ansvarig om skriften har getts ut utan hans eller hennes samtycke. Författaren är inte heller ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Utgivare**6 §**

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 2 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svara utgivaren.

För annan skrift än i första stycket avses svara utgivaren, allenast om författaren var avliden, då skriften utgavs.

Utgivaren vare ej ansvarig, om hans namn, pseudonym eller signatur utsatts å skriften mot hans vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, tillhandahållit den för tryckning och utgivning.

7 §

Om en särskild utgivare har uppgetts enligt 3 kap. 2 § för en tryckt skrift som innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, är utgivaren ansvarig för tryckfrihetsbrott. Utgivaren är inte ansvarig om författarna till de enskilda bidragen är ansvariga enligt 6 §.

För andra tryckta skrifter än de som avses i första stycket är utgivaren ansvarig endast om författaren var avliden när skriften gavs ut.

Utgivaren är inte ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Med utgivare avses i denna paragraf den som har tillhandahållit en skrift för tryckning och utgivning utan att vara författare till skriften.

Förläggare

7 §

Är varken författare eller utgivare enligt 5 eller 6 § ansvarig eller var han vid skriftens utgivning avliden, svara förläggaren.

Med förläggare till tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som omhänderhaft tryckning och utgivning av annans skrift.

8 §

Om varken en författare eller en utgivare är ansvarig enligt 6 eller 7 §, är i stället förläggaren ansvarig. Detsamma gäller om författaren eller utgivaren var avliden när skriften gavs ut.

Med förläggare avses den som har haft hand om tryckning och utgivning av någon annans skrift.

Tryckare

8 §

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svara i förläggarens ställe den som tryckt skriften.

9 §

Om det inte finns någon förläggare enligt 8 §, är i stället den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott. Detsamma gäller om det inte kan visas vem förläggaren är.

Spridare

9 §

I fråga om ansvar för utspridare av tryckt skrift, som ej är periodisk, äge vad i 4 § stadgats motsvarande tillämpning.

10 §

Det som anges i 5 § om spridarens ansvar för tryckfrihetsbrott tillämpas även på tryckta skrifter som inte är periodiska.

Övergång av ansvar i vissa fall

10 §

Hade den som enligt 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara vid skriftens utgivning ej känt hemvist inom riket och kan ej heller i målet utrönas, var han här i riket uppehåller sig, skall ansvaret övergå å den som efter honom har att svara, dock ej å utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, i annat fall än som avses i 6 § första stycket eller å utspridare.

11 §

Om den som enligt 2, 3, 6, 7 eller 8 § skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott som ägare, författare, utgivare eller förläggare inte har känt hemvist i Sverige och det inte kan klarläggas var han eller hon befinner sig, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne.

Det som anges i första stycket ska inte innebära att ansvaret för tryckfrihetsbrott på den grunden går över på utgivare i annat fall än som avses i 7 § första stycket eller på spridare.

Lag samma vare, om beträffande den som enligt 1, 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara förelåg omständighet, vilken enligt lag utesluter straffbarhet, samt den efter honom ansvarige ägt eller bort äga kännedom om omständigheten.

12 §

Om det finns en omständighet som enligt lag utesluter straffbarhet för den som skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 1, 2, 3, 6, 7 eller 8 § som utgivare, ägare, författare eller förläggare, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Detta gäller endast om den som blir ansvarig har haft eller borde ha haft kännedom om den aktuella omständigheten.

Invändning mot ansvar

11 §

Till omständighet, som enligt detta kapitel skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara, må hänsyn tagas allenast om den åberopas före huvudförhandlingen.

13 §

Om den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Answarets innebörd

12 §

Vid bedömande av fråga om ansvar för den som enligt detta kapitel har att svara för tryckt skrift skall så anses som om vad skriften innehåller införts däri med hans vetskap och vilja.

14 §

Den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i skriften och medgett utgivning av den.

9 kap.

Om tillsyn och åtal**Tillsyn och åtal*****Justitiekanslern och Riksdagens ombudsmän***

1 §

Justitiekanslern *skall* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *angiv*as i denna *förordning* *ej* överskridas.

Justitiekanslern *ska* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *anges* i denna *grundlag* *inte* överskrids.

2 §

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ej* må annan än Justitiekanslern inleda förundersökning rörande tryckfrihetsbrott. Endast Justitiekanslern och rätten *äga* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om *sådan*t brott, om *ej* annat är föreskrivet i denna *förordning*.

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ingen* annan än Justitiekanslern *får* inleda förundersökning om ett *sådan*t brott.

Endast Justitiekanslern och rätten *får* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om tryckfrihetsbrott, om *inte* något annat *anges* i denna *grundlag*.

Regeringen *äger* hos Justitiekanslern anmäla skrift till åtal för tryckfrihetsbrott. I lag må föreskrivas att allmänt åtal för tryckfrihetsbrott må väckas endast efter regeringens medgivande.

Justitiekanslern är tillika ensam åklagare i annat tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott samt i mål som eljest avser brott mot bestämmelse i denna förordning; om befogenhet för Riksdagens ombudsman att vara åklagare i mål som nu angivits gäller dock vad i lag är stadgat.

3 §

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som avser meddelar- och anskaffarbrott enligt 7 kap. 22 och 23 §§. Detta gäller under förutsättning att det är fråga om ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. 1 §.

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i denna

grundlag.

I lag får det meddelas föreskrifter om befogenhet för Riksdagens ombudsmän att vara åklagare i mål som avses i denna paragraf.

Regler om åtal

Regeringens anmälan och medgivande till åtal

4 §

Regeringen får till Justitiekanslern anmäla en skrift till åtal för tryckfrihetsbrott.

I lag får det meddelas föreskrifter om att allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott kräver regeringens medgivande.

Preskription vid allmänt åtal

3 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott skall väckas, i fråga om periodisk skrift för vilken vid utgivningen gällde utgivningsbevis inom sex månader och i fråga om annan skrift inom ett år från det skriften utgavs, vid påföljd att skriften eljest är från sådant åtal fri. Utan hinder av vad nu sagts må dock, sedan allmänt åtal inom nämnda tid blivit väckt, nytt åtal väckas mot annan, som är för brottet ansvarig.

Vad i lag är stadgat om tid, inom vilken brott skall beivras för att påföljd för brott ej skall anses bortfallen, gälla även i fråga om tryckfrihetsbrott.

5 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott ska väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut, om åtalet avser en periodisk skrift för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen. För andra skrifter ska allmänt åtal väckas inom ett år från utgivningen. Annars får allmänt åtal inte väckas (preskription).

Om allmänt åtal har väckts inom den tid som anges i första stycket, får nytt åtal väckas även efter den tiden mot någon annan som är ansvarig för brottet.

Vad som föreskrivs i lag om den tid inom vilken brott ska beivras för att påföljd för brott inte ska anses falla bort, gäller även för tryckfrihetsbrott.

6 §

Vid tillämpning av 5 § ska utgivning enligt 1 kap. 5 eller 6 § anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller den tekniska upptagningen lämnades ut för spridning.

Angivelse och enskilt åtal

4 §

Angående målsägandes rätt att angiva tryckfrihetsbrott eller tala därå gälle vad i lag är stadgat.

7 §

Vad som föreskrivs i lag om målsägandens rätt att ange brott till åtal eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott.

Konfiskering och borttagande utan åtal

5 §

Finnes ej någon, som enligt 8 kap. är för brottet ansvarig, eller kan ej stämning här i riket delgivas honom, må åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal göra ansökan om skriftens konfiskering.

8 §

Finns det ingen ansvarig för ett tryckfrihetsbrott enligt 8 kap., får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att skriften ska konfiskeras. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

9 §

Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, och det inte finns någon som enligt 8 kap. är ansvarig för brottet, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att domstolen ska besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

En ansökan om att domstolen ska besluta att ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott ska tas bort

får också göras av Justitiekanslern eller målsäganden om den som genom ett beslut enligt 7 kap. 27 § har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet.

En ansökan som avses i första och andra styckena kan göras trots att brottet är preskriberat.

10 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 9 §.

10 kap. Särskilda tvångsmedel

Konfiskeringsbeslag

Beslag inför konfiskering och åtal

1 § Om det finns anledning att konfiskera en tryckt skrift på grund av tryckfrihetsbrott, får skriften tas i beslag i avvaktan på beslut om konfiskering.

2 § Innan åtal för tryckfrihetsbrott har väckts eller ansökan gjorts hos rätten om att skriften ska konfiskeras, får beslut om beslag meddelas av Justitiekanslern. En förutsättning är att brottet hör under allmänt åtal.

I lag får det meddelas föreskrifter om att även allmän åklagare får besluta om beslag.

3 § Om ett beslag har verkställts utan rättens beslut, får den som drabbas begära att rätten prövar beslaget.

Om allmän åklagare har beslutat om beslag, ska beslutet skyndsamt anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om beslaget ska bestå.

Tidsfrister

4 § När Justitiekanslern har beslutat om beslag eller fastställt ett beslag enligt 3 § andra stycket, ska åtal väckas eller ansökan om konfiskering göras inom två veckor efter Justitiekanslerns beslut. Annars upphör beslaget.

Beslag efter åtal eller ansökan om konfiskering

5 § Om det har väckts åtal för tryckfrihetsbrott eller gjorts en ansökan om konfiskering av en skrift, får rätten besluta om beslag och häva beslag som tidigare har meddelats.

Prövning av beslag när ett mål avgörs

6 § När ett mål avgörs, prövar rätten om tidigare beslag ska bestå.

Om målet avvisas på den grunden att rätten inte är behörig och det kan antas att talan om konfiskering kommer att föras i ett annat mål, får rät-

ten bestämma att ett beslag ska bestå under en viss tid. Väcks inte talan inom denna tid upphör beslaget.

Andra stycket tillämpas också när rätten av något annat skäl skiljer målet från sig utan att pröva om en skrift är brottslig.

Uppgifter i beslut om beslag

7 § Beslut om beslag ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i den tryckta skriften som har gett anledning till beslaget och ska avse endast band, delar, nummer eller häften där ett sådant avsnitt förekommer.

Verkställighet av beslag

8 § Polisen ska genast verkställa ett beslut om beslag.

9 § Verkställighet av beslag ska omfatta endast de exemplar av den tryckta skriften som är avsedda för spridning.

10 § Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och till den som tryckt skriften. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i skriften som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

11 § Om ett beslag har upphävts eller upphört, ska verkställigheten genast avbrytas och det beslagtagna lämnas tillbaka.

Utredningsbeslag

12 § Sådana exemplar av en tryckt skrift som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. får tas i beslag.

För ett sådant beslag gäller 2, 3, 5, 7, 8 och 11 §§. I övrigt gäller i tillämpliga delar det som i allmänhet är föreskrivet om beslag. Åtal ska dock alltid väckas inom en månad från det att beslut om beslag meddelades, om inte rätten på begäran från Justitiekanslern medger att tiden förlängs.

Tvångsmedel vid krig och krigsfara

Tillfälligt utgivningsförbud

13 § Om riket är i krig får i avvaktan på rättens beslut enligt 7 kap. 29 § tillfälligt utgivningsförbud meddelas för en periodisk skrift. För ett sådant beslut gäller det som sägs om beslag i 2, 4 och 5 §§.

I fråga om beslag av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller som uppenbart utgör en fortsättning på en periodisk skrift som omfattas av ett sådant förbud, gäller det som i allmänhet är föreskrivet om beslag av föremål som kan förklaras förverkade.

Förvar i avvaktan på beslag

14 § Om riket är i krig eller krigsfara och det vid en avdelning av försvarsmakten anträffas en tryckt skrift som uppenbart innebär sådan uppvigling som är straffbar enligt 7 kap. 5 § genom att krigsman därigenom kan förledas att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten,

får skriften tas i förvar i avvaktan på beslut om beslag. Beslut om förvar fattas av en befattningshavare som enligt lag ska avgöra frågor om disciplinansvar för personal vid avdelningen.

Är det fara i dröjsmål får en åtgärd enligt första stycket vidtas av någon annan befattningshavare enligt föreskrifter som meddelas i lag. Om ett sådant beslut har fattats, ska anmälan skyndsamt göras hos den befattningshavare som avses i första stycket. Denne ska genast pröva om skriften ska bli kvar i förvar.

15 § Ett beslut om förvar enligt 14 § ska så snart det kan ske anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om skriften ska tas i beslag.

11 kap.

Om enskilt anspråk

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Enskilt anspråk i anledning av missbruk av tryckfriheten må grundas allenast därå att den skrift, som anspråket avser, innefattar tryckfrihetsbrott. Sådant anspråk må, om ej annat nedan stadgas, icke göras gällande mot annan än den som enligt 8 kap. svarar för brottet. Har på grund av omständighet, som avses i 8 kap. 10 §, ansvaret övergått å honom, må anspråket göras gällande även mot den som före honom haft att svara, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag må göras gällande.

Vad i 8 kap. 12 § är stadgat i fråga om ansvar gälle ock beträffande enskilt anspråk.

Om enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 2 eller 3 § gäller vad i lag är stadgat.

Skadestånd för missbruk av tryckfriheten får grundas endast på att den skrift som krävet avser innefattar tryckfrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 7 kap. 21–23 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Bestämmelserna om skadestånd i detta kapitel gäller i tillämpliga delar även frågor enligt 7 kap. 25 § om publicering av domar.

Bestämmelsen i 8 kap. 14 § gäller också i fråga om skadestånd för tryckfrihetsbrott.

Vem som är ansvarig**2 §**

Endast den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 8 kap. kan vara ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd som kan riktas mot utgivaren till en periodisk skrift eller dennes ställföreträdare kan även riktas mot skriftens ägare. För andra tryckta skrifter kan krav på skadestånd mot en författare eller utgivare även riktas mot skriftens förläggare.

3 §

Om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, får krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

3 §

Har någon som laga ställföreträdare för juridisk person eller som förmyndare, god man eller förvaltare att svara för enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott, får anspråket göras gällande även mot den juridiska personen eller mot den, för vilken förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren förordnats, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag får göras gällande.

4 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

4 §

Skall någon enligt detta kapitel jämte annan svara för enskilt anspråk, svare de en för båda och båda för en. Om bestämmande av ansva-

5 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem

*righeten mellan dessa inbördes gälle
vad eljest är stadgat.*

*emellan gäller vad som föreskrivs i
lag.*

***Skadestånd när straff för brottet
inte kan dömas ut***

5 §

*Enskilt anspråk i anledning av
tryckfrihetsbrott må göras gäl-
lande utan hinder av att fråga om
ansvar för brottet förfallit eller
talan därom eljest ej kan föras.*

6 §

*Krav på skadestånd med anled-
ning av ett tryckfrihetsbrott kan
framställas trots att straff för
brottet inte kan dömas ut på grund
av preskription eller av något
annat skäl.*

12 kap.

**Om rättegången i tryckfrihets-
mål**

Rättegången i tryckfrihetsmål

Tryckfrihetsmål

1 §

*Tryckfrihetsmål enligt denna
grundlag är mål om*

*1. ansvar eller skadestånd på
grund av tryckfrihetsbrott enligt
7 kap. 2–20 §§,*

*2. ansvar eller skadestånd på
grund av meddelarbrott enligt
7 kap. 22 §, eller*

*3. konfiskering eller borttagande
efter ansökan enligt 9 kap. 8 eller
9 §.*

*Även mål om ansvar eller skade-
stånd på grund av anskaffarbrott
enligt 7 kap. 23 § är tryckfrihets-
mål, om den som anskaffat upp-
giften har offentliggjort denna i en
tryckt skrift eller meddelat den till
någon annan för att offentliggöras
på det sättet. Om uppgiften inte
har offentliggjorts eller meddelats
till någon annan för offentlig-
görande, är målet ett tryckfrihets-
mål endast om det är uppenbart att
anskaffandet har skett för offent-
liggörande i en tryckt skrift.*

2 §

Tryckfrihetsmål prövas av den

tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Om det finns skäl att även låta en annan tingsrätt i länet pröva tryckfrihetsmål, får regeringen meddela föreskrifter om det.

Prövningen

2 §

I tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida brott föreligger, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. Frågan, huruvida den tilltalade enligt 8 kap. är ansvarig för skrift, prövas dock alltid enbart av rätten. Då jury prövar, huruvida brott föreligger, skall så anses vara fallet, om minst sex jurymän äro ense därom.

Finner juryn att brott icke föreligger, skall den tilltalade frikännas. Har juryn funnit brott föreligga, skall även rätten pröva frågan härom. Är rätten av annan mening än juryn, äger rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat. Högre rätt, dit talan mot tingsrättens dom fullföljts, äge ej i vidare mån än tingsrätten frångå juryns bedömning.

3 §

I tryckfrihetsmål som gäller ansvar för brott ska en jury som består av nio medlemmar pröva om brott föreligger.

Är parterna överens om det, avgörs målet av rätten utan medverkan av jury.

Det är enbart rätten som prövar om den tilltalade är ansvarig för en skrift enligt 8 kap.

4 §

Juryn har funnit att brott föreligger om minst sex ledamöter är överens om det. Då ska även rätten pröva frågan.

Om rätten har en annan uppfattning än juryn, får rätten frikänna den tilltalade eller tillämpa en lindrigare straffbestämmelse.

5 §

Anser juryn att brott inte föreligger ska den tilltalade frikännas.

6 §

Om tingsrättens dom överklagas, får högre rätt inte frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten.

Val av juryledamöterJurygrupper

3 §

För varje län skall utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. För Stockholms län skall dock första gruppen omfatta tjugofyra jurymän och andra gruppen tolv jurymän. Jurymännen i den andra gruppen skall vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

7 §

För varje län ska det utses juryledamöter som fördelas i två grupper. Den första gruppen ska innehålla sexton juryledamöter och den andra åtta. För Stockholms län ska dock den första gruppen omfatta tjugofyra juryledamöter och den andra gruppen tolv.

Juryledamöterna i den andra gruppen ska vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

Val

4 §

Jurymännen utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

Valet skall förrättas av landstingsfullmäktige i länet eller, då inom länet finns kommun som ej tillhör landsting, av landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun. Skall enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

Då juryman skall väljas, ankommer det på tingsrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

8 §

Juryledamöter utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

9 §

Juryledamöter väljs av landstingsfullmäktige i länet. Om en kommun i länet inte tillhör ett landsting, väljer landstingsfullmäktige samt kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län är det kommunfullmäktige i Gotlands kommun som väljer.

Ska valet utföras av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet juryledamöter inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

När en juryledamot ska väljas, ska tingsrätten anmäla detta till den valmyndighet som enligt första stycket ska genomföra valet.

Behörighetskrav och andra krav på juryledamöter

5 §

Till jurymän skola utses svenska medborgare, som äro bosatta inom länet. De bör vara kända för omdömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde. Den som är underårig eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara jurymän.

10 §

En juryledamot ska vara svensk medborgare och folkbokförd i länet. Den som är underårig eller har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryledamot.

En juryledamot bör vara omdömesgill, självständig och rättrådig. Bland juryledamöterna bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

Juryledamöters avgång och ersättare

6 §

Jurymän, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill jurymän eljest avgå, pröve tingsrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör jury-

11 §

En juryledamot som har fyllt sextio år får avsäga sig uppdraget. Om en juryledamot vill avgå av något annat skäl, prövar tingsrätten om det finns giltigt hinder

man att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

för honom eller henne att utöva uppdraget. Är en juryledamot inte längre valbar, upphör uppdraget.

7 §

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den grupp av jurymän, som den avgångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet får i landstingsfullmäktiges ställe företagas av landstingsstyrelsen; dock gäller sådant val endast för tiden intill landstingsfullmäktiges nästkommande möte.

12 §

Om en juryledamot avgår eller han eller hon upphör att vara valbar, ska valmyndigheten enligt 9 § utse en ersättare för återstoden av valperioden. Valet ska göras inom den jurygrupp som juryledamoten tillhörde.

Valet får göras av landstingsstyrelsen i stället för av landstingsfullmäktige. Ett sådant val gäller dock endast fram till fullmäktiges nästa möte.

Överklagande av val av juryledamot

8 §

Klagan över val av juryman skall föras hos tingsrätten. Ehuru klagan ej föres, pröva rätten den valdes behörighet.

13 §

Ett val av en juryledamot kan överklagas till tingsrätten. Även om valet inte överklagas ska tingsrätten självant pröva juryledamöternas behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot tingsrätts beslut i fråga, som avses i första stycket, gälla vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

Vid överklagande av tingsrätts beslut i en fråga som avses i första stycket tillämpas vad som föreskrivs i lag om överklagande av en tingsrätts beslut under rättegång. Hovrätts beslut får inte överklagas.

Föres klagan, lände valet dock till efterrättelse, om ej rätten förordnar annat.

Ett beslut om val av juryledamot gäller även om det överklagas, om rätten inte beslutar något annat.

Hur jury bildas i mål

Förfarandet när jury bildas

9 §

De som äro utsedda till jurymän skola uppföras å en jurymannalista. I denna skall varje grupp upptagas särskilt.

14 §

De som är utsedda till juryledamöter ska föras upp på en lista över juryledamöter. I listan ska varje grupp tas upp särskilt.

15 §

Vad som föreskrivs i lag om jäv för domare gäller även juryleda-

möter.

16 §

I ett mål där en jury ska delta redogör rätten för listan över juryledamöter och behandlar frågan om det finns jäv mot någon som är upptagen på listan.

Därefter ska juryn bildas av de juryledamöter som inte är jäviga. Det sker genom att vardera parten får utesluta tre juryledamöter inom den första gruppen och en inom den andra. Bland de kvarvarande tar rätten sedan genom lottning ut så många till suppleanter att sex juryledamöter kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För en jury i Stockholms län får vardera parten utesluta fem juryledamöter inom den första gruppen och två inom den andra.

11 §

Äro å ena sidan flera parter och vill endast någon av dem begagna sin uteslutningsrätt, gälle den uteslutning han företager även för de övriga. Vilja medparter utesluta olika jurymän och kunna de ej enas, företage rätten uteslutningen genom lottning.

17 §

Om endast en av flera medparter vill utesluta juryledamöter, gäller den uteslutningen även för de övriga. Är medparterna inte överens om vilka juryledamöter som ska uteslutas, genomför rätten uteslutningen genom lottning.

Förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamot

12 §

Ej må någon utan laga förfall undandraga sig att tjänstgöra i jury.

Kan på grund av jäv eller laga förfall för juryman nödigt antal ledamöter i någon grupp ej erhållas, nämne rätten för varje juryman som erfordras tre till jurymän inom gruppen behöriga personer. Av de sålunda nämnda äge vardera parten utesluta en. Ej må till juryman nämnas någon som förut i samma mål uteslutits.

18 §

Den som inte har laga förfall är skyldig att tjänstgöra som juryledamot.

Om det på grund av jäv eller laga förfall för juryledamöter inte finns tillräckligt antal ledamöter i någon jurygrupp, utser rätten tre juryledamöter för varje ledamot som saknas. Av dessa ledamöter får vardera parten utesluta en. De som utses ska uppfylla de krav som ställs på juryledamöter i den aktuella gruppen.

En juryledamot som tidigare har

uteslutits från samma mål får inte utses.

Ytterligare bestämmelser om rättegången

Gemensam jury

13 §

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall deltaga, må rätten, efter parternas hörande, förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

19 §

Om flera mål ska prövas av jury, får rätten besluta att samma jury ska tjänstgöra i målen. Parterna ska tillfrågas innan rätten fattar ett sådant beslut.

Ska det utses en gemensam jury för flera mål, tillämpas det som anges i 17 § om uteslutning av juryledamot i mål där det finns flera parter på någon sida.

Talan om skadestånd eller konfiskering

14 §

Föres i mål om ansvar jämväl talan om enskilt anspråk mot annan än den tilltalade, skola de åtgärder av svarandepart, som avses i 2 § första stycket, 10 § andra stycket och 12 § andra stycket, ankomma på den tilltalade.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rättegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har frågan huruvida brott föreligger tidigare prövats i tryckfrihetsmål avseende ansvar för brott, skall dock prövning av samma fråga ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottnings.

20 §

Om det i ett mål om ansvar för brott även förs talan om skadestånd mot någon annan än den tilltalade, är det den tilltalade som vidtar de åtgärder som avses i 3 § andra stycket, 16 § andra stycket och 18 § andra stycket.

21 §

Vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal gäller 3–6 och 15–19 §§. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott

föreligger, ska dock samma fråga inte prövas på nytt. Detsamma gäller talan om konfiskering av en tryckt skrift utan samband med åtal.

I ett mål om konfiskering enligt 9 kap. 8 § ska den uteslutning av juryledamöter som annars ska göras av parterna i stället utföras av rätten genom lottning.

Första och andra styckena gäller även i ett mål om borttagande av information ur en databas enligt 9 kap. 9 §.

Närmare föreskrifter om rättegången

15 §

Närmare bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål meddelas i lag.

Äro inom samma län flera tingsrätter, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den tingsrätt regeringen bestämmer.

22 §

Närmare föreskrifter om rättegången i tryckfrihetsmål får meddelas i lag.

Om det i samma län finns flera tingsrätter som är behöriga att pröva tryckfrihetsmål, bestämmer regeringen vilken tingsrätt som ska utföra de uppgifter som avses i 9 § tredje stycket och 11, 13 och 14 §§.

Krig eller krigsfara

16 §

För fall då riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara vari riket har befunnit sig får föreskrifter om anstånd med val av jurymän och om undantag från jurymäns rätt att avsäga sig sitt uppdrag meddelas i lag eller, efter bemyndigande i lag, av regeringen genom förordning.

23 §

Om riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som riket har befunnit sig i, får det i lag meddelas föreskrifter om

1. anstånd med val av juryledamöter, och

2. undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget.

I lag får det föreskrivas att regeringen får meddela sådana föreskrifter.

13 kap.***Om utrikes tryckta skrifter m.m.******Skrifter tryckta utomlands******Allmänna bestämmelser******Grundlagens tillämplighet*****1 §**

I fråga om *skrift* som tryckts *utom riket* och som *utges här skall*, om inte annat *sägs nedan*, i tillämpliga delar *gälla* vad som är föreskrivet i 1 kap., 3 kap., 6 kap., 7 kap., 8 kap. 1, 2, 5–7 och 10–12 §§ samt 9–12 kap.

I fråga om *skrifter* som tryckts *utomlands* och som *ges ut i Sverige gäller*, om inte annat *föreskrivs*, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i

- 1 kap. om tryckfriheten,
- 3 kap. om rätten till anonymitet,
- 6 kap. om rätten att sprida tryckta skrifter,
- 7 kap. om tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott,
- 8 kap. 1–3, 6–8 och 11–14 §§ om ansvar för tryckfrihetsbrott,
- 9 kap. om tillsyn och åtal,
- 10 kap. om särskilda tvångsmedel,
- 11 kap. om skadestånd, och
- 12 kap. om rättegången i tryckfrihetsmål.

2 §

Skrift, som tryckts *utom riket*, skall anses *här utgiven* då den på sätt i 1 kap. 6 § sägs blivit utlämnad för spridning inom riket.

En skrift som har tryckts *utomlands* anses utgiven i Sverige när den har blivit utlämnad *här till försäljning eller för spridning på annat sätt*.

3 §

Är periodisk skrift, som tryckes *utom riket*, huvudsakligen avsedd för spridning inom riket, *gälla* i tillämpliga delar vad i 5 kap. är stadgat; vad där sägs om ägares behörighet skall icke äga tillämpning.

För utgivning här i riket av annan *utom riket tryckt periodisk skrift* erfordras ej utgivningsbevis. Finnes sådant bevis, skall i fråga om skriften tillämpas vad i första stycket sägs.

Om en periodisk skrift som huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige har tryckts *utomlands*, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

4 §

Utgivningsbevis krävs inte för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Om utgivningsbevis finns, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

Ansvar för den som har lämnat ut skriften för spridning

4 §

Vad i denna förordning är stadgat om ansvarighet för den som tryckt skrift skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspridare.

5 §

Om en skrift har tryckts utomlands, ska vad som anges i denna grundlag om tryckares ansvar gälla för den som har låtit lämna ut skriften för spridning i Sverige.

Om det inte kan visas vem som har låtit lämna ut skriften för spridning, är i stället den ansvarig som enligt 6 kap. är att anse som spridare. Detsamma gäller om den som har låtit lämna ut skriften för spridning här inte hade hemvist i Sverige när skriften gavs ut.

Skyldighet att bevara exemplar samt pliktleverans

5 §

Om skyldighet att för granskning bevara exemplar av skrift, som tryckts utom riket, och att lämna exemplar av sådan skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 4 § gäller också skrifter som har tryckts utomlands.

Meddelar- och anskaffarfrihet

6 §

I fråga om en skrift som trycks utom riket och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd för spridning inom riket och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis gäller bestämmelserna i 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena om meddelande och anskaffande av uppgifter och

7 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 7 § gäller även i fråga om en skrift som har tryckts utomlands och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis.

underrättelser för offentliggörande om inte

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet;

2. meddelandet innefattar utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 3 § första stycket 2;

3. meddelandet utgör uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

Första stycket tillämpas också i fråga om en skrift som inte ges ut i Sverige, om meddelandet lämnades eller anskaffandet ägde rum här, oavsett om skriften trycks här eller utomlands. Med den som lämnar meddelande för offentliggörande jämföras den som på annat sätt medverkar till framställning i periodisk skrift såsom författare eller annan upphovsman.

Är meddelandet eller anskaffandet straffbart enligt första och andra styckena, gäller vad som är föreskrivet om detta. Mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som nu sagts ska handläggas som tryckfrihetsmål, när inte 12 kap. 1 § andra stycket tredje meningen har motsvarande tillämpning. I fråga om rätt till anonymitet för meddelaren gäller det som är föreskrivet i 3 kap. Bestämmelsen i 3 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot rikets säkerhet än de som avses där.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 22 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

8 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas för en skrift som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I fråga om periodiska skrifter jämföras med meddelaren en författare eller någon annan upphovsman som har medverkat till en framställning i skriften.

9 §

Meddelaren har i fall som avses i 7 och 8 §§ rätt till anonymitet enligt 3 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 3 kap. 4 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

10 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 7 eller 8 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om tryckfrihetsmål, om inte annat följer av 12 kap. 1 § andra stycket.

14 kap.***Resning i tryckfrihetsmål***

1 §

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gälle, utan hinder av att jury prövat huruvida brott föreligger, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury prövat huruvida brott föreligger, och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, skall samtidigt beslutas att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet. Om resning beviljas till den tilltalades förmån och saken är uppenbar, får den domstol som beviljar resningen i stället omedelbart ändra domen.

För resning i tryckfrihetsmål gäller vad som föreskrivs i lag.

Om resning beviljas i ett mål där en jury har prövat om brott föreligger, ska rätten samtidigt besluta att målet ska tas upp inför en ny jury av den domstol som först dömde i målet. Detta gäller under förutsättning att beslutet om resning grundas på en omständighet som kan antas ha haft betydelse för juryns prövning.

Om saken är uppenbar får den domstol som beviljar resning till förmån för den tilltalade dock omedelbart ändra domen.

Tillsättande av en ny jury**2 §**

Då på grund av högre rätts beslut tryckfrihetsmål, vari jury deltagit, skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet, gälle om juryns tillsättande vad i 12 kap. 10–14 §§ är stadgat.

Om ett tryckfrihetsmål efter beslut av högre rätt ska tas upp på nytt inför en jury av den domstol som först dömde i målet, tillsätts den nya juryn enligt 12 kap. 15–21 §§.

Skyndsam handläggning**3 §**

Tryckfrihetsmål och annat mål om brott mot bestämmelserna i denna förordning skola alltid skyndsamt behandlas.

Tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot bestämmelserna i denna grundlag ska behandlas skyndsamt.

Internationellt rättsligt bistånd**4 §²**

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer**5 §**

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet.

Frågor som inte regleras i grundlagen**6 §³**

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats

² Tidigare 4 § upphävd genom 1976:955.

³ Tidigare 6 § upphävd genom 1974:155.

*med stöd av grundlagen, gäller
vad som annars är föreskrivet i lag
eller annan författning.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

2 Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs i fråga om yttrandefrihetsgrundlagen¹

dels att 1, 3 och 7 kap. samt 4 kap. 4 §, 5 kap. 4 och 5 §§, 6 kap. 2 § och 10 kap. 2 § ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 5 §, nuvarande 2 kap. 5 § ska betecknas 2 kap. 7 §, nuvarande 4 kap. 5 och 6 §§ ska betecknas 4 kap. 6 och 7 §§, nuvarande 5 kap. 2 och 3 §§ ska betecknas 5 kap. 3 och 4 §§, nuvarande 5 kap. 6 § ska betecknas 5 kap. 8 §, nuvarande 6 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 6 kap. 8 och 9 §§, nuvarande 8 kap. 1 och 2 §§ ska betecknas 9 kap. 1 och 2 §§, nuvarande 8 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 9 kap. 4 och 5 §§, nuvarande 9 kap. 1 § ska betecknas 10 kap. 1 §, nuvarande 10 kap. 1 § ska betecknas 11 kap. 2 § och nuvarande 11 kap. 1 § ska betecknas 12 kap. 1 §,

dels att 2 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–3 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 1 § och de nya 2 kap. 5 §, 2 kap. 7 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 5 kap. 3, 4 och 8 §§, 6 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 2, 4 och 5 §§, 10 kap. 1 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 § och rubrikerna till 2, 4–6 och 8–12 kap., ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya kapitel, 1, 3 och 7 kap., 32 nya paragrafer, 2 kap. 4 och 6 §§, 4 kap. 4 och 5 §§, 5 kap. 2 och 5–7 §§, 6 kap. 2–7 §§, 8 kap. 1–6 §§, 9 kap. 3, 6 och 7 §§, 11 kap. 1 och 3–7 §§ och 12 kap. 2–4 §§ och närmast före 2 kap. 3 och 5–7 §§, 4 kap. 1, 4, 6 och 7 §§, 5 kap. 1, 4 och 6–8 §§, 6 kap. 1, 3–6, 8 och 9 §§, 8 kap. 1, 2 och 6 §§, 9 kap. 1, 2 och 7 §§, 11 kap. 1–3 §§ och 12 kap. 2–4 §§ nya rubriker av följande lydelse.

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Definitioner

2 § I denna grundlag avses med

¹ Yttrandefrihetsgrundlagen omtryckt 2015:150.

program: innehållet i ljudradio, tv eller andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas,

tekniska upptagningar: upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med ett tekniskt hjälpmedel,

databas: en samling av information lagrad för automatiserad behandling.

Sändningar

3 § Denna grundlag är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Som sändningar av program anses också tillhandahållande till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, om starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.

Det som föreskrivs om program i denna grundlag gäller även program som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Tillhandahållande ur databaser

4 § Denna grundlags föreskrifter om sändningar av program tillämpas också när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. av någon av följande:

- a) en redaktion för en periodisk skrift eller ett program,
- b) ett företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i tryckfrihetsförordningen eller av tekniska upptagningar,
- c) en nyhetsbyrå, eller
- d) någon annan, om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt

5 §, och

2. på något av följande sätt:

- a) överföring på särskild begäran,
- b) överföring enligt överenskommelse i förväg,
- c) framställning av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, eller
- d) offentlig uppspelning.

Även om viss information i databasen har tillförts av någon annan gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Vad som anges i denna paragraf gäller inte sådana tillhandahållanden ur en databas som avses i 3 § andra stycket.

Särskilt om databaser med utgivningsbevis

5 § Utgivningsbevis utfärdas om

- 1. verksamheten är ordnad på det sätt som anges i 4 § och överföringarna utgår från Sverige,
- 2. en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget, och
- 3. verksamheten har ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet enligt 4 §.

6 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla.

Beviset får förnyas, om det finns förutsättningar att utfärda ett sådant bevis. Det förnyas varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Om det inte längre finns förutsättningar att utfärda ett utgivningsbevis, får det återkallas. Detsamma gäller om verksamheten inte har påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som driver verksamheten har anmält att verksamheten har upphört.

7 § Varje databas ska ha ett namn.

Föreskrifter om utfärdande, upphörande, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis och om namn på databaser får meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av andra stycket får meddelas i lag.

Tekniska upptagningar

8 § Denna grundlag är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. En teknisk upptagning anses utgiven när den har lämnats ut för att spridas till allmänheten i Sverige genom att spelas upp, säljas eller tillhandahållas på annat sätt.

En teknisk upptagning ska inte anses utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Om grundlagen är tillämplig eller inte prövas i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som kan antas om spridningen. Om det inte framgår något annat av omständigheterna, ska grundlagen anses tillämplig på en upptagning som är försedd med sådana uppgifter som avses i 3 kap. 16 § eller 4 kap. 5 §.

Program och tekniska upptagningar som jämföras med tryckta skrifter

9 § Att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter framgår av 1 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen.

Grundläggande bestämmelser

Meddelar- och anskaffarfrihet

10 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i program eller genom tekniska upptagningar (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman,
- en utgivare, redaktion eller nyhetsbyrå, eller
- ett företag för framställning av tekniska upptagningar.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att meddela eller offentliggöra dem enligt första stycket (anskaffarfrihet).

I dessa friheter får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

11 § Det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar får inte först granskas av en myndighet eller ett annat

allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

12 § Trots 11 § får det i lag meddelas föreskrifter om granskning och godkännande av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 4 § första stycket 2 d. Detsamma gäller rörliga bilder i tekniska upptagningar som ska visas offentligt.

13 § Det är inte tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av program.

Exklusivitetsprincipen

14 § En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot programmet eller upptagningen.

Instruktion för tillämpningen

15 § Den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Direktsändningar

16 § I fråga om program eller delar av program som består i direktsändningar av dagshändelser eller av sådana gudstjänster eller offentliga tillställningar som anordnas av någon annan än den som bedriver programverksamheten tillämpas inte bestämmelserna i

- 10 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande,
- 14 § om förbud mot ingripanden,
- 15 § om förhållningssättet vid tillämpning av denna grundlag,
- 2 kap. om rätten till anonymitet,
- 5–8 kap. om yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott, ansvar för yttrandefrihetsbrott, tillsyn och åtal samt särskilda tvångsmedel,
- 10 kap. om rättegången i yttrandefrihetsmål, och
- 11 kap. 7 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande i program från utlandet.

*Vissa frågor som får regleras i lag***17 §** I lag får det meddelas föreskrifter om

1. sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands, eller
2. program som sänds genom tråd men som inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet.

Sådana föreskrifter får dock inte gälla det som sägs i 10–13 §§.

18 § Det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om att det i lag får meddelas föreskrifter om upphovsmäns rättigheter, vissa kommersiella annonser, kreditupplysningsverksamhet, produktinformation och tillvägagångssätt för anskaffande av uppgifter gäller också i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar.

19 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i program eller om villkor för sådan reklam.

Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för sådan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten.

20 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,
2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,
3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller
4. om att en enskild har begått lagöverträdelser genom brott, förekommer i fällande domar i brottmål eller har varit föremål för straffprocessuella tvångsmedel.

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och
2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

21 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

2 kap.**Om rätt till anonymitet*****Rätten till anonymitet*****1 §**

Upphovsmannen till ett *radio-*

Upphovsmannen till ett *program*

program eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *lämnat* en uppgift enligt 1 kap. 2 §.

eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller *för* den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *meddelat* en uppgift *för offentliggörande* enligt 1 kap. 10 §.

2 §

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *radio-program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *har lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han är ansvarig. Detsamma *skall gälla*, om någon i målet *uppges* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 3 §.

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han *eller hon* är ansvarig. Detsamma *gäller* om någon i målet *har uppgett* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 4 och 5 §§.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning *och den som har varit verksam på en nyhetsbyrå* får inte röja vad han *därvid* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *offentliggörande* eller om vem som har framträtt i den eller *lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *program* eller en teknisk upptagning får inte röja vad han *eller hon då* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *att offentliggöras* eller om vem som har framträtt i den eller *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § andra stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 5 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 5 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen är den till vars förmån tystnadsplikten enligt första stycket gäller, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program eller på en nyhetsbyrå.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 5 kap. 4 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 5 kap. 3 § eller 4 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkringen.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

Ingen myndighet eller annat allmänt organ får efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §.

Förbudet hindrar inte efterforskning i fall då denna grundlag medger åtal eller annat ingripande. I sådana fall ska dock den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett program eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 10 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där om ingripandet inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i ett radioprogram eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som i ett radioprogram eller en teknisk upptagning uppsåtligen eller av oaksamhet lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den.

För efterforskning i strid med 4 § första och andra styckena döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § tredje stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaksamhet i ett program eller en teknisk upptagning lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den,

3. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §,

4. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1 och 2 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

3 kap. Rätten att sända, framställa och sprida

Sändning av program

Rätt att sända genom tråd

1 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att sända program genom tråd.

2 § Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung, eller

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsfremställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

Sändning på annat sätt än genom tråd

3 § Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

4 § Det ska finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Vissa förutsättningar för begränsningar i rätten att sända

5 § I fråga om sådana begränsningar i rätten att sända program som avses i 2–4 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Redaktionell självständighet

6 § Den som sänder program avgör självständigt vad som ska förekomma i programmen.

Domstolsprövning

7 § Frågor om rätten att sända program ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Ett beslut av regeringen prövas av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Om saken gäller ett ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, ska frågan prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare föreskrifter som meddelas i lag. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av sådana föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam, annan annonsering eller sändning av program som avses i 1 kap. 19 §.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

8 § Föreskrifter om skyldighet att bevara inspelningar av program och hålla dem tillgängliga för granskning i efterhand och om att lämna dem till arkiv får meddelas i lag.

Undantag för kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige

9 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga att kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar sprids genom sändning av program.

Framställning och spridning av tekniska upptagningar

Rätten till framställning och spridning

10 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att framställa och sprida tekniska upptagningar. För rätten att offentligt visa film, videogram eller någon annan teknisk upptagning med rörliga bilder kan det dock krävas granskning och godkännande i enlighet med 1 kap. 12 §.

Undantag från spridningsrätten

11 § Utan hinder av denna grundlag gäller det som föreskrivs i lag, när någon i förvärvssyfte till den som är under femton år lämnar ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om straff och särskild rättsverkan för den som

1. visar pornografiska bilder på eller vid allmän plats genom skyltning eller något liknande förfarande på ett sätt som kan väcka allmän anstöt,

2. utan föregående beställning med post eller på annat sätt tillställer någon pornografiska bilder, eller

3. bland barn och ungdomar sprider tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga.

Detsamma gäller i fråga om straff och särskild rättsverkan för den som bryter mot föreskrifter om granskning och godkännande av filmer,

videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder som ska visas offentligt samt av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d.

13 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

14 § Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tekniska upptagningar och att hålla dem tillgängliga för granskning får meddelas i lag. I lag får det också meddelas föreskrifter om skyldighet att lämna exemplar av sådana upptagningar till en myndighet och att lämna upplysningar i anslutning till sådan skyldighet.

Skyldighet att befordra tekniska upptagningar

15 § Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tekniska upptagningar får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 18 § andra stycket eller 19 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en teknisk upptagning för befordran ska inte anses som upptagningens spridare.

Ursprungsuppgifter

16 § Exemplar av tekniska upptagningar ska föras med tydliga uppgifter om vem som har låtit framställa upptagningen, om exemplaren framställs i landet och är avsedda för spridning här. Det ska även anges när, var och av vem exemplaren har framställts. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Registrering av försäljnings- eller uthyrningsverksamhet

17 § Föreskrifter om skyldighet för den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder att anmäla sig för registrering hos en myndighet får meddelas i lag eller, i fråga om anmälans innehåll och hur anmälan närmare ska ske, med stöd av lag.

Straff

18 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en teknisk upptagning och då uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot 16 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som sprider en teknisk upptagning som saknar någon uppgift som är föreskriven i 16 §, om det sker uppsåtligen eller av oaksamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och spridaren känner till detta.

19 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en teknisk upptagning i vetskap om att upptagningen har tagits i beslag eller konfiskerats enligt denna grundlag.

Upptagningar, skrifter och bilder beställda ur en databas

20 § Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska databasens namn framgå, liksom när, var och hur upptagningen, skriften eller bilden har framställts. Den som driver verksamheten ska se till att upptagningen, skriften eller bilden har sådana uppgifter. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

21 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 20 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som lämnar ut en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c och som saknar någon uppgift som är föreskriven i 20 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och den som lämnar ut upptagningen, skriften eller bilden känner till detta.

4 kap.

Om utgivare

Utgivare

Krav och befogenheter

1 §

Radioprogram och tekniska upptagningar *skall* ha en utgivare. Utgivare av *radioprogram* *skall* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Program och tekniska upptagningar *ska* ha en utgivare. Utgivare av *program* *ska* enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

2 §

Utgivaren skall vara svensk medborgare. I lag får föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare.

Den som är utgivare skall ha hemvist här i riket. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare. Uppgift om vem som är utgivare skall vara tillgänglig för allmänheten.

En utgivare ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

3 §

Utgivaren *skall* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentlighöörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *införas* i den mot hans vilja. Varje inskränkning i *den befogenheten skall* vara utan verkan.

Utgivaren *ska* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentlighöörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *föras in* i den mot hans *eller hennes* vilja. Varje inskränkning i *denna befogenhet ska* vara utan verkan.

Uppgift om utgivare

4 §

Uppgift om vem som är utgivare av program ska hållas tillgänglig för allmänheten. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

5 §

Av en teknisk upptagning ska det framgå vem som är utgivare. Utgivaren ska se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift.

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som efter beställning har framställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska det framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren ska se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

Ställföreträdare

5 §

En utgivare för *radioprogramverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. *Vad som sägs om utgivare i 2–4 §§ skall gälla också ställföreträdare. Om utgivarens uppdrag upphör, upphör även uppdraget att vara ställföreträdare.*

6 §

En utgivare för *programverksamhet* får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 2–4 §§. *Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget att vara ställföreträdare.*

Straff**6 §**

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § skall dömas till böter eller, om omständigheterna är synnerligen försvårande, till fängelse i högst ett år.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 § första stycket skall dömas till penningböter.

I lag får föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som meddelats med stöd av 4 eller 5 §.

7 §²

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 §. Om omständigheterna är synnerligen försvårande är straffet fängelse i högst ett år.

Till penningböter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 5 §.

I lag får *det* föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som *har* meddelats med stöd av 4 eller 6 §.

5 kap.**Om yttrandefrihetsbrott****Yttrandefrihetsbrott,
meddelarbrott och anskaffarbrott****Gärningar som anses vara
yttrandefrihetsbrott****1 §**

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 4 och 5 §§ tryckfrihetsförordningen *skall* anses som yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

Under samma förutsättningar skall som yttrandefrihetsbrott anses även sådan olaga våldsskildring varigenom någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 2–20 §§ tryckfrihetsförordningen *ska* anses vara yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *program* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

2 §

Under de förutsättningar som anges i 1 § anses som yttrandefri-

² Tidigare 7 § upphävd genom 1998:1439.

hetsbrott även sådan olaga våldsskildring som innebär att någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids. Detta gäller dock inte om gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

2 §

Gärningar som enligt 7 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen inte skall anses som tryckfrihetsbrott, därför att de begås genom meddelanden där det brottsliga är dolt, skall inte heller anses som yttrandefrihetsbrott.

3 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett yttrandefrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

3 §

Om någon lämnar ett meddelande, som avses i 1 kap. 2 §, eller, utan att svara enligt 6 kap., medverkar till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, som författare eller annan upphovsman eller genom att framträda i radioprogrammet och därigenom gör sig skyldig till

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott;

2. oriktigt utlämnande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar eller tillhandahållande av sådan handling i strid med myndighets förbehåll vid dess utläm-

4 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll

nande, när gärningen är uppsåtlig;
eller

3. uppsåtligt åsidosättande av
tystnadsplikt i de fall som anges i
särskild lag,

*gäller vad som föreskrivs i lag
om ansvar för sådant brott.*

*Om någon anskaffar en uppgift
eller underrättelse i sådant syfte
som avses i 1 kap. 2 § och därige-
nom gör sig skyldig till brott som
anges i första stycket 1, gäller vad
som föreskrivs i lag om ansvar för
brottet.*

*Det som föreskrivs i 2 kap. 22 §
första stycket regeringsformen om
särskilt lagstiftningsförfarande ska
gälla också i fråga om förslag till
föreskrifter som avses i första
stycket 3.*

vid dess utlämnande, när gärningen
är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av
tystnadsplikt i de fall som anges i
en särskild lag.

*Första stycket gäller också om
brottet begås av någon som, utan
att vara ansvarig enligt 6 kap.,
medverkar som författare eller
annan upphovsman till en fram-
ställning som är avsedd att of-
fentliggöras i ett program eller en
teknisk upptagning eller medverkar
genom att framträda i program-
met.*

*I fråga om föreskrifter som avses
i första stycket 3 tillämpas 2 kap.
22 § första stycket regeringsfor-
men.*

5 §

*Om någon enligt 1 kap. 10 § an-
skaffar en uppgift i syfte att göra
den offentlig i ett program eller en
teknisk upptagning eller för att
lämna ett meddelande och där-
igenom gör sig skyldig till ett brott
som anges i 4 § första stycket 1,
gäller vad som föreskrivs i lag om
det brottet.*

Ytterligare bestämmelser om ytt- randefrihetsbrott

Påföljd

6 §

*Vad som föreskrivs i lag om på-
följd för brott som anges i 1 och
2 §§ gäller även när dessa anses*

vara yttrandefrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

7 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i ett program enligt 1 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen helt eller delvis ska återges i ett program i samma sändningsverksamhet.

Skyldigheten att återge domen får avse ett sammandrag av domen som domstolen har gjort.

Konfiskering

6 §

En teknisk upptagning som *innehåller* ett yttrandefrihetsbrott får konfiskeras. Är brottet olaga våldsskildring gäller om särskild rättsverkan i övrigt vad som föreskrivs i lag.

Vid konfiskering skall alla exemplar som är avsedda för spridning förstöras. Dessutom skall tillses att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte skall kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

8 §

En teknisk upptagning som *innehåller* yttrandefrihetsbrott får konfiskeras.

Är brottet olaga våldsskildring gäller också vad som föreskrivs i lag om särskild rättsverkan av brott.

Konfiskering innebär att alla exemplar av upptagningen som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte ska kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

6 kap.***Ansvarighetsregler******Ansvar för yttrandefrihetsbrott******Vem som är ansvarig****Utgivare och ställföreträdare***1 §**

Ansvaret för yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning ligger på utgivaren. Har en ställföreträdare inträtt som utgivare, har han ansvaret. I fråga om andra direktsända radioprogram än sådana som avses i 1 kap. 8 § får i lag föreskrivas att den som framträder i programmet skall ansvara för sina yttranden själv.

Utgivaren är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Om en ställföreträdare har inträtt som utgivare, är han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om

1. ställföreträdaren inte längre var behörig när brottet begicks eller uppdraget annars upphört,

2. ställföreträdaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller

3. uppgift om ställföreträdaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

*Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning***3 §**

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott, om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när brottet begicks,

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap.

3 §, eller

3. uppgift om utgivaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

*Spridare**4 §*

Den som sprider en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i stället för den som anges i 3 §, om uppgift enligt 3 kap. 16 § om vem som har låtit framställa upptagningen

1. saknas och det inte kan klargöras vem han eller hon är,

2. avser en person som saknar känd hemvist i Sverige och som inte heller kan påträffas här under rättegången,

3. avser en person som har hemvist utomlands, eller

4. är oriktig och den som sprider upptagningen känner till detta.

*Ansvar vid vissa direktsändningar**5 §³*

I fråga om andra direktsända program än sådana som avses i 1 kap. 16 § får det i lag föreskrivas att den som framträder i programmet ska ansvara för sina yttranden själv.

*Särskilda regler om utgivares ansvar för information i en databas**6 §*

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c har underrättats av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott, och utgivaren

³ Tidigare 5 § upphävd genom 1998:1439.

inom två veckor efter det att underrättelsen togs emot tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen.

Närmare föreskrifter om underrättelser enligt första stycket får meddelas i lag.

7 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c, utan en föregående underrättelse enligt 6 §, har delgetts en stämningsansökan med yrkande om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott avseende viss information i databasen, och utgivaren inom två veckor efter delgivningen tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen.

Trots första stycket kan utgivaren hållas ansvarig om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ur databasen ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökningen eller senare.

Invändning mot ansvar

3 §

Om åtal väcks för ett yttrandefrihetsbrott och den tilltalade anser att det finns någon omständighet som medför att han inte skall vara ansvarig, skall han åberopa denna omständighet före huvudförhandlingen. Om han inte gör det, skall han betraktas som ansvarig.

8 §

Om den som är tilltalad för yttrandefrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

*Answarets innebörd**4 §*

Den som *ansvarar enligt detta kapitel* för ett yttrandefrihetsbrott i *en framställning skall* anses ha haft kännedom om innehållet i *framställningen. Han skall också anses ha medgett dess offentliggörande.*

9 §

Den som *är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt detta kapitel ska* anses ha haft kännedom om innehållet i *programmet eller den tekniska upptagningen och medgett sändning eller utgivning.*

7 kap. Tillsyn och åtal**Huvudregel för tillsyn och åtal**

1 § Bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ tryckfrihetsförordningen om tillsyn och åtal gäller också i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Justitiekanslerns överlämnande av åklagaruppdrag

2 § Justitiekanslern får när det gäller tekniska upptagningar överlämna åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om ansvar eller konfiskering på grund av olaga hot, hets mot folkgrupp, olaga våldsskildring, hot mot tjänsteman, övergrepp i rättssak eller brott mot medborgerlig frihet. Rätten att väcka allmänt åtal får dock inte överlämnas när det gäller yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp eller brott mot medborgerlig frihet.

Preskription vid allmänt åtal

3 § Den tid inom vilken allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott ska väckas är i fråga om

1. program sex månader från det att programmet sändes,
2. tillhandahållande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c sex månader från när informationen inte längre tillhandahölls,
3. offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d sex månader från uppspelningen, och
4. tekniska upptagningar ett år från det att upptagningen gavs ut.

Beträffande sådana tekniska upptagningar som saknar någon av de i 3 kap. 16 § föreskrivna uppgifterna gäller dock vad som är föreskrivet i lag om tid för väckande av talan med den begränsningen att allmänt åtal inte får väckas senare än två år från det att Justitiekanslern fick kännedom om upptagningen.

Konfiskering utan åtal

4 § Finns det ingen ansvarig för ett yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. när det gäller en teknisk upptagning, får åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att upptagningen ska konfiskeras. Detsamma gäller när den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

Granskning och tillsyn i vissa fall

5 § I lag får det meddelas föreskrifter om att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare ska granska om program som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna.

En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får det föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite prövas alltid av domstol enligt 3 kap. 7 §.

6 § I lag får det meddelas föreskrifter om särskild tillsyn över att yttrandefriheten i filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Tillsynen får även avse att sådana upptagningar som innehåller våld eller hot om våld inte i förvärvssyfte sprids till den som är under femton år.

Det får i lag meddelas föreskrifter om befogenhet för en myndighet att vid tillsyn enligt första stycket tillfälligt ta hand om ett exemplar av en film, ett videogram eller en teknisk upptagning med rörliga bilder som kan antas innehålla en framställning som innefattar olaga våldsskildring.

7 § I fråga om sådana föreskrifter som avses i 5 och 6 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

8 kap.

Särskilda tvångsmedel

Beslag av tekniska upptagningar

Huvudregel

1 §

Bestämmelserna i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter gäller också i fråga om beslag av tekniska upptagningar, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Särskilda regler om beslag

2 §

När Justitiekanslern har beslutat om konfiskeringsbeslag eller fastställt ett sådant beslag, får rätten på Justitiekanslerns begäran medge att den tidsfrist som anges i

10 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen förlängs, om tiden är otillräcklig med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor.

3 §

Om Justitiekanslern enligt 7 kap. 2 § har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i ytt-randefrihetsmål gäller vad som anges i detta kapitel och i 10 kap. 2, 4 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om Justitiekanslerns uppgifter även den allmänna åklagaren. Vad som anges i 10 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen om anmälan av beslag gäller dock inte allmän åklagare.

4 §

Beslut om beslag av teknisk upptagning ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt av framställningen som har gett anledning till beslaget.

Om det vid ett sådant utredningsbeslag som avses i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje avsnitt som har gett anledning till beslaget, ska det i efterhand i ett särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Ett sådant beslut ska meddelas så snart det är möjligt.

Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

5 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och den som har låtit framställa den tekniska upptag-

ningen. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i upptagningen som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Beslag av upptagningar, skrifter eller bilder beställda ur en databas

6 §

För en upptagning, skrift eller bild som har beställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c gäller vid yttrandefrihetsbrott vad som anges om utredningsbeslag i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen. I stället för 10 kap. 7 och 10 §§ gäller dock beträffande tekniska upptagningar vad som föreskrivs i 4 och 5 §§.

8 kap.

Om skadestånd

Skadestånd får inte dömas ut på grund av innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning i andra fall än när framställningen innefattar ett yttrandefrihetsbrott.

Om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 2 och 3 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

9 kap.

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av yttrandefriheten genom innehållet i ett program eller en teknisk upptagning får grundas endast på att det program eller den tekniska upptagning som kravet avser innefattar yttrandefrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 3–5 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 5 kap. 7 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska återges i ett program.

Bestämmelsen i 6 kap. 9 § gäller också i fråga om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Vem som är ansvarig**2 §**

Den som enligt 6 kap. bär det straffrättsliga ansvaret ansvarar även för skadestånd. Skadeståndet kan krävas ut också av den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

I fall som avses i 1 kap. 8 § ansvarar gärningsmannen för skadestånd på grund av brott som han begår i sändningen. Skadeståndet kan krävas ut även av den som bedriver programverksamheten.

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

Om en utgivare inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott till följd av 6 kap. 6 och 7 §§ är han eller hon inte heller ansvarig för skadestånd.

3 §

Vid direktsändningar som avses i 1 kap. 16 § är gärningsmannen ansvarig för skadestånd på grund av brott som han eller hon begår i sändningen.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten.

3 §

Om den som skulle bära det straffrättsliga ansvaret inte har någon känd hemortsadress i landet när brottet förövas och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på någon annan enligt 6 kap. 2 § tredje stycket, får skadestånd ändå krävas ut även av den förre, i den mån det medges i lag.

4 §

Om den som skulle ha varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning inte har någon känd hemvist i landet när brottet begås och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på den som sprider upptagningen enligt 6 kap. 4 § 1 och 2, får krav på skadestånd ändå riktas även mot den som skulle ha varit ansvarig. Det gäller i den utsträckning skadestånd kan dömas ut enligt lag.

4 §

Vad som sägs i 6 kap. 4 § denna grundlag skall gälla också i fråga

5 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefri-

om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning. I fråga om sådant skadestånd skall också gälla vad som sägs i 11 kap. 3–5 §§ tryckfrihetsförordningen om enskilt anspråk i vissa fall.

hetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

6 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

Skadestånd när straff för brottet inte kan dömas ut

7 §

Krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

9 kap.

Om rättegången i yttrandefrihetsmål

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål *skall* gälla också i fråga om motsvarande mål som avser *radioprogram* och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål).

10 kap.

Rättegången i yttrandefrihetsmål

1 §

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål *ska* gälla också i fråga om motsvarande mål som avser *program* och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål).

Hänvisningen i 12 kap. 2 § till 8 kap. tryckfrihetsförordningen *skall därvid* avse 6 kap. denna grundlag.

De som utsetts till *jurymän* för tryckfrihetsmål *skall* också vara *jurymän* i yttrandefrihetsmål.

Hänvisningen i 12 kap. 3 § *tryckfrihetsförordningen* till 8 kap. tryckfrihetsförordningen *ska* avse 6 kap. denna grundlag.

De som *har* utsetts till *juryledamöter* för tryckfrihetsmål *ska* också vara *juryledamöter* i yttrandefrihetsmål.

10 kap.

Om radioprogram och tekniska upptagningar från utlandet *m.m.*

11 kap.

Program och tekniska upptagningar från utlandet

Vidaresändningar av program från utlandet

1 §

För samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av program som avses i 1 kap. 3 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige, gäller denna grundlag enbart i fråga om

- censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder enligt 1 kap. 11 §,*
- innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät enligt 1 kap. 13 §,*
- förbud mot ingripanden enligt 1 kap. 14 §,*
- det förhållningssätt som enligt 1 kap. 15 § ska iakttas vid tillämpningen av denna grundlag,*
- rätt att sända program i tråd enligt 3 kap. 1 §, och*
- särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning enligt 3 kap. 5 och 7 §§.*

Dessutom ska bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfrihet i 4 och 7 §§ tillämpas.

Om riksdagen har godkänt en internationell överenskommelse om program, får sådana föreskrifter om reklam och annonse-

ring som avses i 1 kap. 19 § inte hindra vidare-sändning av program om det skulle strida mot överens-kommelsen.

Tekniska upptagningar från utlandet

1 §

Bestämmelserna i 1–9 och 11 kap. är tillämpliga också på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som *annars* sägs om den som har låtit framställa upptagningen skall därvid i stället gälla den som här i landet lämnar ut den för spridning.

I fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och under-rättelser för offentliggörande och om rätten till anonymitet gäller dock i tillämpliga delar vad som sägs i 13 kap. 6 § tryckfrihetsför-ordningen. Därvid skall

hänvisningen till 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena tryck-frihetsförordningen avse 1 kap. 2 § denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. tryck-frihetsförordningen avse 2 kap. denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. 3 § denna grundlag och

hänvisningen till 7 kap. 3 § första stycket 2 tryckfrihetsförord-ningen avse 5 kap. 3 § första stycket 2 denna grundlag.

2 §

Bestämmelserna i 1–10 och 12 kap. är tillämpliga på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som sägs *i denna grundlag* om den som har låtit framställa upptagningen *ska då* i stället gälla den som lämnar ut *upptagningen* för spridning *här i landet*.

Meddelar- och anskaffarfrihet

3 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 10 § gäller även i fråga om sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning här men som inte huvud-sakligen är avsedda att spridas i

Sverige.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 5 kap. 4 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

4 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 3 § tillämpas för en teknisk upptagning som inte har lämnats ut för spridning i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

5 §

Meddelaren har i fall som avses i 3 och 4 §§ rätt till anonymitet enligt 2 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 2 kap. 4 § 3 ska omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

6 §

Om ett meddelande eller anskaffande är straffbart enligt 3 eller 4 §, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av 10 kap. 1 § denna grundlag och 12 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen.

7 §

Om ett program sänds från en sändare utanför Sverige, gäller 3–6 §§ i fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym, om uppgifterna har med-

delats eller anskaffats här.

I fråga om program som sänds från öppna havet eller lufttrummet däröver får det dock i lag föreskrivas undantag från rätten att meddela och anskaffa uppgifter.

11 kap.

12 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Vad som sägs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål skall gälla också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

I alla hänseenden som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i lag som har beslutats med stöd av den gäller vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

Utlänningar är i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag likställda med svenska medborgare, om inte något annat följer av lag.

Vad som föreskrivs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, tillsättande av en ny jury och skyndsam handläggning av mål gäller också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

Internationellt rättsligt bistånd

2 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det yttrandefrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

3 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag.

Frågor som inte regleras i grundlagen***4 §***

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Bestämmelserna i 6 kap. 6 och 7 §§ tillämpas även på information i en databas som började tillhandahållas före ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden¹

dels att 2 kap., 3 kap. 29 § och 4 kap. 3 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 2 kap., två nya paragrafer, 6 kap. 3 § och 11 kap. 5 §, och närmast före 6 kap. 3 § en ny rubrik av följande lydelse.

2 kap. Om ägare och utgivningsbevis av periodiska skrifter

Allmänna bestämmelser

1 § Andra än följande utländska fysiska och juridiska personer får inte vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige:

1. Utländska fysiska personer som har hemvist i Sverige.

2. Utländska fysiska personer med medborgarskap i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3. Utländska juridiska personer som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom det samarbetsområdet.

2 § Frågor om utgivningsbevis prövas av Patent- och registreringsverket. Verket tar också emot anmälningar om utgivare och ställföreträdare för utgivare. Verket ska föra register över periodiska skrifter. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om skriftens titel, utgivningsort, utgivningsplan, ägare, utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis samt förfall eller återkallelse av utgivningsbevis.

3 § Om en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav, ska den som har gjort ansökan eller anmälan föreläggas att inom en viss tid avhjälpa bristen. Avhjälps inte bristen, får ansökningen eller anmälan avvisas.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. tryckfrihetsförordningen och om avgifter för utdrag ur register över periodiska skrifter.

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

Utgivningsbevis för periodiska skrifter

5 § Om utgivningsorten eller utgivningsplanen ändras, ska ägaren genast anmäla detta till Patent- och registreringsverket.

6 § I god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska Patent- och registreringsverket dels till den senast kända ägaren av den periodiska skriften sända en påminnelse om att bevisets giltighet är begränsad till tio år och att beviset upphör om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång, dels kungöra påminnelsen elektroniskt.

Av kungörelsen ska namn och adress för den senast kända ägaren framgå, liksom utgivningsbevisets nummer och den titel som utgivningsbeviset avser.

7 § En ansökan om förnyelse enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen får göras hos Patent- och registreringsverket tidigast ett år före och senast på dagen för periodens utgång. För en ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan.

8 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska dels sändas till den senast kända ägaren av den periodiska skriften, dels kungöras elektroniskt.

Om det av särskilda skäl kan antas att den senast kända ägaren inte kan nås av en försändelse är det tillräckligt att beslutet kungörs elektroniskt.

9 § Ett beslut om återkallelse av ett utgivningsbevis meddelas av Patent- och registreringsverket. I ärenden som avses i 5 kap. 13 § första stycket 2–7 tryckfrihetsförordningen ska ägaren och utgivaren om möjligt få tillfälle att yttra sig.

10 § Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Straff

11 § Till penningböter döms ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivningsort eller en ny utgivningsplan inte anmäls enligt 5 §.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket.

6 kap.**1 §**

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 4 § 1–10 eller 5 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 5, 10 eller 12–19 § eller 20 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Underrättelse om information i en databas**3 §**

En underrättelse enligt 6 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen den avser.

Den som framställer underrättelsen är skyldig att visa att utgivaren har tagit emot denna.

11 kap.**5 §**

Innan internationellt rättsligt bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott, ska Justitiekanslern ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Regeringens förslag i proposition Utskottets förslag

2017/18:49

7 kap.

2 §

Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig *fruktan* för egen eller annans säkerhet till person eller egendom.

Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig *rädsla* för egen eller annans säkerhet till person, egendom, *frihet eller frid*.

4 §

Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon smädar någon annan genom *kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom eller henne*.

Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon *riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan, om gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet*.

6 §

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse *eller* sexuell läggning.

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning *eller könsöverskridande identitet eller uttryck*.

BILAGA 4

Reservantens lagförslag

Reservation 3 (punkt 3)

Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Regeringens förslag i proposition Reservantens förslag
 2017/18:49

7 kap.

6 §

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse *eller* sexuell läggning.

Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning *eller könsidentitet eller könsuttryck.*